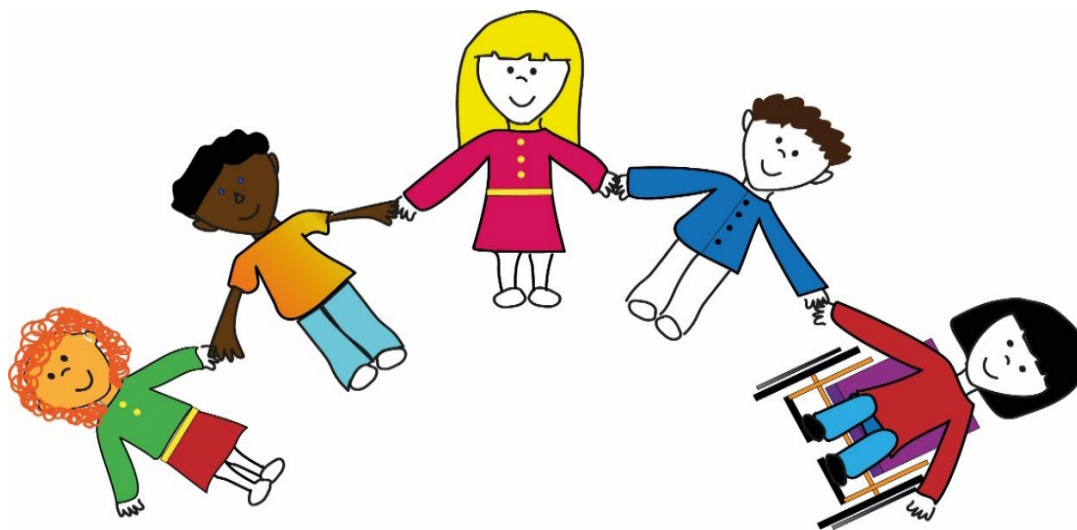

INTERAKTYWNY MODEL STRATEGII NA RZECZ WSPIERANIA EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

„STER NA INTEGRACJĘ”

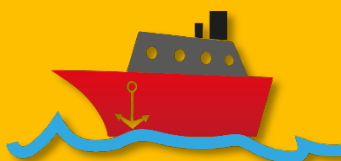

S – szacunek

T – tolerancja

E – edukacja

R – rozwój

AUTORKI INNOWACJI

Ewa Kaniewska–Mackiewicz
Iwona Obremska

INKUBATOR

Włacznik Innowacji Społecznych

LIDER PROJEKTU

Regionalny Ośrodek Polityki
Społecznej w Poznaniu

Województwo Wielkopolskie

PARTNERZY PROJEKTU

Województwo Zachodniopomorskie

Stowarzyszenie na Rzecz
Spółdzielni Socjalnych

Publikacja powstała jako efekt testowania innowacji społecznej: Interaktywny model strategii na rzecz wspierania edukacji włączającej „Ster na integrację”, w ramach inkubatora „Włacznik Innowacji Społecznych”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).
Oś priorytetowa: IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie: 4.1 Innowacje społeczne.

AUTORKI INNOWACJI:

Ewa Kaniewska-Mackiewicz

Pedagog, oligofrenopedagog, coach i trener, terapeuta osób z autyzmem, diagnosta i terapeuta procesów integracji sensorycznej, nauczyciel akademicki. Pracuje w Niepublicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na stanowisku dyrektora oraz terapeuty. Swoje doświadczenie zawodowe zdobywała pracując zarówno z dziećmi, jak i osobami dorosłymi. Szczególnie bliskie są jej osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami oraz ich rodziny. Na co dzień związana jest także z organizacjami pozarządowymi. Jest wiceprezesem Krajowego Towarzystwa Autyzmu Oddziału w Bydgoszczy oraz prezesem Fundacji Wspierania Dzieci i Rodzin „Superkowo”. W pracy najważniejszy jest dla niej Człowiek oraz tworząca się relacja terapeutyczna, która umożliwia zaplanowanie oraz organizację efektywnego procesu wsparcia/terapii w dążeniu do jak najlepszej jakości życia. Prywatnie mama dwójki wspaniałych dzieci. Uwielbia łązęgowanie po górach, nadmorską zadumę, zwierzaki, dobre książki i muzykę co w duszy gra.

Iwona Obremska

Pedagog, logopeda, neurologopeda, surdologopeda, provider terapii bilateralnej, mediator społeczny i sądowy, nauczyciel akademicki. Pracuje w Niepublicznej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej oraz Ośrodka Szkolno–Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niestyszającej w Bydgoszczy. Posiada wieloletnie doświadczenie w pracy z dziećmi, młodzieżą oraz osobami dorosłymi, w tym z różnego rodzaju niepełnosprawnością. Uwielbia podróże, poznawanie zapachów nowych kontynentów, ciekawa ludzi i świata.

SPIS TREŚCI

PROLOG	5
WPROWADZENIE	6
ROZDZIAŁ 1. Scenariusze dla klasy pierwszej szkoły podstawowej.....	8
Scenariusze dla uczniów	9
Scenariusze dla rodziców	49
Scenariusze dla nauczycieli	57
Scenariusze dla rodziców i nauczycieli.....	65
ROZDZIAŁ 2. Scenariusze dla klasy trzeciej szkoły podstawowej.....	79
Scenariusze dla uczniów	80
Scenariusze dla rodziców	122
Scenariusze dla nauczycieli	130
Scenariusze dla rodziców i nauczycieli.....	137
ROZDZIAŁ 3. Narzędzia i rekomendacje.....	151
Narzędzia „Krok po kroku”	152
Rekomendacje dla moderatora.....	155
Narzędzia „wytyczne”	165
Narzędzia p/pożarowe.....	169
Narzędzia: „jak nie wracać do starych nawyków”	179
Rozdział 4. Instrukcja do wykonania planszy „3D wypukła”	181
PODSUMOWANIE	186

PROLOG

Witajcie Ahoj

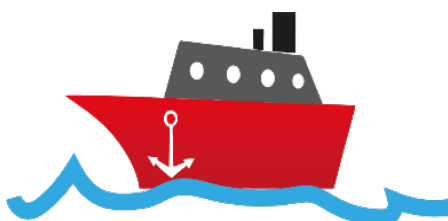
Ruszamy w podróż! Pamiętajcie, najważniejsza jest cierpliwość, uśmiech, wzajemna życzliwość. Nie da się przewidzieć wszystkich wzruszeń i wyzwań na szlaku. Życie jest podróżą, czasami prostą, czasami zawiłą. Trenując nowe umiejętności nie należy się spieszyć. Ważna jest uważność, refleksja skierowana na siebie i innych uczestników wyprawy. Od tej pory stanowimy załogę, która wspiera się wzajemnie, okazuje zrozumienie dla swoich potrzeb i aktywnie uczestniczy w podróży.

Drodzy moderatorzy prowadzący niniejsze warsztaty – wszystkie dzieci mają swoje zdanie, wszystkie dzieci czasem płaczą, śmieją się i chcą postawić na swoim. To my dorośli powinniśmy wypracować w sobie umiejętność mądrego słuchania, okazywania zrozumienia, uważnej obserwacji, kontrolowania własnych emocji, uznania indywidualnych potrzeb wszystkich dzieci, udzielania im konstruktywnej informacji zwrotnej. To my dorośli modelując zachowania dzieci, powinniśmy wskazywać różnorodność dróg, wspierając i towarzysząc w wyborze tej, która każdemu dziecku da szansę na szczęśliwe dzieciństwo, rozwój, wysoką samoocenę, poczucie sprawstwa, samorealizację, wrażliwość na innych ludzi oraz otaczające nas środowisko.

Życie ludzkie jest jak morze, spokojne, ciche, pełne tajemnic, bywa też chaotyczne, szybkie nieprzewidywalne. Nie jesteśmy w stanie przewidzieć wszystkich smutków i wszystkich radości. Niech nasza podróż otwiera na nowe, łamie to, co stereotypowe, wzrusza, zaciekawia, inspiruje. Pragniemy zachęcić Was do działań nowatorskich, oryginalnych, chcemy abyście zasmakowali przygody, a po niej z uśmiechem wrócili do spokojnej, bezpiecznej przystani.

Z marynarskim AHOJ!

Autorki

WPROWADZENIE

Od kilku lat w polskich placówkach oświatowych realizowane są zadania związane z działaniami na rzecz edukacji włączającej. Model tejże edukacji ma umożliwić wszystkim uczniom, także uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym uczniom z niepełnosprawnościami, efektywną edukację, nabywanie umiejętności budowania pożądaných relacji społecznych, dobrą jakość życia w sferze bio-psycho-społecznej wszystkich uczniów. Doświadczenia wdrażania dotychczasowych rozwiązań ukazują jednak, iż przed nauczycielami, uczniami i ich rodzicami stanęły nie lada wyzwania. Pojawienie się w klasie uczniów o specjalnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnością, nakłada na nauczycieli dodatkową pracę związaną z poszerzaniem dotychczasowych kompetencji. Ponadto jest to także wyzwanie dla zdrowych uczniów, którzy również powinni nabywać wiedzy i umiejętności na temat rozumienia potrzeb osób z niepełnosprawnością i budowania z nimi dobrych relacji.

Odpowiadając na te wyzwania autorki publikacji prezentują pakiet narzędzi wraz ze scenariuszami zajęć, które mają wspomóc szkołę w realizacji edukacji dla wszystkich uczniów, wspomagać placówkę w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu uczniów z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz ułatwiać dostęp do wysokiej jakości usług społecznych – zgodnie z założeniami podstawy programowej, której celem nie jest jedynie zdobywanie wiedzy przedmiotowej, ale również nabywanie kompetencji społecznych, a wśród nich podnoszenie samooceny, uczenie tolerancji, szacunku, nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do współdziałania z różnymi osobami.

Ponadto zadanie umożliwi zapobieganie pojawianiu się u osób z niepełnosprawnością zaburzeń wtórnych emocjonalno-społecznych, jako efekt odrzucenia, braku zrozumienia specyficznych potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

Przedstawiona strategia łączy trzy elementy działań skierowanych jednocześnie do uczniów, nauczycieli i rodziców. Zakłada wszak, że współpraca tych środowisk jest niezbędnym elementem w zakresie efektywności nauczania i wychowania. Proponowane rozwiązanie to innowacyjny model strategii, zawierający zestaw nowatorskich, praktycznych narzędzi do zastosowania przez dyrektora szkoły, interaktywną planszę oraz zestaw interaktywnych kołonotatników – do samodzielnego monitorowania postępów przez każdego ucznia, biorący pod uwagę

samowystarczalność szkoły we wdrożeniu rozwiązania, bez wysokiego nakładu kosztów finansowych. Dodatkowym innowacyjnym rozwiązaniem jest zasada wzajemnego nauczania zastosowana podczas warsztatów nauczycieli i rodziców – moderator aktywnie prowadzi pierwsze zajęcia (moderatorem może być pedagog/psycholog lub nauczyciel ze szkoły – zgodnie ze wskazówkami w rekomendacjach dla moderatora), a kolejne spotkania prowadzą osoby zaangażowane – rodzice dla nauczycieli, nauczyciele dla rodziców. Moderator sprawuje pieczę nad efektywnym przebiegiem zajęć. Aktywny udział nauczycieli i rodziców w realizacji zadania wzmacnia także ich zaangażowanie oraz sprzyja realizacji zakładanych efektów.

Niniejsza innowacja wpisuje się w aktualnie wprowadzane zmiany w szkołach, mamy nadzieję, że stanie się narzędziem pomocnym dla dyrektorów placówek edukacyjnych w ich wdrażaniu.

Zadanie wypracowanej innowacji zrealizowane zostało zgodnie z zasadami i standardami dostępności, określonymi w zał. nr 2 do Wytycznych Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 w zakresie równości i dostępności.

Standardy modułu „STER” uwzględniają potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, warsztaty dostosowane są do potrzeb odbiorców, z uwzględnieniem rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestnika, narzędzia wraz z załącznikami są opracowane w sposób umożliwiający zaspokojenie potrzeby sprawstwa każdego uczestnika, w tym osób o specjalnych potrzebach, w warsztatach zastosowane są pomoce i ćwiczenia mające dać „odczuć” osobom zdrowym trudności wynikające z niepełnosprawności.

Warsztat pierwszy

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

TEMAT WARSZTATU: Ahoj przygodo, wypływamy w rejs!

CEL GŁÓWNY: przybliżenie wiedzy z zakresu potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- pasowanie na uczestnika załogi/młodsze marynarza, poznanie załogi;
- zapoznanie z zasadami panującymi na statku;
- realizacja pierwszych wspólnych stacji zadaniowych;
- nauka wzajemnego rozpoznawania i szanowania potrzeb wszystkich członków załogi;
- nabycie wiedzy i umiejętności współpracy z kolegami/koleżankami z niepełnosprawnością intelektualną;
- podniesienie samooceny;
- pobudzanie do empatii;
- integracja zespołu.

METODY PRACY:

- Metody asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja;
- Metody praktyczne – ćwiczebne oraz realizacji zadań wytwórczych – wycinanie obrazków, kolorowanie, uzupełnianie kołonotatników;
- Metody problemowe, aktywizujące: metoda Alexa Osborna, diamentowy ranking, mapa pojęciowa, dywanik pomysłów.
- Metody waloryzacyjne – impresyjne – nauka szacunku, okazywanego zrozumienia wobec potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: kołonotatniki, kredki, długopisy, nożyczki, klej, lina, taśma malarska, pary obrazków.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ

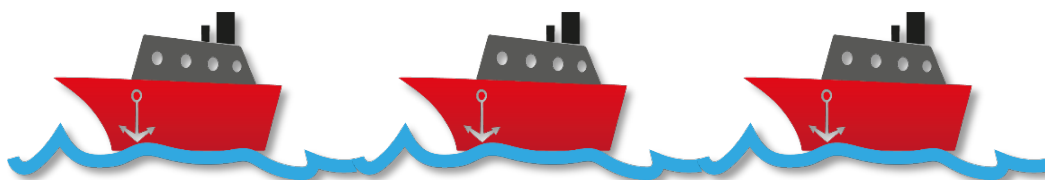
CZĘŚĆ WSTĘPNA

Nauczyciel wita dzieci słowami „Ahoj dzieci”, dziś zaczyna się nasza przygoda – wspólny rejs, pełen przygód i niespodzianek. Przed wypłynięciem z portu, proszę was o wypełnienie krótkiej ankiety.

Proszę o odpowiedź na pytania

UWAGA!

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel musi odpowiednio przygotować salę, przesuwać nieco ławki w taki sposób, aby z przodu było miejsce do wspólnych zabaw. Stoliki należy zsunąć na koniec oraz boki sali.

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby z niepełnosprawnością intelektualną wolniej ubierają kurtkę i inne ubrania?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują więcej czasu na wykonanie zadania, bo muszą się dłużej nad nim zastanowić?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że wszystkie osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają rude włosy?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą mieć trudności z poruszaniem się, równym, kształtnym pismem?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną szybciej ulegają innym ludziom, dlatego potrzebują Twojej pomocy, zrozumienia, wsparcia?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Pasowanie na młodszych marynarzy

Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie z karty pracy nr 1 stopnia młodszego marynarza, wklejenie go w kołonotatniku oraz zapisanie obok: marynarz *imię dziecka* (np. marynarz Ania). Następnie prosi o wycięcie stopnia kapitana oraz sylwetki kapitana, które także zostają wklejone do kołonotatnika. Obok sylwetki kaptana, uczeń wpisuje imię nauczyciela, np. pani kapitan Ewa. Kapitan/nauczyciel krótko wprowadza dzieci w tematykę zajęć dotyczącej wspólnej podróży. Opowiada o wspólnym rejsie, przygodach jakie czekają na marynarzy, załodze, która, aby dotrzeć do portu musi sobie pomagać i ze sobą współpracować. Zwieńczeniem rejsu ma być awans na stopień oficerski. Uczniowie wycinają statek, którym będą płynąć oraz flagę Polski – wypływamy ze Świnoujścia! Obrazki wklejane są w kołonotatniku (flaga na końcu kołonotatnika, w mapie podróży – przy nazwie portu).

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które mogą mieć różne trudności, np. wolniej pakować swoje rzeczy, wolniej się poruszać, wymagać więcej czasu do namyślenia się, zastanowienia, potrzebować pomocy, aby coś zrozumieć, wsparcia w przedostaniu się na statek oraz poruszaniu po nim.

ĆWICZENIE 2.

Ustalamy zasady – kodeks marynarski

Nauczyciel informuje dzieci, że załoga marynarzy musi stanowić wspólną dużyńę, w której obowiązują zasady kodeksu marynarskiego. Wspólnie z uczniami tworzy kodeks – dzieci podają propozycje, które nauczyciel zapisuje na dużym arkuszu tablicy flipchart (używa kolorowych, grubych pisaków, aby każde dziecko wyraźnie widziało zasady), dodając także własne pomysły. Powstały w ten sposób kodeks marynarski obowiązywać będzie przez cały rejs – będzie zawieszony na gazetce w klasie. Nauczyciel przekazuje przygotowane wcześniej kartki uczniom (własne propozycje do kodeksu), którzy wklejają je do kołonotatnika i dopisują własne pomysły, stworzone wspólnie i zapisane na tablicy flipchart przez nauczyciela.

PRZYKŁAD KODEKSU MARYNARSKIEGO:

Mówimy do siebie po imieniu.

Pomagamy sobie wzajemnie.

Szanujemy się nawzajem.

Jesteśmy cierpliwi, czekamy na każdą osobę.

Jesteśmy odważni – „jeden za wszystkich – wszyscy za jednego”.

Okazujemy sobie zrozumienie.

Przepraszamy, gdy niechcący kogoś urazimy.

Słuchamy, gdy ktoś inny mówi, próbuje coś przekazać.

Podnosimy rękę do góry, gdy chcemy co spowiedzieć.

Aktywnie uczestniczymy w rejsie – każdy jest ważny!

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

W życiu ważne są wspólne zasady, szacunek i troska okazywana dla innych, niezależnie od zdolności, talentów, możliwości, umiejętności, wiedzy. Ludzie różnią się od siebie, ale wszyscy są ważni! Współpraca daje szansę na pokonanie nawet najtrudniejszych wyzwań.

ĆWICZENIE 3.

Ćwiczenie polega na nazywaniu i dotykaniu przedmiotów, które wybieramy i zabieramy na wyprawę, np. okulary, klucz, lina, gąbka do mycia, szczoteczka do zębów (można dodać własne propozycje przedmiotów).

Nauczyciel zaprasza chętne dzieci do podejścia do stołu, na którym leży ciemny worek lub torba z ukrytymi przedmiotami i prosi o odgadywanie bez użycia wzroku przedmiotów ukrytych w worku i zdecydowanie, które mogą się przydać na wyprawie. Podczas zabawy zwraca uwagę, że są wśród nas osoby, dla których to zadanie może być dużym wyzwaniem i dlatego należy cierpliwie poczekać, tak, aby każdy mógł spokojnie sprawdzić poszczególne przedmioty. W tle zabawy dzieciom towarzyszy muzyka – szanty marynarskie. Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie z karty pracy nr 1 walizek, plecaka, komputera – rzeczy na wyprawę oraz wklejenia ich do kołonoatnika.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zwrócenie uwagi na zróżnicowane tempo pracy, dostosowane do potrzeb każdego członka załogi, zasady – czekamy na każdego, pomagamy sobie wzajemnie, stanowimy zespół, jesteśmy za siebie odpowiedzialni.

ĆWICZENIE 4.

Wyływamy – Ahoj przygodo!

Przedostajemy się na pokład statku po wąskim mostku – linie rozłożonej na podłodze lub wyklejonej taśmie malarskiej. Idziemy różnym krokiem – bokiem, przeodem, tip-topem z rozłożonymi ramionami. Nauczyciel/kapitan dokłada stopnia trudności nakładając na głowę książkę, której nie wolno zrzucić z głowy i dotrzeć do celu – wejść na statek.

Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie postaci/członków załogi z karty pracy nr 1 i wklejenie do kołonotatnika.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zwrócenie uwagi na wzajemną asekurację, przytrzymanie kolegi/koleżanki, gdy ten ma problem.

ĆWICZENIE 5.

Pierwszy postój podczas podróży oraz pierwsze trudności – rekiny.

Podczas postoju, kapitan decyduje, że jest tak piękna pogoda, iż warto popływać w morzu. Aby marynarze byli bezpieczni (aby dzieci się nie zderzały), dzieli uczniów na 2 do 4 grup (w zależności od liczebności dzieci w klasie, wielkości sali), tłumaczy dzieciom, że kiedy świeci słońce mogą śmiało cieszyć się piękną pogodą i zażywać kąpeli (znak – to puszczana w tle muzyka), jednak kiedy wychodzą ciemne chmury należy szybko wskakiwać na szalupy ratunkowe, gdyż z otchłani morza płyną rekiny (muzyka ustaje). Zadaniem uczniów jest wskoczenie szybko na rozłożone na podłodze gazety, które w miarę pływania „znikają” (nauczyciel zbiera gazety z podłogi w czasie zabawy), trzeba więc pomagać sobie wzajemnie, pożyczać swoją gazetę koledze/koleżance, trzymać się za ręce, ostrzegać przed niebezpieczeństwem, przytrzymywać, aby nikt nie spadł z gazety do morza z rekinami.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Jesteśmy za siebie odpowiedzialni – integracja grupy, uważamy, aby nikogo nie urazić.

UWAGA!

Uwaga na dotyk, przytulenie – niektórzy mogą czuć inaczej: są wśród nas osoby, które lubią silniejszy dotyk, są wśród nas osoby, które lubią słabszy dotyk. Należy o tym pamiętać.

ĆWICZENIE 6.

Poruszanie się po statku, gdy na morzu są fale nie jest łatwe – chodzenie po ścieżce sensorycznej, linie, z przeszkodami – ćwiczymy równowagę, koordynację, zwracamy uwagę, że niektórym należy w tym dopomóc.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel/kapitan wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które mają trudności w koordynacji, równowadze, to też może powodować, że ich pismo jest mniej czytelne, że potrzebują więcej czasu na wykonanie jakiejś czynności. W przypadku dużych trudności z koordynacją któregoś z marynarzy moderator konsultuje zaistniałą sytuację z terapeutą integracji sensorycznej.

ĆWICZENIE 7.

Trening uważnego obserwowania. Nauczyciel rozdaje dzieciom kolorowe obrazki. Zadanie dzieci polega na zapamiętaniu jak największej ilości szczegółów umieszczonych na obrazkach. Obserwacja obrazka trwa około 3 minut. Po czym dzieci wymieniają się ilustracjami oraz spostrzeżeniami na temat ilustracji w parach.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy uczniom, że każdy z nas ma większą lub mniejszą zdolność z zapamiętywaniem szczegółów.

ĆWICZENIE 8.

Skarby z podróży. Zadanie dzieci polega na narysowaniu pięciu wymarzonych przedmiotów, które przywiozł z wyprawy. Prezentacja prac odbywa się w grupach do sześciu osób. W przypadku wielokrotnego wyboru określonego skarbu np: muszelka, nasiono, grupa tworzy historię na temat skarbu.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel tłumaczy dzieciom, że są wśród nas ludzie, którzy nie potrafią zapamiętać gdzie byli, oraz wybrać, co jest dla nich ważne. Osoby takie oczekują na naszą pomoc.

ĆWICZENIE 9.

Detektywi. Nauczyciel dzieli dzieci na cztery grupy i przygotowuje pary obrazków, które przedstawiają proste czynności i przedmioty. Obrazki rozłożone są na podłodze. Zadanie dzieci polega na odszukaniu par obrazków, nazwaniu przedmiotu lub czynności oraz podaniu krótkiej informacji na temat obrazka.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że są wśród nas ludzie, którzy nie potrafią nazwać przedmiotów i czynności przedstawionych na ilustracjach.

ĆWICZENIE 10.

Czas na obiad – nauczyciel prosi dzieci o pomoc w przygotowaniu obiadu. Dzieli dzieci na grupy 3-4 osobowe. Każda grupa dostaje 3 miseczki – jedna zawiera wymieszany groch i fasolę. Zadaniem uczniów jest rozdzielenie grochu i fasoli, ale tak, aby żadne z nasion nie spadło na podłogę lub stół. Liczy się współpraca, dokładność, nie pośpiech!

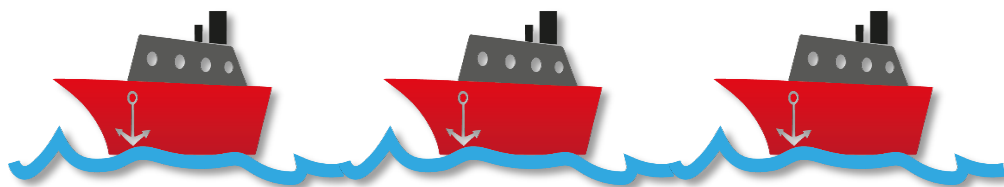
OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że są wśród nas osoby, które wsparcia w wykonaniu różnych czynności, że najlepsze efekty w wykonaniu zadania daje współpraca!

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Uczniowie/marynarze wpływają do portu Ystad w Szwecji. Cumują statek, schodzą na ląd na zasłużony odpoczynek. Nauczyciel/kapitan dziękuje za wspólną wyprawę, zaprasza do wypełnienia ankiety podsumowującej zajęcia oraz na kolejne spotkanie z przygodą! Do zobaczenia na innym lądzie, w innym porcie.

Prowadzący przeprowadza ankietę

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby z niepełnosprawnością intelektualną wolniej ubierają kurtkę i inne ubrania?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują więcej czasu na wykonanie zadania, bo muszą się dłużej nad nim zastanowić?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że wszystkie osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają rude włosy?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą mieć trudności z poruszaniem się, równym, kształtnym pismem?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną szybciej ulegają innym ludziom, dlatego potrzebują Twojej pomocy, zrozumienia, wsparcia?

TAK

NIE

Dziękujemy!

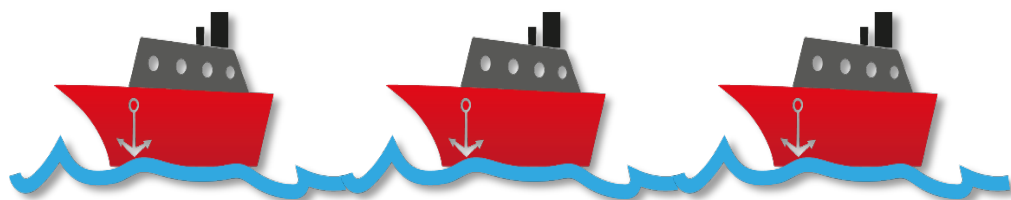
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat drugi

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością słuchu i/lub wzroku.

TEMAT WARSZTATU: Możemy płynąć razem. Za burtę spójrz, usłysz szum.

CEL GŁÓWNY: Podniesienie poziomu kompetencji społecznych dzieci.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- zwiększenie wiedzy o sobie;
- korygowanie negatywnych sądów o sobie i innych;
- rozwijanie umiejętności współpracy;
- kształtowanie rozumienia perspektywy drugiej osoby;
- poznanie problemów, z którymi spotyka się w życiu codziennym kolega z niepełnosprawnością wzroku i słuchu.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- karta pracy numer 2;
- kredki;
- karta w kołonotatniku z alfabetem palcowym;
- tablica, kreda;
- ankieta obrazkowa;
- nożyczki;
- książka;
- kartki papieru;

- plastelina.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków–symboli przygód, współpracy załogi.

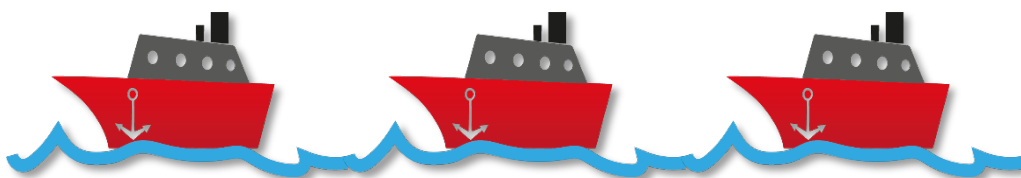
SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

W pomieszczeniu słychać w tle wybraną przez nauczyciela szantę.

Nauczyciel wita dzieci słowami: Witam Was kochane Dzieci marynarską komendą „Tak trzymać kurs”. Zanim wyjdziemy na ląd czeka na nas zadanie.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy dziecko z niepełnosprawnością słuchu nosi nad uchem kokardę?

TAK

NIE

2. Czy łatwo się bawić z dzieckiem z niepełnosprawnością słuchu?

TAK

NIE

3. Czy wolno karmić psa przewodnika osoby niewidomej?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że alfabet migowy stosują na morzu marynarze?

TAK

NIE

5. Czy osoba niesłysząca, która ma implant ślimakowy na uchu może latać samolotem?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Nauczyciel zapoznaje uczniów z portem, do którego dożywamy. Nauczyciel opowiada o pięknym widoku zza burty: spienione fale, statki, ogromne parkingi, miasto w oddali. Mówi o państwie do którego brzegu dożywamy. Szwecja jest państwem położonym w Północnej Europie należącym do krajów Unii Europejskiej. Językiem urzędowym jest język szwedzki. Można tam zobaczyć piękne zamki, typowe chatki Ludów Północy. W Sztokholmie – stolicy Szwecji znajduje się muzeum Vikingów. Szwedzi jedzą dużo ryb, ich ulubioną rybą jest śledź. Prowadzący prosi dzieci o wycięcie flagi Szwecji z karty pracy numer 2 znajdującej się w kołonotatniku i wklejenie jej do kołonotatnika. Dzieci wykonują zadanie. Nauczyciel prosi, aby uczniowie posłuchali odgłosów zza burty: szumu morza, dźwięków syren statków, odgłosu ptaków. Po wykonaniu zadania dzieci dzielą się swoimi spostrzeżeniami: „Jak myślicie, co czulibyście gdybyście nie słyszeli tych głosów”? Prowadzący opowiada o zmyśle słuchu, dzięki któremu: odbieramy wrażenia, który ostrzega nas przed niebezpieczeństwem. Następnie proponuje, aby dzieci wyobraziły sobie to co widzą. Opowiada o zmyśle wzroku, dzięki któremu m. in.: poruszamy się, zapamiętujemy ludzi, krajobrazy i wydarzenia. Pyta dzieci „Jak czułyby się gdyby nie widziały? Uzyskane odpowiedzi zapisuje na tablicy.

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które pozbawione są prawidłowego funkcjonowania jednego ze zmysłów.

ĆWICZENIE 2. PRACA W PARACH

Nauczyciel zwraca uwagę dzieci na zamieszczone w ich karcie pracy zdjęcie dziewczynki. Wyjaśnia, że dziewczynka ma na imię Gabrysia i nosi na uszach implanty ślimakowe, które pomagają jej słyszeć otaczające dźwięki. Dziewczynka ma 6 lat. Lubi lody waniliowe, zabawy w morzu oraz spacerować ze swoim pieskiem. Prowadzący prosi, aby każde z dzieci spróbowało przywitać się z dziewczynką z niepełnosprawnością słuchu w wybrany przez siebie sposób. Dzieci dzielą się na dwie grupy A i B. Zadanie osoby z grupy A polega na przywitaniu się z osobą z grupy B korzystając z wybranej formy przywitania.

Zadanie osoby z grupy B polega na poproszeniu o coś z zastosowaniem gestu dziecka z grupy A. Nauczyciel wynotowuje pomysły na powitanie na tablicy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Po wykonaniu ćwiczenia dzieci opowiadają o tym, czy łatwo witać się, prosić, przepraszać, tłumaczyć jedynie z wykorzystaniem mowy niewerbalnej i gestów.

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel podkreśla, że są różne sposoby komunikacji. Może to być zarówno mowa werbalna, gest lub język migowy, którym posługuje się osoba z niepełnosprawnością słuchu.

ĆWICZENIE 3. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel prosi dzieci aby odszukały w karcie pracy nr 2 tabelki oraz przygotowały kredki. Staje na środku sali i przywołuje uwagę uczniów. Tłumaczy dzieciom, że zadanie polega na poziomym wrysowaniu w tabelę wypowiedzianych przez niego symboli. Utrudnienie stanowi mowa bezgłówna. Dzieci odczytują figury z ust nauczyciela. Nauczyciel imituje wypowiedzi: piłka, lalka, miś, koło, serce, słońce, ucho, oko, nos.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel pyta czy łatwo było odczytać symbole? Prowadzący zlicza głosy dzieci, które uznały zadanie za łatwe i te, którym zadanie sprawiło trudność. Wynik zapisuje na tablicy. Tłumaczy uczniom, że czytanie z ruchu warg jest trudnym zadaniem, gdyż większość dźwięków powstaje wewnątrz jamy ustnej.

ĆWICZENIE 4. PRACA INDYWIDUALNA, PRACA W PARACH

Dzieci otrzymują alfabet palcowy. Nauczyciel prezentuje znaki alfabetu palcowego (daktylografii) zgodnie z przedstawioną instrukcją. Uczniowie próbują przeliterować własne imię oraz imię kolegi z ławki.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Istnieje wiele sposobów komunikowania się osób z utratą słuchu, jeden z nich to alfabet palcowy, którym można przeliterować nazwy własne oraz imiona i nazwiska.

ĆWICZENIE 5. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel odczytuje list Gabrysi.

„Drogi Kolego i droga Koleżanko!

Mam na imię Gabrysia . Mam psa. Leciłam samolotem .

Czy wiesz, że moje uszy nie słyszą tak jak Twoje? Słyszę kiedy mam na uchu implant ślimakowy.

Może się zdarzyć, że nie usłyszę gdy się śmiejesz, tupiesz lub klaszczesz w ręce. Nie usłyszę

śpiewu ptaków, miauczenia kota. Ludzie często denerwują się, że nie odpowiadam na pytanie.

Jednak potrzebuję więcej czasu na odpowiedź. Chociaż mam na uchu te implanty ślimakowe, to nie słyszę tak jak inne dzieci. Proszę pamiętać o tym bawiąc się ze mną. Pamiętaj, że nie jestem gorsza. Mam dla Ciebie specjalne zadanie. Poszukaj w karcie pracy obrazka przedstawiającego implant ślimakowy, który pomaga mi Ciebie słyszeć. Wytnij poszczególne części i ułóż obrazek. Życzę Tobie miłego dnia.

Pozdrawiam

Gabrysia”

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Nauczyciel tłumaczy dzieciom kwestie związane z funkcjonowaniem słuchu.

„Ludzie i większość zwierząt słucha uszami. Osoby słabosłyszące i niesłyszące noszą aparaty słuchowe, a osoby niesłyszące implanty ślimakowe. Gabrysia miała dwie poważne operacje robione przez chirurgów. Jedna część implantu włożona jest pod skórę głowy i znajduje się w ślimaku ucha. Druga część znajduje się na zewnątrz głowy. Dzieci mogą zakładać i zdejmować je samodzielnie. Na implanty ślimakowe i aparaty słuchowe należy uważać ponieważ są to drogie i delikatne urządzenia. Nie wolno ich zgniatać, podgrzewać i moczyć w wodzie. Istnieją aparaty i implanty, w których można pływać w basenie. Gabrysi trudno jest zrozumieć coś w dużym hałasie. Nie trzeba do niej mówić głośno i krzyczeć, aby usłyszała Wasze słowa. Powinniście jednak być czujni i sprawdzać czy Was rozumie.”

ĆWICZENIE 6. PRACA W GRUPIE

Nauczyciel prosi, aby dzieci usiadły w kole. Najmłodsze dziecko siada w środku koła z otrzymaną książką. Przekłada kartki. Dzieci zamykają oczy i śledzą słuchem liczbę przewróconych kartek. W momencie kiedy przestaje kartkować strony, dzieci podają liczbę przełożonych stron. Po maksymalnie 22 przewróconych stronach po kolei podają swoje wyniki porównując je.

Uwaga! Musi być bardzo cicho, uczniowie liczą ilość przewracanych stron w określonym wcześniej przedziale.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osoba z niepełnosprawnością słuchu musi podobniemocno koncentrować uwagę akustyczną na rozmowie jak one podczas uważnego liczenia kartek.

ĆWICZENIE 7. Praca w parach

Nauczyciel zwraca się do dzieci aby w myślach udały się do ulubionego miejsca i opowiedziały koleżce, gdzie są oraz co słyszą. Następnie pary gestem demonstrują klasie co robią

w określonym miejscu. Zadanie klasy polega na odgadnięciu gdzie przebywa para prezentująca określoną scenkę.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Prowadzący wyjaśnia dzieciom, że gest, mimika to także forma przekazu.

ĆWICZENIE 8. PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli dzieci na cztery grupy i rozdaje kartki papieru. Zadanie polega na opracowaniu zestawu zachowań, gestów, sposobów, którego celem jest sprawne porozumiewanie się z osobą z niepełnosprawnością słuchu.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Nauczyciel dziękuje dzieciom za wykonanie ćwiczenia. Prowadzący prosi reprezentantów dzieci o przedstawienie konkretnych pomysłów. W podsumowaniu można zaznaczyć, że w czasie porozumiewania się z niesłyszącym kolegą można używać pisma, rysunku oraz obrazków. Należy zwracać się bezpośrednio do niego, dopytując czy dobrze zrozumiał określone treści, zwrócić uwagę czy patrzy w kierunku rozmówcy, mówić wyraźnie jednak nie krzyczeć i nie mówić zbyt wolno. Mieć dobrze widoczną twarz.

ĆWICZENIE 9. PRACA W GRUPACH

Dzieci pozostają w wymienionych grupach obserwując się wzajemnie. Nauczyciel wyjaśnia, że zadanie ich polega na wzajemnym obserwowaniu się, poszukaniu różnic oraz podobieństw w wyglądzie, sposobie siedzenia. Następnie nauczyciel wymienia kolor, a dzieci wymieniają imię kolegi z grupy, który posiada odpowiedni kolor.

Uwaga! Zabawa trwa w miarę określonego czasu (możliwe jest podanie dowolnej ilości kolorów).

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, iż widzenie to pojęcie obejmujące wiele czynności i zdolności, które możemy realizować za pomocą oczu: obserwowanie, przyporządkowywanie, klasyfikowanie, odróżnianie, spoglądanie, śledzenie, rozpoznawanie itp. Dzięki oku identyfikujemy rzeczy, osoby. Rozróżniamy kolory i kształty. Każdy człowiek jest inny. Oczy dostarczają nam informacji. Dzieci z niepełnosprawnością wzroku pozbawione są tych informacji.

ĆWICZENIE 10. PRACA W PARACH

Prowadzący dzieli dzieci na dwie grupy. Prosi, aby dziecko z grupy A wyobraziło sobie, że jest osobą niewidomą, a dziecko z grupy B widzi. Zadanie dziecka z grupy A polega na wyciągnięciu

z plecaka książki, zeszytu, odszukaniu kredek. Dziecko z grupy B pomaga dziecku z grupy A wykonać określone czynności.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że osoba z niepełnosprawnością wzroku przeważnie potrafi orientować się w terenie i poruszać po ulicach. Osoby te często korzystają z laski i / lub psa przewodnika. Zanim nawiążemy z nimi kontakt należy powiedzieć im o tym, możemy podać im swoje ramię, zamiast ciągnąć za rękę. Nie należy dotykać laski i nie zaczepiać psa przewodnika, gdyż jest on w pracy. Na zakończenie dzieci z grupy A dzielą się wrażeniami, w jaki sposób udało się odnaleźć określone przedmioty. Dzieci z grupy B opowiadają o trudnościach w byciu przewodnikiem dziecka z grupy A. Prowadzący podsumowując dziękuje dzieciom za współpracę. Nauczyciel tłumaczy, że wskazując drogę osobie niewidomej unikamy określeń związanych ze wzrokiem np.: nie mówimy „idź do bramy” tylko „idź prosto do końca muru”. Prowadząc osobę niewidomą ostrzegamy ją o przeszkodach mówiąc: „szafka jest otwarta”, „zbliżamy się do obrotowych drzwi”.

ĆWICZENIE 11. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel prosi, aby dzieci odnalazły w karcie pracy tęczę. Następnie wykleiły ją z zamkniętymi oczami kawałkami plasteliny.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

W waszej karcie pracy znajduje się góra lodowa. Jest duża i trudno wspiąć się na jej szczyt. Podobnie trudno może być osobie z niepełnosprawnością wzroku zapiąć koszulkę lub umyć zęby. Spójrzcie na Waszą tęczę, zadanie to przypomina wspinaczkę na górę z lodu. Trudno je dobrze wykonać z zamkniętymi oczami. Gratuluję odwagi za wykonanie ćwiczenia!

ĆWICZENIE 12. ZADANIE DLA CHĘTNYCH, PRACA INDYWIDUALNA

Prowadzący zachęca uczniów do zaprojektowania ciekawych okularów dla koleżanki lub kolegi z wadą wzroku. Wyjaśnia, iż wzór znajduje się w karcie pracy numer 2.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel dziękuje chętnym dzieciom.

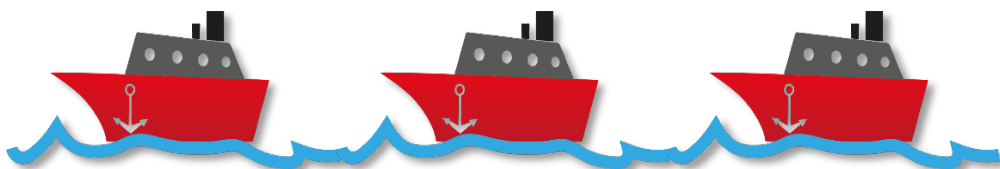
Uwaga! Zadanie to może być wykonane przez dzieci w domu. Projekty mogą zostać wyeksponowane w widocznym miejscu.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

„Drodzy uczniowie czas wypływać w dalszą drogę. Żegnam Was marynarskim Ahoj!

Na zakończenie czeka Was jeszcze jedno ważne zadanie. Proszę wypełnić ankietę. Do zobaczenia na innym łądzie w innym porcie.”

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy dziecko z niepełnosprawnością słuchu nosi nad uchem kokardę?

TAK

NIE

2. Czy łatwo się bawić z dzieckiem z niepełnosprawnością słuchu?

TAK

NIE

3. Czy wolno karmić psa przewodnika osoby niewidomej?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że alfabet migowy stosują na morzu marynarze?

TAK

NIE

5. Czy osoba niesłysząca, która ma implant ślimakowy na uchu może latać samolotem?

TAK

NIE

Dziękujemy!

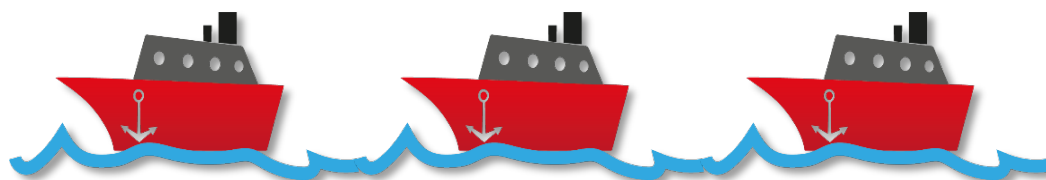
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat trzeci

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów ze spektrum autyzmu

(autyzm, zespół Aspergera)

TEMAT WARSZTATU: możemy inaczej odczuwać, ale stanowimy załogę!

CEL GŁÓWNY: przybliżenie uczniom wyzwań wobec jakich stają osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- nabycie wiedzy na temat głównych cech charakteryzujących osoby ze spektrum autyzmu, w tym różnic w zakresie odczuwania różnych bodźców (temperatury, dotyku, czucia głębokiego, smaku, zapachu, równowagi, słuchu, wzroku);
- zachęcanie do okazywania wzajemnego zrozumienia, współpracy;
- dostrzegania w osobach ze spektrum mocnych stron;
- pobudzanie do empatii;
- integracja grupy.

METODY PRACY:

- metody asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja;
- metody praktyczne – ćwiczebne oraz realizacji zadań wytwórczych – wycinanie obrazków, kolorowanie, uzupełnianie kołonotatników;
- metody problemowe, aktywizujące: metoda Alexa Osborna, diamentowy ranking, mapa pojeciowa, dywanik pomysłów;
- metody waloryzacyjne – impresyjne – nauka szacunku, okazywanego zrozumienia wobec potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: kołonotatniki, kredki, długopisy, nożyczki, klej, ryż, taśma, malarska, plastikowe miseczki, rękawiczki.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściiennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

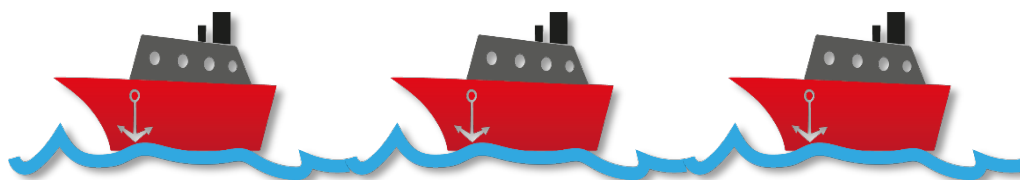
ĆWICZENIE 1.

Powitanie uczestników załogi na kolejnym etapie wspólnej podróży okrzykiem: *Ahoj przygodo!*

Uczniowie wycinają flagę Finlandii i wklejają w mapie podróży, przy nazwie portu, z którego wypływają – Helsinki.

Zaproszenie do wypełnienia ankiet.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby ze spektrum autyzmu lepiej się czują, kiedy ich działania są zaplanowane, gdy wiedzą co i kiedy się wydarzy?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą inaczej odczuwać temperaturę, dotyk, smak, dźwięki?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu nie potrzebują przyjaciela?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mają trudność z czekaniem na swoją kolej oraz rywalizacją?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą nie zrozumieć wyrazu twarzy innej osoby, jej gestów i dlatego trzeba do nich mówić używając przede wszystkim słów?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Wyptywamy w rejs – nie popędzaj!

Nauczyciel prosi uczniów o poskładanie swojego stroju sportowego na wych. fizyczne, zwraca uwagę, że niektóre osoby robią to bardzo szybko, byle jak, niektóre z kolei wymagają więcej czasu, ale też są niezwykle dokładne, precyzyjne, zawsze składają strój w ten sam sposób, a gdy się ich popędza bardzo się denerwują.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Osoby ze spektrum autyzmu mają swoje przyzwyczajenia, rutynę, lubią powtarzalne czynności, które dają im poczucie bezpieczeństwa – pamiętaj, staraj się informować o wszelkich zmianach, nie popędzaj – każdy ma swój czas na wykonanie czynności i swój sposób jak to zrobić!

ĆWICZENIE 2.

Obiad podczas wyprawy – zabawa z ryżem i rękawiczkami – dotyk, czucie głębokie oraz zabawa z galaretkami – dotyk, smak, zapach. Nauczyciel prosi uczniów, aby wyjęli rękawiczki jakie przynieśli z domu. Rozdaje uczniom miseczki – jedna pusta, druga z ryżem (jeden zestaw na parę uczniów siedzących w ławce). Uczniowie w parach, na przemian, próbują przełożyć ryż ziarenko po ziarenku do pustej miseczki – najpierw gołymi rękoma, potem w rękawiczkach. Liczy się współpraca, dokładność, a nie czas.

Robimy deser – w kolejnej zabawie, nauczyciel rozkłada uczniom do miseczki galaretkę (do jednej miseczki na parę uczniów w ławce) i prosi o jej podzielenie na małe części łyżeczką, a następnie próbę przeniesienia małej części galaretki rękoma do drugiej, pustej miseczki (każdy uczeń do swojej miseczki). Zrobioną w ten sposób własnoręcznie galaretkę, każdy marynarz może próbować, smakować, konsumować.

Smacznej zabawy!

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel pyta uczniów o ich wrażenia, opowiada, że niektóre osoby czują inaczej, trochę tak, jakby czuli mieli wykonać różne czynności w rękawiczkach – jest im trudniej.

Zabawa z galaretką – okazuje się, że niektórzy ją uwielbiają – pięknie pachnie i smakuje, jednak inni nawet jej nie dotkną, bo jest dla nich okropna w dotyku, smaku, zapachu – każdy jest inny, ale wszyscy jesteśmy ważni!

UWAGA!

Przed zabawą z galaretką należy umyć ręce – będziemy pracować rękoma.

ĆWICZENIE 3.

Nadciąga sztorm, wieje wiatr – zabawa z suszarką – inne odczuwanie ciepła, hałasu.

Nauczyciel zapowiada, że zbliża się sztorm, zaczyna wieć wiatr, wyjmując suszarkę i prosi po kolei uczniów, aby podchodzili do stolika. Delikatnie rozduchuje im włosy, omiata ciepłym wiatrem ręce, pyta jak to dany uczeń odczuwa.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Każdy z nas czuje nieco inaczej – dla niektórych suszarka jest przyjemna, wycisza, uspokaja, na niektórych nie robi żadnego wrażenia, jednak są i tacy wśród nas, dla których dźwięk suszarki może być bardzo nieprzyjemny a nawet mogą od niego boleć uszy!

UWAGA!

Nauczyciel musi się przed zajęciami upewnić, czy w grupie nie ma dziecka z nadwrażliwością na dźwięk suszarki, wówczas należy użyć np. wachlarza do zrobienia wiatru.

ĆWICZENIE 4.

Jest coraz zimniej – góra lodowa, trzeba ją ominąć, za burtą kostki lodu.

Nauczyciel rozkłada do miseczek uczniów kostki lodu, zaczyna się zabawa z kostkami – przesypywanie kostek, rozdzielanie szczypcami, dotykanie palcami. Wzajemna wymiana doświadczeń dotyczących odczucia zimna.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Niektórzy lubią jak jest ciepło, inni wolą chłód. Pamiętajmy o tym, że chodzenie w kótkim rękawku, gdy ktoś inny jest w kurtce może oznaczać po prostu inne odczuwane ciepła i nic poza tym!

ĆWICZENIE 5.

Bajkoterapia – bajka o wyjątkowym chłopcu, który był smutny..., ale z czasem poznał przyjaciół i od tego czasu już nigdy nie czuł się samotny i odrzucony. Wycinanie obrazków z karty pracy nr 3, wklejanie do kołonotatnika i kolorowanie.

BAJKA O WYJĄTKOWYM CHŁOPCU

Za górami, za lasami, w pewnym mieście Stacyjkowo była sobie szkoła, a w niej klasa 1 b, dzieci w tej klasie zdążyły się już poznać i polubić.

Zimą do klasy dołączył nowy chłopiec o imieniu Adam. Chłopiec lubił bardzo opowiadać o programowaniu, grafice komputerowej, czego dzieci często nie rozumiały i w rezultacie przestały z nim rozmawiać. Czasem, gdy dziwnie się zachowywał bały się go i coraz bardziej odsuwały od niego. Nikt nie chciał siedzieć z nim w ławce.

Adam lubił też skakanie, bieganie, kręcenie w koło. Trudno było mu wysiedzieć w ławce. Pani często go upominała.

Czasem, gdy inne dzieci były za głośno zaczynał krzyczeć, zasłaniał uszy, bardzo nie lubił także suszarki do rąk w łazience. Uciekał stamtąd bardzo szybko i nigdy nie wycierał rąk.

Adam sprawiał wrażenie jakby był smutny, często stał z boku, nie bawił się z innymi dziećmi, a one też nie zapraszały go do zabawy.

Gdy dzieci jadły śniadanie on kęcił nosem, wszystko mu śmierdziało.

Gdy pani zapalała światło w sali krzyczał, bo było mu za jasno.

Czasem też złościł się bardzo, gdy chciał coś zrobić, a pani prosiła go żeby poczekał na swoją kolej.

Złościł się też gdy coś mu nie wychodziło.

Bardzo nie lubił lekcji wf, na której miał duże problemy z wykonywaniem różnych zadań sportowych, a na sali było dla niego za jasno i za głośno.

Pewnego razu Ania i Krzys postanowili, że zaproszą Adama do wspólnej zabawy. Zapytali go w co lubi się bawić. Okazało się, że Adam bardzo lubi także gry planszowe. Na długiej przerwie zaproponowali wspólną rozgrywkę, Adam bardzo się cieszył. Do gry dołączały kolejne dzieci. zaczęli rozmawiać ze sobą i nagle okazało się, że każdy z nich lubi jakąś grę.

Od tego czasu wszystkie dzieci coraz chętniej spędzały czas razem, poznawali swoje zainteresowania oraz to czego nie lubią. Przestali się bać Adama, a on już nie myślał, że nikt go nie lubi.

Na koniec roku stanowili jedną wspólną drużynę.”

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Podsumowanie bajki – niezależnie od tego co nas różni, wszyscy jesteśmy ważni, chcemy mieć kogoś, kto nas lubi, bawi się z nami, śmieje, szanuje nasze przyzwyczajenia, akceptuje nas takim, jakim jesteśmy!

ĆWICZENIE 6.

Co mam na myśli. Nauczyciel prosi dzieci, aby usiadły w kole. Prowadzący szeptem do ucha siedzącego przy nim dziecka określi idiom np: „ma muchy w nosie”, „dał nogę”, „ma w kieszeni węża itp. Zadanie polega na przekazaniu idiomu wszystkim siedzącym w kole dzieciom. (kiedy idiom wróci do nauczyciela, nauczyciel tłumaczy uczniom jego znaczenie)

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Dzięki tej zabawie dzieci przekonają się, że określone zwroty i wyrażenia nie zawsze należy rozumieć dosłownie. Nauczyciel tłumaczy uczniom, że są wśród nich koledzy, którzy tego nie wiedzą.

ĆWICZENIE 7.

Niewygodne buty. Nauczyciel rozdaje dzieciom drobne kamyczki i patyczki prosząc, aby włożyły je do butów i spróbowały przejść kilka kroków.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zabawa ta pokazuje jak różnie reagujemy na ból i niewygodę. Prowadzący tłumaczy dzieciom, że są wśród nas osoby, które odczuwają dotyk jako ból. Jest to tzw. nadwrażliwość na dotyk.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Uczniowie/marynarze wpływają do portu w Gdańsku. Cumują statek, schodzą na ląd na zasłużony odpoczynek. Nauczyciel/kapitan dziękuje za wspólną wyprawę, zaprasza do wypełnienia ankiety podsumowującej zajęcia oraz na kolejne spotkanie z przygodą! Do zobaczenia na innym lądzie, w innym porcie.

Prowadzący przeprowadza ankietę

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby ze spektrum autyzmu lepiej się czują, kiedy ich działania są zaplanowane, gdy wiedzą co i kiedy się wydarzy?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą inaczej odczuwać temperaturę, dotyk, smak, dźwięki?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu nie potrzebują przyjaciela?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mają trudność z czekaniem na swoją kolej oraz rywalizacją?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą nie zrozumieć wyrazu twarzy innej osoby, jej gestów i dlatego trzeba do nich mówić używając przede wszystkim słów?

TAK

NIE

DZIĘKUJEMY!

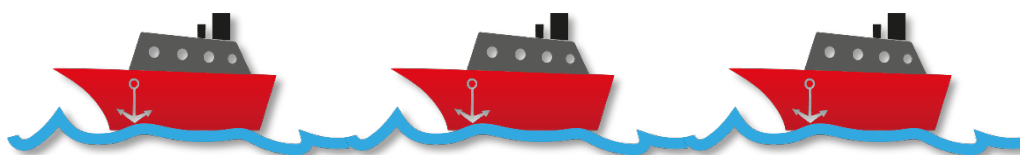
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat czwarty

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością ruchową.

TEMAT WARSZTATU: płyń ze mną płyń, wiatry nam sprzyjają.

CEL GŁÓWNY: rozbudzenie zainteresowania problemami drugiego człowieka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- poznanie zasad społecznych;
- współdzielenie uwagi;
- rozwijanie tzw. wzajemności społecznej;
- odczuwanie empatii;
- integracja międzyludzka i rozwój społeczny.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- karta pracy numer 4;
- balony;
- kredki;
- kartki papieru, nożyczki;
- rękawice kuchenne;
- ubrania z guzikami;
- hula hop;
- miska z wodą;
- sok z cytryny;

- plastikowe łyżeczki;
- lina do przeciągania, lina do wykonania węzła żeglarskiego;
- imienne certyfikaty;
- kartki z wydrukowanymi łamigłówkami;
- etykiety z imionami marynarzy;
- trójząb Neptuna potrzebny do pasowania.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściiennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

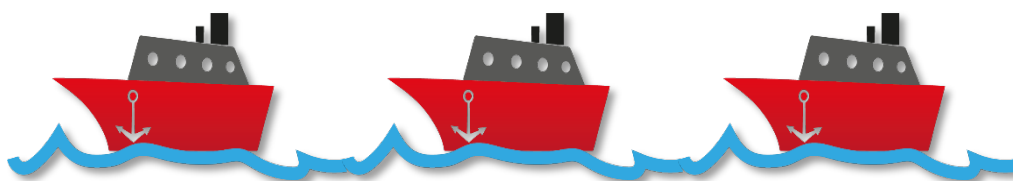
SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

W pomieszczeniu słyhać w tle wybraną przez nauczyciela szantę.

Nauczyciel wita dzieci słowami: Witam Was kochane Dzieci jak miło widzieć tak wesole i uśmiechnięte buzie. Witam wszystkich, którzy byli z nami w podróży. Bawili się, rozwiązywali zadania, śmiali, śpiewali i poznawali dalekie lądy. Dziś dobijamy do Gdańska. Zanim wyjdziemy na ląd czeka na nas zadanie.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy piosenki marynarskie nazywamy szansami?

TAK

NIE

2. Czy orteza to nakładka na zęby?

TAK

NIE

3. Czy osoba z niepełnosprawnością ruchową jeździ wózkiem widłowym?

TAK

NIE

4. Czy fontanna Neptuna znajduje się w Sopocie?

TAK

NIE

5. Czy dziecko z niepełnosprawnością ruchową może grać w piłkę ?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Nauczyciel zapoznaje uczniów z portem, do którego dożywamy. Nauczyciel opowiada o pięknym widoku zza burty: spienione fale, statki, ogromne dźwigi, powiewające na wietrze flagi Polski. Prowadzący przypomina, że podobnie jak w trakcie innych rejsów należy umieścić w odpowiednim miejscu flagę Polski. Dzieci wykonują zadanie. Nauczyciel kontynuuje opowieść, zwracając uwagę dzieci na malownicze kamienice Gdańska. Przypomina, że można tu spotkać króla mórz Neptuna. Nauczyciel mówi uczniom, że mogą zamienić się w sprytnych poszukiwaczy bursztynu, obejrzeć panoramę miasta. Jednak na szczyt wieży Bazyliki Mariackiej prowadzi 400 schodów. „Ruszajcie dzielne Wilki Morskie, ponieważ do pokonania macie 400 schodów”.

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które nigdy nie pokonają tej ilości schodów. Dzieci te albo kuleją albo poruszają się na wózkach inwalidzkich.

ĆWICZENIE 2. Praca w parach.

Nauczyciel rozdaje dzieciom baloniki. Zadanie uczniów polega na tym, aby spróbowali przetrzącać między sobą balonik bez użycia rąk. Wygrywa para, której uda się najdłużej utrzymać w powietrzu balonik.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Po wykonaniu ćwiczenia dzieci opowiadają o tym czy łatwo uderzać w balon bez pomocy rąk. Podsumowując ćwiczenie nauczyciel podkreśla, że są czynności, które wymagają niezwyklej precyzji, trudno je wykonać nawet będąc bardzo sprawnym i dokładnym.

ĆWICZENIE 3. Praca indywidualna. Praca w grupie

Nauczyciel prosi dzieci, aby odszukały w karcie pracy nr 4 symbolu stopy oraz przygotowały kredki. Pyta czy wiedzą, jakie zadanie należy wykonać? Pomysły zapisuje na tablicy. Tłumaczy dzieciom, że zadanie polega na ściągnięciu skarpetek i próbie wykonania dowolnego rysunku, wybranymi kredkami umieszczonymi między palcami stopy. Utrudnienie stanowi unieruchomienie rąk.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel pyta, czy łatwo było wykonać obrazek? Uczniowie dzielą się spostrzeżeniami na temat trudności podczas tworzenia pracy. Następnie zamieniają się rysunkami i zgadują, co przedstawiają rysunki. Zaleca się spacer po klasie i wielokrotną wymianę rysunków.

ĆWICZENIE 4 PRACA W GRUPACH.

Prowadzący dzieli dzieci na pięć grup. Prosi uczniów, aby założyli przyniesione rękawice kuchenne i spróbowali zapiąć guziki w ubraniach.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Nauczyciel zwraca uwagę, że czynność ta w związku z pogorszeniem przez rękawiczki sprawności rąk, spowolniła zadanie.

ĆWICZENIE 5. PRACA W PARACH

Nauczyciel prosi dzieci, aby odszukały w karcie pracy numer 4 zdjęcie dziecka. Prowadzący mówi dzieciom, że zadanie ich będzie polegało na zaproponowaniu zabaw ruchowych dla dziecka, które poruszają się na wózku inwalidzkim. Pomysły dzieci zapisywane są na tablicy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Nauczyciel tłumaczy dzieciom, że są osoby, które poruszają się przy pomocy wózka, noszą ortezy, inaczej nazywane łuskami. Ortezy wyglądają jak kozaki zrobione ze specjalnego, sztywnego, plastikowego materiału. Mogą być kolorowe, w kwiaty lub samochodziki.

ĆWICZENIE 6. PRACA W GRUPIE

Nauczyciel zaprasza wszystkie dzieci na środek sali. Wspólna zabawa polega na rozładunku statku z przywiezionych towarów. Zadanie będzie polegało na wyszukaniu towarów zaczynających się na literę podaną przez nauczyciela. Np.: litera P zabieramy: papier, pomidory, poduszki, pudełka, pietruszkę, pepsi itp.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osobie z niepełnosprawnością ruchową trudno będzie przenosić bagaże.

ĆWICZENIE 7. Praca w parach, praca w grupie

Nauczyciel zaprasza dzieci do pasowania na stopień oficera. Prowadzący przedstawia zadania, dzięki którym uczniowie – młodszy marynarze, staną się prawdziwymi Wilkami Morskimi.

Nauczyciel dokonuje wyboru prób, dobiera je zgodnie z wiekiem dzieci, możliwościami lokalowymi oraz posiadanymi środkami dydaktycznymi. Młodszy marynarze awansują na stopień oficera. Po wykonaniu przez dzieci prób pasuje uczniów na oficerów (robi to za pomocą trójzębu dotykając ramienia pasowanego na oficera dziecka).

PRZYSTĘPUJEMY DO PASOWANIA MORSKIEGO NA STOPIEŃ OFICERA.

W wyznaczonej kolejności dzieci przechodzą przez następujące próby:

- przejście przez koło ratunkowe (hula hop),
- przejście przez wodę (miska z wodą),
- wypicie soku z cytryny, próba musi być zakończona uśmiechem,
- przeciąganie liny,
- siłowanie się na rękę,
- łamigłówki – nadmorskie miasta (należy wykreślić co drugą literę a następnie odczytać
- nazwy nadmorskich miast: GZDOYFNSIMA, KHOXŁJOURWZIESG, GUDLAZŃYSAK, SAZYCGZAEKRIEN, MAIRĘUDEZSYHZKDJRFOGJTE, UZSETJKDA, SZORPIOST,
- nadanie imion dla nowych oficerów: Żarłoczny Rekin, Śpiąca Meduza, Drapieżna Barakuda, Wesoła Ośmiornica, Senna Pirania, Groźna Rozdymka, Zaciekawiona Orka, Figlarny Konik Morski, Lew Morski, Ospały Wieloryb, Pająk Wodny, Piękna Rozgwiazda, Czarny Małż, Drogocenna Perła, Żółw Morski, Stary Pingwin, Krzykliwa Mewa, Szybka Langusta, Miły Krab, Spokojny Delfin, Szeroka Płaszczka, Niedźwiedź Polarny, Wojujący Miecznik, Zwinna Uchatka itp.

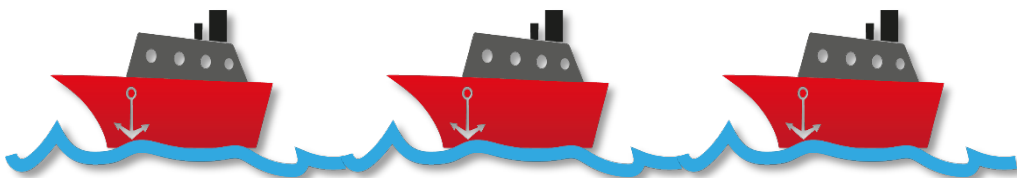
OMÓWIENIE ĆWICZENIA:

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osobie z niepełnosprawnością ruchową trudno będzie wykonać zadania. Dziękuje za udział w zajęciach. Gratuluje zdobycia stopnia oficera. Oficerowie – uczniowie wspólnie z kapitanem – nauczycielem sprzątają pomieszczenie.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólną wyprawę. Dokonuje wręczenia imiennych certyfikatów kończących wspólny rejs „Ster na integrację”. Przedstawia symbol ukończenia wspólnego rejsu i zawiązuje wraz z uczestnikami węzeł żeglarski –płaski.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy piosenki marynarskie nazywamy szansami?

TAK

NIE

2. Czy orteza to nakładka na zęby?

TAK

NIE

3. Czy osoba z niepełnosprawnością ruchową jeździ wózkiem widłowym?

TAK

NIE

4. Czy fontanna Neptuna znajduje się w Sopotcie ?

TAK

NIE

5. Czy dziecko z niepełnosprawnością ruchową potrafi grać w piłkę ?

TAK

NIE

Dziękujemy!

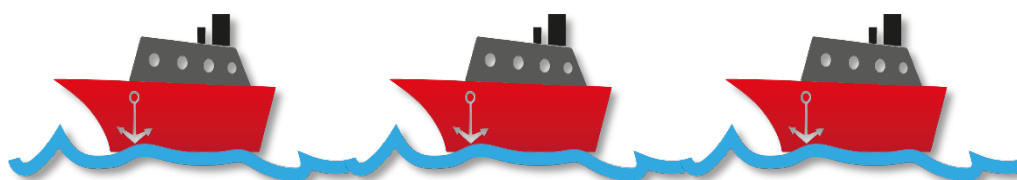
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat dla rodziców klasy pierwszej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Razem możemy więcej”.

CEL GŁÓWNY: Określenie możliwości i ograniczeń rodziny dziecka z niepełnosprawnościami.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- zapobieganie alienacji społecznej.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru;
- utwór muzyczny;
- woreczki z zapachami: kawa, mandarynka, róża.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwycić przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA.

Witam Państwa serdecznie. To bardzo ważne, że spotykamy się razem. Idea współdziałania środowiska rodzinnego ze środowiskiem szkolnym wywodzi się już z starożytności. To właśnie Grecy i Rzymianie zadawali pytania „Czy szkoła ma tylko kształcić, czy powinna też wychowywać”? Kluczowym elementem sukcesu dziecka z niepełnosprawnością jest współpraca między terapeutą a rodzicem. Najważniejsze są pozytywne relacje, wspólny front oddziaływań oraz generalizacja uczonych umiejętności w środowisku domowym. Pamiętać należy jednak, że ani szkoła, ani rodzina nie spełni swoich funkcji bez ścisłego współdziałania. „Czy integracja jest możliwa”?

Moderator prosi uczestników, aby zapisali odpowiedzi, po kilku minutach następuje dyskusja.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

Moderator dzieli uczestników na grupy. Pomysły zapisywane są na tablicy.

- **Co ma ogórek do kartofla?** Co ma hałas do oranżady? Co ma mydło do roweru? Co ma ucho do kataru? Co ma nauczyciel do ucznia? (należy podać nowatorskie, śmieszne rozwiązania problemu, udzielić nietypowych odpowiedzi, ćwiczenie to ma na celu relaksację grupy i rozbudzenie myślenia o problemie w inny, twórczy sposób),
- **Co jest ciekawego w kamieniu, oddechu, koprze?** (należy udzielić odpowiedzi na pytanie, ćwiczenie to ma na celu ukazanie, że w każdej rzeczy, w każdym człowieku można dostrzec coś interesującego),
- **Wyobraź sobie, że: rozbijesz jajko i...** (grupa tworzy historię rozbijesz jajko i..., cel ćwiczenia ukazanie wielu opcji, rozwiązań),
- **Pachnąca wyprawa** – moderator podaje uczestnikom spotkania w woreczku: kawę, mandarynkę, olejek różany, w tle słychać muzykę, prowadzący prosi, aby zamknęli oczy i w myślach przenieśli się do miłego miejsca, z którym kojarzy im się określony zapach, cel ćwiczenia to relaksacja).

Przewidywany czas ćwiczeń około 20 minut.

DYSKUSJA – OBSZARY ROZWAŻAŃ:

- Efektywna integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu osób z niepełnosprawnością, sposoby interwencji.
- Dziecko z ASD (całościowe zaburzenia rozwoju) jako uczestnik procesu integracji, trudności i sukcesy.
- System wzmocnień, o co w tym chodzi?
- Szkolne ograniczenia w integracji dziecka z niepełnosprawnością?
- Kiedy integracja zawodzi?
- Rodzaje i możliwości pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczone dziecku i jego rodzinie.
- Bariery architektoniczne na terenie placówki.
- Rola przepływu informacji: rodzic-terapeuta.
- Być bratem, siostrą dziecka z niepełnosprawnością, co to znaczy?
- Grupy wsparcia w realu.
- Inicjatywa, dostrzeżenie chęci współpracy rodzic-nauczyciel?
- Uczeń komunikujący się z zastosowaniem ACC, trudności i sukcesy.
- Cechy efektywnej współpracy rodzic-terapeuta dziecka z niepełnosprawnością.
- Kształtowanie samodzielności dziecka niepełnosprawnego.
- Seksualność dziecka a życie rodzinne.
- Neurotypowe dziecko o specjalnych potrzebach, blaski i cienie codziennego dnia.
- Ja i moje dziecko mamy prawo żyć godnie.
- Jak budujesz swoją odporność psychiczną?
- Czy łatwo być rodzicem?
- Dziecko z niepełnosprawnością, a zjawisko przemocy w szkole.
- Trudne zachowania.
- Edukacja dla wszystkich – prawda czy utopia?
- ACC – blaski i cienie komunikacji.

Przewidywany czas dyskusji 60 minut.

Moderator wybiera tematy do dyskusji wspólnie z obecnymi nauczycielami.

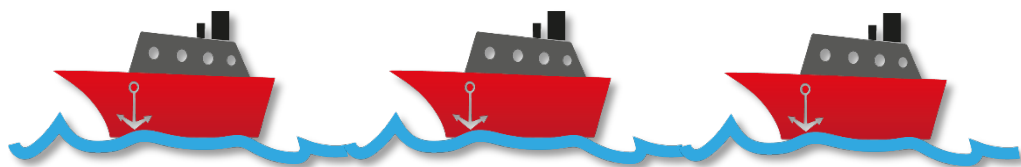
CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

- Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie. Prosi, aby zastanowili się nad wyzwaniem nauczyciela, który sprawuje opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością:

- intelektualną, ruchową, wzroku, słuchu oraz dzieckiem z zaburzeniami z zakresu spektrum. Wyjaśnia, że zagadnienie to będzie dyskutowane na wspólnym spotkaniu z nauczycielami.
- Moderator prezentuje dowolny adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

Moderator dziękuje uczestnikom za spotkanie.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwytać przedmioty z obciążeniem? 2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

2. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

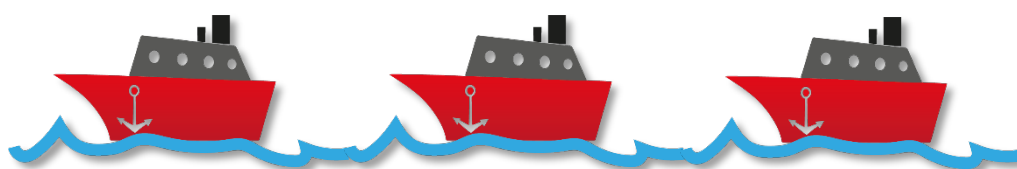
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat dla nauczycieli klasy pierwszej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Razem możemy więcej”.

CEL GŁÓWNY:

Usystematyzowanie wiedzy na temat wyzwań związanych z funkcjonowaniem dzieci z niepełnosprawnościami słuchu, wzroku, ruchu, intelektu oraz dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- profilaktyka zaburzeń wtórnych emocjonalno-społecznych u uczniów z niepełnosprawnościami;
- profilaktyka zachowań agresywnych u uczniów;
- zapobieganie alienacji społecznej uczniów z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- tablica;
- kartki papieru;
- utwór muzyczny.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator wita uczestników oraz zaprasza do wypełnienia ankiety.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi, niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwycić przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA

Pracujecie Państwo z osobami wyjątkowymi i ważnymi, także z dziećmi z niepełnosprawnościami. Należy pamiętać, iż jedynie akceptacja Państwa, klasy, grupy sprawi, że wszyscy uczniowie będą czuć się potrzebni i zintegrowani z zespołem klasowym. Nie powinniśmy rozważać integracji w diadzie dziecko z niepełnosprawnością – rówieśnik, ale także odnieść je do grona dorosłych. To od Państwa zaangażowania, wiedzy, umiejętności zależy poczucie bezpieczeństwa dzieci. Uśmiech, irytacja, uwagi, zaciekawienie dorosłego modeluje cały obszar społecznych zachowań dzieci. Każde dziecko jest inne, każdy człowiek jest inny.

JESTEŚMY RÓŻNI, ALE WSZYSCY JESTEŚMY WAŻNI!

Warsztaty będą koncentrowały się wokół odpowiedzi na pytanie „**Co zrobić, aby integracja była udana**”? Moderator prosi uczestników spotkania, aby zapisali pomysły. Następnie wspólnie z nauczycielami dyskutuje na ich temat.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

Moderator dzieli uczestników na grupy. Pomysły zapisywane są na tablicy.

- **Co ma ogórek do kartofla?** Co ma hałas do oranżady? Co ma mydło do roweru? Co ma ucho do kataru? Co ma nauczyciel do ucznia? (należy podać nowatorskie, śmieszne rozwiązania problemu, udzielić nietypowych odpowiedzi, ćwiczenie to ma na celu relaksację grupy i rozbudzenie myślenia o problemie w inny, twórczy sposób).
- **Co jest ciekawego w kamieniu, oddechu, koprze?** (należy udzielić odpowiedzi na pytanie, ćwiczenie to ma na celu ukazanie, że w każdej rzeczy, w każdym człowieku można dostrzec coś interesującego)
- **Wyobraź sobie, że: rozbijesz jajko i...** (grupa tworzy historię, cel ćwiczenia ukazanie wielu opcji, rozwiązań).

Przewidywany czas ćwiczeń około 15 minut.

DYSKUSJA – OBSZARY ROZWAŻAŃ:

- efektywna integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu osób z niepełnosprawnością, sposoby interwencji,
- dziecko z ASD (całościowe zaburzenia rozwoju) jako uczestnik procesu integracji, trudności i sukcesy,
- system wzmocnień, o co w tym chodzi,
- szkolne ograniczenia w integracji dziecka z niepełnosprawnością,
- kiedy integracja zawodzi,
- być cieniem – o co chodzi?
- rodzaje i możliwości pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczone dziecku i jego rodzinie,
- bariery architektoniczne na terenie placówki,
- czy z niepełnosprawnością sprzężoną można pracować efektywnie,
- inicjatywa, dostrzeganie chęci współpracy rodzic-nauczyciel,
- uczeń komunikujący się z zastosowaniem ACC, trudności i sukcesy,
- cechy efektywnej współpracy rodzic-terapeuta dziecka z niepełnosprawnością,
- kształtowanie samodzielności dziecka z niepełnosprawnością,
- co mi przeszkadza w pracy z osobą z niepełnosprawnością,
- zachowania problemowe w obszarze seksualności u osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób ze spektrum autyzmu,
- poczucie winy rodziców dzieci z niepełnosprawnościami,
- jak budujesz swoją odporność psychiczną,
- czy łatwo być rodzicem,
- czy edukacja włączająca otworzyła nasze serca,
- trudne zachowania.

Przewidywany czas dyskusji 60 minut.

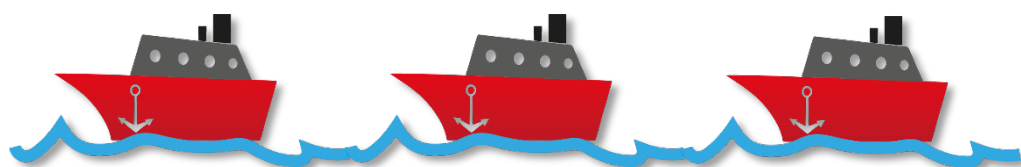
Moderator wybiera tematy do dyskusji wspólnie z obecnymi nauczycielami.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

- prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie. Prosi, aby zastanowili się nad wyzwaniem rodzica, który sprawuje opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością: intelektualną, ruchową, wzroku, słuchu oraz dzieckiem z zaburzeniami z zakresu

spektrum. Wyjaśnia, że zagadnienie to będzie dyskutowane na wspólnym spotkaniu z rodzicami,

- moderator prezentuje dowolny adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwycić przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

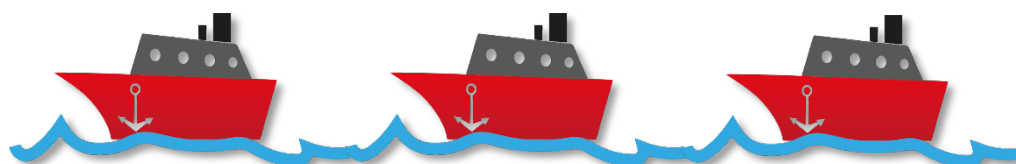
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat pierwszy dla rodziców i nauczycieli klasy pierwszej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Integracja jest możliwa”.

CEL GŁÓWNY: Integracja środowisk: nauczyciel-rodzic.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- poznanie naprzemiennych perspektyw: uczeń niepełnosprawny-rodzic dziecka z niepełnosprawnością, uczeń niepełnosprawny nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna,
- grupowa;
- zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

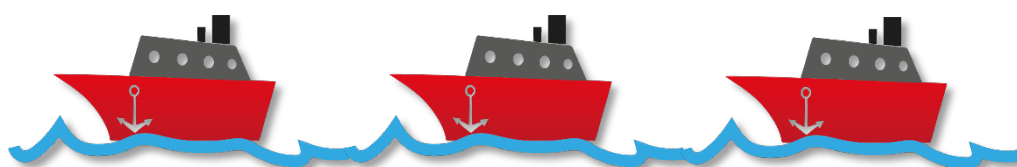
- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru;
- lina;
- obrazki z gazet;
- farby;
- pędzelki;
- kubki i drobne monety;

- tekst z gazety;
- krótkie opowiadanie;
- etykiety z imionami;
- obrazki z gazet.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator wita uczestników oraz przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy dozwolone jest, aby dziecko z zaburzeniami spektrum autyzmu spacerowało po klasie?

TAK

NIE

2. Czy diagnozę funkcjonalną stawia rodzic?

TAK

NIE

3. Czy prawdomówność dzieci obrażająca dorosłych to zawsze objaw impertynencji?

TAK

NIE

4. Czy piktogram to obrazek ukazujący jedynie emocje?

TAK

NIE

5. Czy zgadzasz się, że elastyczność to ważna cecha relacji rodzic-dziecko, nauczyciel-dziecko?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza:

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA.

Witam Państwa serdecznie. To bardzo ważne, że spotykamy się razem. Naszym zadaniem jest realizacja projektu „Ster na integrację”. Integracja rozumiana tu jest jako proces zachodzący pomiędzy wszystkimi uczestniczącymi w niej podmiotami. Państwo jesteście jej realną częścią. Proszę o udzielenie odpowiedzi na pytanie **„Co powinno się zmienić, aby integracja była satysfakcjonująca i prawdziwa?”**

Moderator dzieli uczestników na grupy tak, aby w każdej z grup był jeden nauczyciel.

Przedstawione przez grupy problemy zapisuje na tablicy.

Przewidywany czas ćwiczenia około 10 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

- **uczestnika portret własny** (wszyscy uczestnicy wpisują swoje imię i rysują jakiś symbol na tablicy, cel ćwiczenia – nawiązanie kontaktu, poznanie),
- **rodzina Kowalskich** (wielkość grupy od 12 osób, zawsze liczba podzielna przez cztery, pięć sześć, prowadzący ma kartoniki z imionami i stopniem pokrewieństwa rodziny Kowalskich np: Dziadek Kowalski, Babcia Kowalska, Tata Kowalski, Mama Kowalska, Syn Kowalski, Córka Kowalska – ilość kompletów zależy od ilości grup, uczestnicy ujawniają role, jaka im przypadła, uczestnicy przy muzyce wymieniają się rolami tak długo aż każdy zgodzi się z rolą na słowa „kompletujemy rodziny” zadaniem rodzin jest zajęcie miejsca siedzącego tak, aby w każdej rodzinie był: dziadek, babcia, mama, tata, syn i córka, celem ćwiczenia jest integracja oraz zabawa, podniesienie nastroju grupy),
- **dziękuję ci życie** (moderator dzieli uczestników na pary, uczestnicy tworzą listę rzeczy, za które chcieliby podziękować, cel ćwiczenia wzbudzenie poczucia sukcesu),
- **cokolwiek cieszy duszę jest prawdą** (w zmienionych parach uczestnicy wypisują rzeczy sprawiające radość, cel podniesienie nastroju, stworzenie „banku fajnych aktywności”, na końcu ćwiczenia przedstawione pomysły zapisujemy na tablicy),
- **a było to tak** (uczestnicy siedzący w kole otrzymują po trzy obrazki z kolorowych gazet, zadanie ich polega na odsłanianiu kolejnych obrazków i tworzenie wspólnej z grupą historii, moderator podaje pierwsze zdanie, cel ćwiczenia to współpraca).

Przewidywany czas ćwiczeń około 25 minut.

ĆWICZENIA UKAZUJĄCE PERSPEKTYWĘ RODZICA DZIECKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.

Ćwiczenia te lub inne zaproponowane przez rodziców i wcześniej ustalone z moderatorem wykonuje nauczycie, względnie para nauczyciel-rodzic.

- **zadanie domowe** – pejzaż z zastosowaniem farb. (zadanie nauczyciela polega na namalowaniu obrazka z pędzlem w ustach, cel symulacja niepełnosprawności ruchowej kończyn górnych, zdobycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności),
- **nie idę tam** (zadanie polega na przekonaniu leżącego, krzyczącego na ziemi dziecka, aby wstało i ruszyło we wskazane miejsce, użyte sposoby interwencji i argumenty zapisujemy na kartce, cel symulacja zachowań trudnych, zdobycie doświadczeń z zakresu rozwiązywania problemu),
- **nic nie słyszę, co mówisz?** (zadanie polega na przepytaniu z tabliczki mnożenia dziecka, które ma uszkodzoną protezę słuchu, bez możliwości zastosowania pisma, cel nabycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności słuchu)
- **magiczny kubek** (zadanie polega na odszukaniu bez pomocy wzroku ukrytego w pomieszczeniu kubka i wyszukaniu drobnej monety, para dzieli się wrażeniami, cel nabycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności wzroku).

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

Moderator prosi o zapamiętanie tego, co odczuli doświadczyli nauczyciele i rodzice. Ważne jest, aby każdy, kto nie jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością uczestniczył w opisywanych próbach.

Dyskusja zostaje odroczone do kolejnego spotkania.

ĆWICZENIA UKAZUJĄCE PERSPEKTYWĘ NAUCZYCIELA DZIECKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.

- **szybkie wyjście** (symulacja alarmu pożarowego próbnego, nauczyciele odgrywają role dzieci, jedno dziecko krzyczy na odgłos syreny, zatyka uszy i nie wychodzi; kolejne szarpie kolegę; dziecko z niepełnosprawnością wzroku upada, zadaniem dwóch rodziców jest wyprowadzenie klasy na zewnątrz budynku, inne obecne w klasie dzieci zachowują się zgodnie ze swoją inwencją, cel nabycie perspektywy nauczyciela, który znajduje się w opisywanej sytuacji),
- **nie idę tam** (zadanie polega na przekonaniu leżącego, krzyczącego na ziemi dziecka, aby wstało i ruszyło we wskazane miejsce, użyte sposoby interwencji i argumenty zapisujemy na kartce, zdobycie doświadczeń z zakresu rozwiązywania problemu),

- **nie słyszę co mówisz** (w ćwiczeniu uczestniczą wszyscy obecni zadanie polega, aby rodzic przedyktował klasie niesłyszących dzieci krótki tekst z gazety, prowadzący mówi bezgłośnie, a inni odczytują mowę z ust zapisując tekst, cel uświadomienie trudności z zakresu nauczania opisywanej grupy w tej określonej sytuacji),
- **siedzimy spokojnie** (w ćwiczeniu uczestniczą wszyscy obecni, zadanie rodzica polega na przeczytaniu krótkiego fragmentu książki, zadanie dzieci obecnych w klasie polega na rozpraszaniu w wybrany sposób prowadzącego, wskazane jest w tym ćwiczeniu modelowanie złych zachowań jednych uczniów od drugich).

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

Moderator prosi o zapamiętanie tego, co odczuli doświadczyli nauczyciele i rodzice. Ważne jest, aby każdy, kto nie jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością, uczestniczył w opisywanych próbach. Dyskusja zostaje odroczone do kolejnego spotkania.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie. Moderator prezentuje dowolny adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy dozwolone jest, aby dziecko z zaburzeniami spektrum autyzmu spacerowało po klasie?

TAK

NIE

2. Czy diagnozę funkcjonalną stawia rodzic?

TAK

NIE

3. Czy prawdomówność dzieci obrażająca dorosłych to zawsze objaw impertynencji?

TAK

NIE

4. Czy piktogram to obrazek ukazujący jedynie emocje?

TAK

NIE

5. Czy zgadzasz się, że elastyczność to ważna cecha relacji rodzic-dziecko, nauczyciel-dziecko?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Warsztat drugi dla rodziców i nauczycieli klasy pierwszej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Potrafimy współpracować”.

CEL GŁÓWNY: Wypracowanie wspólnego frontu oddziaływań: nauczyciel-rodzic.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- poznanie naprzemiennych perspektyw: uczeń z niepełnosprawnością : rodzic dziecka z niepełnosprawnością, uczeń z niepełnosprawnością : nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa;
- zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru z napisem: cicho, głośno; nisko, wysoko; szybko, wolno.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy to prawda, że metoda komunikacji z dzieckiem z niepełnosprawnością polegająca na tworzeniu krótkich dialogów typowych dla codziennych sytuacji ogranicza rozwój komunikacji?

TAK

NIE

2. Czy responsywne zachowanie jest pożądane w kontaktach interpersonalnych?

TAK

NIE

3. Czy podana definicja jest definicją klasy integracyjnej? „Mniejsza liczba uczniów, często dokonywany odrębny dobór uczniów sprawnych (dobrzy uczniowie lub słabsi uczniowie w zależności od koncepcji pracy w takiej klasie); często uzyskiwanie zgody rodziców uczniów pełnosprawnych, grupa uczniów niepełnosprawnych z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności”.

4. Czy porozumiewanie bez przemocy to tzw. „język żółwia”?

TAK

NIE

5. Czy zachowania agresywne i autoagresywne charakteryzują jedynie dzieci z niepełnosprawnościami?

TAK

NIE

Dziękujemy!

POWITANIE.

Moderator dziękuje za przybycie, wita zgromadzonych, krótko nawiązuje do poprzednich spotkań. Przypomina tematykę, wskazuje na pozytywne relacje, które nawiązały się w czasie wzajemnych interakcji. W wybrany przez siebie sposób określa poziom energii, jaką deklarują osoby uczestniczące w spotkaniu.

Przewidywany czas trwania około 10 minut.

2. Ćwiczenie integrujące zespół, służące relaksacji.

Zabawa „Znajdź kogoś” (moderator rozdaje uczestnikom kartkę z hasłami: lubię pizzę, lubię biegać, lubię spać, czytam kryminały, mam psa, zmieniałem/am koło od samochodu, śpiewam pod prysznicem, dobrze pływam, mam dwoje dzieci, jeżdżę na łyżwach, lubię się objadać, chodzę do kina – zadanie uczestników polega na znalezieniu osoby, do której pasuje hasło i zapisaniu na kartce jej imienia),

Zabawa „Śpiewanie, integrowanie” (moderator rozdaje słowa piosenki „Sza dziewczeczka do laseczka” losowo, zadanie uczestników polega na uważnym słuchaniu innych i prawidłowym w odpowiednim czasie odśpiewaniu swoich kwestii).

Przewidywany czas ćwiczeń około 15 minut.

3. Wnioski z ćwiczenia ukazującego perspektywy rodzica dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez nauczycieli oraz nauczyciela pracującego z dzieckiem z niepełnosprawnością przedstawione przez rodziców.

4. Wnioski z ćwiczenia ukazującego perspektywę rodzica dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez nauczycieli (moderator dzieli uczestników na dwie grupy: rodzice, nauczyciele i prosi nauczycieli na zasadzie „burzy mózgów” o stworzenie listę problemów oraz możliwości rozwiązań, z którymi spotyka się rodzic dziecka z niepełnosprawnością).

Wnioski z ćwiczenia ukazującego perspektywę nauczyciela dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez rodziców (rodzice na zasadzie „burzy mózgów” tworzą listę problemów oraz możliwości rozwiązań, z którymi spotyka się nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością).

Pisemne zebranie i podsumowanie wypracowanych rozwiązań w tym ze szczególnym zwróceniem uwagi na współdziałanie, wspieranie i wypracowanie wspólnych ulepszeń.

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

DEBATA NA TEMAT:

czy integracja dzieci z niepełnosprawnością z pozostałymi dziećmi; rodzice z nauczycielami jest możliwa,

co zrobić, aby integracja była udana.

Przewidywany czas ćwiczeń 20 minut.

ćwiczenie jednym słowem (moderator prosi o przypomnienie sobie tego, co odczuwali nauczyciele odgrywając rolę rodzica dziecka z niepełnosprawnością i rodzice odgrywając rolę nauczyciela dziecka z niepełnosprawnością, zadanie polega na wybraniu jednego przymiotnika określającego najtrafniej odczuwany stan).

Przewidywany czas ćwiczenia 5 minut.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie, chętni biorą udział we wspólnym zdjęciu.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy to prawda ,że metoda komunikacji z dzieckiem z niepełnosprawnością polegająca na tworzeniu krótkich dialogów typowych dla codziennych sytuacji ogranicza rozwój komunikacji?

TAK

NIE

2. Czy responsywne zachowanie jest pożądane w kontaktach interpersonalnych?

TAK

NIE

3. Czy podana definicja jest definicją klasy integracyjnej? „Mniejsza liczba uczniów, często dokonywany odrębny dobór uczniów sprawnych (dobrzy uczniowie lub słabsi uczniowie w zależności od koncepcji pracy w takiej klasie); często uzyskiwanie zgody rodziców uczniów pełnosprawnych, grupa uczniów niepełnosprawnych z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności”

TAK

NIE

4. Czy porozumiewanie bez przemocy to język żółwia:

TAK

NIE

5. Czy zachowania agresywne i autoagresywne charakteryzują jedynie dzieci z niepełnosprawnościami?

TAK

NIE

Dziękujemy!

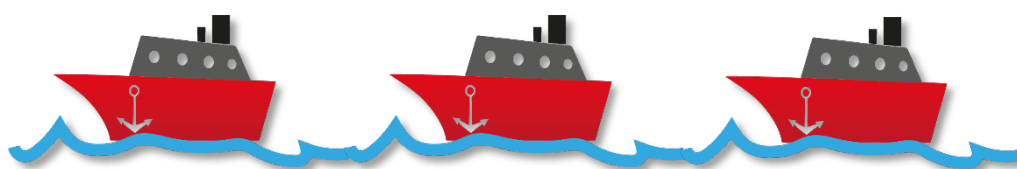
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

ROZDZIAŁ 2.

SCENARIUSZE DLA KLASY TRZECIEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Scenariusze dla uczniów

Warsztat pierwszy

Port Świnoujście

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

TEMAT WARSZTATU: Ahoj przygodo, wypływamy w rejs!

CEL GŁÓWNY: przybliżenie wiedzy z zakresu potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- pasowanie na uczestnika załogi/młodsze marynarza, poznanie załogi;
- zapoznanie z zasadami panującymi na statku;
- realizacja pierwszych wspólnych stacji zadaniowych;
- nauka wzajemnego rozpoznawania i szanowania potrzeb wszystkich członków załogi;
- nabycie wiedzy i umiejętności współpracy z kolegami/koleżankami z niepełnosprawnością intelektualną;
- podniesienie samooceny;
- pobudzanie do empatii;
- integracja zespołu.

METODY RACY:

- Metody asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja;
- Metody praktyczne – ćwiczebne oraz realizacji zadań wytwórczych – wycinanie obrazków, kolorowanie, uzupełnianie kołonotatników;
- Metody problemowe, aktywizujące: metoda Alexa Osborna, diamentowy ranking, mapa pojeciowa, dywanik pomysłów.
- Metody waloryzacyjne – impresyjne – nauka szacunku, okazywanego zrozumienia wobec potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: kołonotatniki, kredki, długopisy, nożyczki, klej, lina, taśma malarska.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazecie ściiennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Nauczyciel wita dzieci słowami „Ahoj dzieci”, dziś zaczyna się nasza przygoda – wspólny rejs, pełen przygód i niespodzianek. Przed wypłynięciem z portu, proszę was o wypełnienie krótkiej ankiety.

Proszę o odpowiedź na pytania

UWAGA!

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel musi odpowiednio przygotować salę, przesuając nieco ławki w taki sposób, aby z przodu było miejsce do wspólnych zabaw. Stoliki należy zsunąć na koniec oraz boki sali.

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby z niepełnosprawnością intelektualną wolniej ubierają kurtkę i inne ubrania?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują więcej czasu na wykonanie zadania, bo muszą się dłużej nad nim zastanowić?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że wszystkie osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają rude włosy?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą mieć trudności z poruszaniem się, równym, kształtnym pismem?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną szybciej ulegają innym ludziom, dlatego potrzebują Twojej pomocy, zrozumienia, wsparcia?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1. Pasowanie na młodszych marynarzy

Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie z karty pracy nr 1 stopnia młodszego marynarza, wklejenie go w kołonotatniku oraz zapisanie obok: marynarz imię dziecka (np. marynarz Ania). Następnie prosi o wycięcie stopnia kapitana oraz sylwetki kapitana, które także zostają wklejone do kołonotatnika. Obok sylwetki kaptana, uczeń wpisuje imię nauczyciela, np. pani kapitan Ewa.

Kapitan/nauczyciel krótko wprowadza dzieci w tematykę zajęć dotyczącej wspólnej podróży. Opowiada o wspólnym rejsie, przygodach jakie czekają na marynarzy, załodze, która, aby dotrzeć do portu musi sobie pomagać i ze sobą współpracować. Zwieńczeniem rejsu ma być awans na stopień oficerski. Uczniowie wycinają statek, którym będą płynąć oraz flagę Polski – wypływamy ze Świnoujścia! Obrazki wklejane są w kołonotatniku (flaga na końcu kołonotatnika, w mapie podróży – przy nazwie portu).

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które mogą mieć różne trudności, np. wolniej pakować swoje rzeczy, wolniej się poruszać, wymagać więcej czasu do namyślenia się, zastanowienia, potrzebować pomocy, aby coś zrozumieć, wsparcia w przedostaniu się na statek oraz poruszaniu po nim.

ĆWICZENIE 2. USTALAMY ZASADY – KODEKS MARYNARSKI

Nauczyciel informuje dzieci, że załoga marynarzy musi stanowić wspólną dużyńę, w której obowiązują zasady kodeksu marynarskiego. Wspólnie z uczniami tworzy kodeks – dzieci podają propozycje, które nauczyciel zapisuje na dużym arkuszu tablicy flipchart (używa kolorowych, grubych pisaków, aby każde dziecko wyraźnie widziało zasady), dodając także własne pomysły. Powstały w ten sposób kodeks marynarski obowiązywać będzie przez cały rejs – będzie zawieszony na gazetce w klasie. Nauczyciel przekazuje przygotowane wcześniej kartki uczniom (własne propozycje do kodeksu), którzy wklejają je do kołonotatnika i dopisują własne pomysły, stworzone wspólnie i zapisane na tablicy flipchart przez nauczyciela.

PRZYKŁAD KODEKSU MARYNARSKIEGO:

Mówimy do siebie po imieniu.

Pomagamy sobie wzajemnie.

Szanujemy się nawzajem.

Jesteśmy cierpliwi, czekamy na każdą osobę.

Jesteśmy odważni – „jeden za wszystkich – wszyscy za jednego”.

Okazujemy sobie zrozumienie.

Przepraszamy, gdy niechcący kogoś urazimy.

Słuchamy, gdy ktoś inny mówi, próbuje coś przekazać.

Podnosimy rękę do góry, gdy chcemy co powiedzieć.

Aktywnie uczestniczymy w rejsie – każdy jest ważny!

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

W życiu ważne są wspólne zasady, szacunek i troska okazywana dla innych, niezależnie od zdolności, talentów, możliwości, umiejętności, wiedzy. Ludzie różnią się od siebie, ale wszyscy są ważni! Współpraca daje szansę na pokonanie nawet najtrudniejszych wyzwań.

ĆWICZENIE 3.

Ćwiczenie polega na nazywaniu i dotykaniu przedmiotów, które wybieramy i zabieramy na wyprawę, np. okulary, klucz, lina, gąbka do mycia, szczoteczka do zębów (można dodać własne propozycje przedmiotów).

Nauczyciel zaprasza chętne dzieci do podejścia do stołu, na którym leży ciemny worek lub torba z ukrytymi przedmiotami i prosi o odgadywanie bez użycia wzroku przedmiotów ukrytych w worku i zdecydowanie, które mogą się przydać na wyprawie. Podczas zabawy zwraca uwagę, że są wśród nas osoby, dla których to zadanie może być dużym wyzwaniem i dlatego należy cierpliwie poczekać, tak, aby każdy mógł spokojnie sprawdzić poszczególne przedmioty. W tle zabawy dzieciom towarzyszy muzyka – szanty marynarskie. Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie z karty pracy nr 1 walizek, plecaka, komputera – rzeczy na wyprawę oraz wklejenia ich do kołonotatnika.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zwrócenie uwagi na zróżnicowane tempo pracy, dostosowane do potrzeb każdego członka załogi, zasady – czekamy na każdego, pomagamy sobie wzajemnie, stanowimy zespół, jesteśmy za siebie odpowiedzialni.

ĆWICZENIE 4.

Wyptywamy – Ahoj przygodo!

Przedostajemy się na pokład statku po wąskim mostku – linie rozłożonej na podłodze lub wyklejonej taśmie malarskiej. Idziemy różnym krokiem – bokiem, przeodem, tip-topem

z rozłożonymi ramionami. Nauczyciel/kapitan dokłada stopnia trudności nakładając na głowę książkę, której nie wolno zrzucić z głowy i dotrzeć do celu – wejść na statek.

Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie postaci/członków załogi z karty pracy nr 1 i wklejenie do kołonoatnika.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zwrócenie uwagi na wzajemną asekurację, przytrzymanie kolegi/koleżanki, gdy ten ma problem.

ĆWICZENIE 5.

Pierwszy postój podczas podróży oraz pierwsze trudności – rekiny.

Podczas postoju, kapitan decyduje, że jest tak piękna pogoda, iż warto popływać w morzu. Aby marynarze byli bezpieczni (aby dzieci się nie zderzały), dzieli uczniów na 2 do 4 grup (w zależności od liczności dzieci w klasie, wielkości sali), tłumaczy dzieciom, że kiedy świeci słońce mogą śmiało cieszyć się piękną pogodą i zażywać kąpieli (znak – to puszczana w tle muzyka), jednak kiedy wychodzą ciemne chmury należy szybko wskakiwać na szalupy ratunkowe, gdyż z otchłani morza płyną rekiny (muzyka ustaje). Zadaniem uczniów jest wskoczenie szybko na rozłożone na podłodze gazety, które w miarę pływania „znikają” (nauczyciel zbiera gazety z podłogi w czasie zabawy), trzeba więc pomagać sobie wzajemnie, pożyczać swoją gazetę koledze/koleżance, trzymać się za ręce, ostrzegać przed niebezpieczeństwem, przytrzymywać, aby nikt nie spadł z gazety do morza z rekinami.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Jesteśmy za siebie odpowiedzialni – integracja grupy, uważamy, aby nikogo nie urazić.

UWAGA!

Uwaga na dotyk, przytulenie – niektórzy mogą czuć inaczej: są wśród nas osoby, które lubią silniejszy dotyk, są wśród nas osoby, które lubią słabszy dotyk. Należy o tym pamiętać.

ĆWICZENIE 6.

Poruszanie się po statku, gdy na morzu są fale nie jest łatwe – chodzenie po ścieżce sensorycznej, linie, z przeszkodami – ćwiczymy równowagę, koordynację, zwracamy uwagę, że niektórym należy w tym dopomóc.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel/kapitan wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które mają trudności w koordynacji, równowadze, to też może powodować, że ich pismo jest mniej czytelne,

że potrzebują więcej czasu na wykonanie jakiejś czynności. W przypadku dużych trudności z koordynacją któregoś z marynarzy moderator konsultuje zaistniałą sytuację z terapeutą integracji sensorycznej.

ĆWICZENIE 7.

Czas na obiad – nauczyciel prosi dzieci o pomoc w przygotowaniu obiadu. Dzieli dzieci na grupy 3-4 osobowe. Każda grupa dostaje 3 miseczki – jedna zawiera wymieszany groch i fasolę. Zadaniem uczniów jest rozdzielenie grochu i fasoli, ale tak, aby żadne z nasion nie spadło na podłogę lub stół. Liczy się współpraca, dokładność, nie pośpiech!

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że są wśród nas osoby, które wsparcia w wykonaniu różnych czynności, że najlepsze efekty w wykonaniu zadania daje współpraca!

ĆWICZENIE 8.

Rozbitkowie. Nauczyciel przygotowuje karteczki z numerkami: 1, 2, 5, 10, 20. Prowadzący dzieli klasę na 5 grup. Zadanie dzieci polega na wylosowaniu numerka, który oznacza liczbę lat spędzoną na wyspie. Stało się, zostajesz na wyspie 1, 2, 5, 10, 20 lat. Opowiedz o tym, co będziesz robił, co się wydarzy i w jaki sposób wrócisz do cywilizacji.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że niektóre dzieci nie potrafią myśleć przyczynowo – skutkowo. Nie są w stanie przewidzieć, co się zdarzy i zaplanować swojej przyszłości.

ĆWICZENIE 9.

Bez pieniędzy. Prowadzący rozdaje dzieciom kartki i prosi, aby w parach zaplanowały dwudniową podróż bez pieniędzy. Dzieci dzielą się pomysłami na forum klasy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Opisane wyżej ćwiczenie ma na celu rozwijanie wyobraźni i kreatywności dziecka. Zadanie to ukazuje jak ważna jest umiejętność planowania, myślenia analizowania sytuacji. Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, iż nie każdy to potrafi. Zdarza się, że niektóre dzieci nie znają wartości pieniądza. Zdane są na swoich rodziców i pomoc innych osób.

ĆWICZENIE 10.

Rozwiązujemy problemy. Opiekun wypisuje na tablicy następujące sformułowania: co zrobić żeby mały uparty osiołek ruszył się z miejsca; jak pozbyć się muchy; gdzie schować bałwana żeby przetrwał do kolejnej zimy; jak przywitać się z ufoludkiem.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Zadanie dzieci polega na poszukaniu ciekawych wesołych rozwiązań, nauczyciel naprowadza uczniów na szukanie kreatywnych innowacyjnych sposobów poradzenia sobie z problemem. Przypomina o konieczności niesienia pomocy osobom, które nie potrafią samodzielnie rozwiązywać problemów.

ĆWICZENIE 11.

Prawda czy fałsz. Zadanie nauczyciela polega na zadawaniu pytań. Czy to prawda, że $14+10$ to 132? Czy to prawda, że nocą świeci słońce, czy to prawda, że uszy są do wężowania, czy to prawda, że konie mają rogi, czy to prawda, że psy mają pchły itd.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

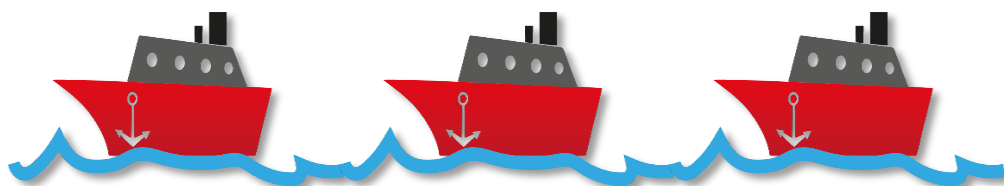
Nauczyciel gratuluje dzieciom poprawnie wykonanego zadania zwracając uwagę na fakt, iż nie każdy zna prawidłową odpowiedź na zadane przez niego pytania. Osoby, które nie znają odpowiedzi być może wymagają wielokrotnego powtórzenia pytania i dokładnego wytłumaczenia, o co pytamy. Być może dzieci te potrzebują więcej czasu na udzielenie odpowiedzi.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Uczniowie/marynarze wpływają do portu Ystad w Szwecji. Cumują statek, schodzą na ląd na zasłużony odpoczynek. Nauczyciel/kapitan dziękuje za wspólną wyprawę, zaprasza do wypełnienia ankiety podsumowującej zajęcia oraz na kolejne spotkanie z przygodą!

Do zobaczenia na innym lądzie, w innym porcie.

Prowadzący przeprowadza ankietę

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby z niepełnosprawnością intelektualną wolniej ubierają kurtkę i inne ubrania?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują więcej czasu na wykonanie zadania, bo muszą się dłużej nad nim zastanowić?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że wszystkie osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają rude włosy?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą mieć trudności z poruszaniem się, równym, kształtnym pismem?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną szybciej ulegają innym ludziom, dlatego potrzebują Twojej pomocy, zrozumienia, wsparcia?

TAK

NIE

Dziękujemy!

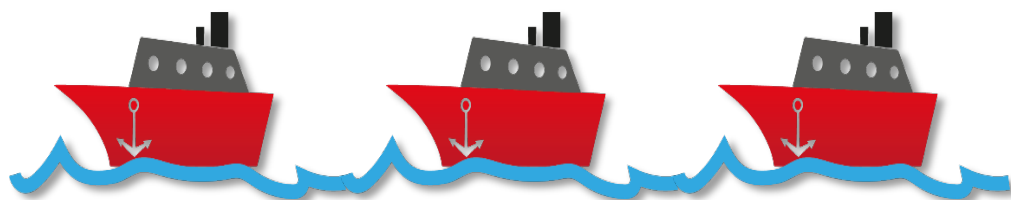
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat drugi

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością słuchu i/lub wzroku.

TEMAT WARSZTATU: Możemy płynąć razem. Za burtę spójrz, usłysz szum.

CEL GŁÓWNY: Podniesienie poziomu kompetencji społecznych dzieci

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- zwiększenie wiedzy o sobie;
- korygowanie negatywnych sądów o sobie i innych;
- rozwijanie umiejętności współpracy;
- kształtowanie rozumienia perspektywy drugiej osoby;
- poznanie problemów, z którymi spotyka się w życiu codziennym kolega z niepełnosprawnością wzroku i słuchu.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- karta pracy numer 2;
- kredki;
- karta w kołonotatniku z alfabetem palcowym;
- tablica, kreda;
- ankieta obrazkowa;
- nożyczki;
- książka;
- kartki papieru;
- plastelina;

- kartki w woreczku z numerami 1,2;
- list Gabrysi.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściiennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

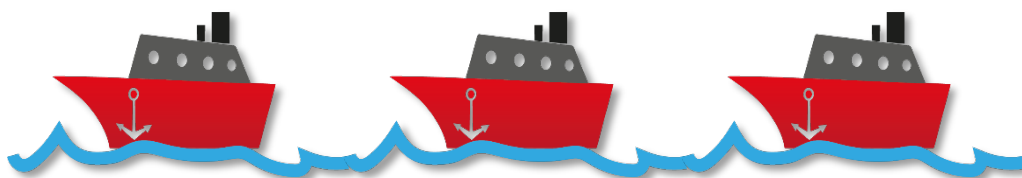
SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

W pomieszczeniu słychać w tle wybraną przez nauczyciela szantę.

Nauczyciel wita dzieci słowami: Witam Was kochane Dzieci marynarską komendą „**Tak trzymać kurs**”. Zanim wyjdziemy na ląd czeka na nas zadanie.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy dziecko z niepełnosprawnością słuchu nosi nad uchem kokardę?

TAK

NIE

2. Czy łatwo się bawić z dzieckiem z niepełnosprawnością słuchu?

TAK

NIE

3. Czy wolno karmić psa przewodnika osoby niewidomej?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że alfabet migowy stosują na morzu marynarze?

TAK

NIE

5. Czy osoba niesłysząca, która ma implant ślimakowy na uchu może latać samolotem?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

ĆWICZENIE 1.

Nauczyciel zapoznaje uczniów z portem, do którego doplywamy. Nauczyciel opowiada o pięknym widoku zza burty: spienione fale, statki, ogromne parkingi, miasto w oddali. Mówi o państwie do którego brzegu doplywamy. Szwecja jest państwem położonym w Północnej Europie należącym do krajów Unii Europejskiej. Językiem urzędowym jest język szwedzki. Można tam zobaczyć zamki, typowe chatki Ludów Północy. W Sztokholmie –stolicy Szwecji znajduje się muzeum Vikingów. Szwedzi jedzą dużo ryb, ich ulubioną rybą jest śledź. W Szwecji mieszka 260 tysięcy reniferów. Renifery uwielbiają zioła, grzyby, trawy i porosty. Do Szwecji należy największa wyspa na Morzu Bałtyckim jest to Gotlandia. Wyspa ta znana jest z tego, że na jej terenie rosną trufle uważane za bardzo ekskluzywny przysmak. Szwedzcy uczniowie szkół średnich otrzymują od państwa około 800 złotych kieszonkowego za chodzenie do szkoły. Prowadzący prosi dzieci o wycięcie flagi Szwecji i umieszczenie jej w kołonotatniku z karty pracy numer 2. Dzieci wykonują zadanie. Nauczyciel prosi aby uczniowie posłuchali odgłosów zza burty: szumu morza, dźwięków syren statków, odgłosu ptaków. Po wykonaniu zadania dzieci dzielą się swoimi spostrzeżeniami: „Jak myślicie, co czulibyście gdybyście nie słyszeli tych głosów”? Prowadzący opowiada o zmyśle słuchu, dzięki któremu: odbieramy wrażenia, który ostrzega przed niebezpieczeństwem. Następnie proponuje aby dzieci wyobraziły sobie to co widzą. Opowiada o zmyśle wzroku dzięki któremu min.: poruszamy się, zapamiętujemy ludzi, krajobrazy i wydarzenia. Pyta dzieci „Jak czułyby się gdyby nie widziały? Uzyskane odpowiedzi zapisuje na tablicy.

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które pozbawione są prawidłowego funkcjonowania jednego ze zmysłów.

ĆWICZENIE 2. PRACA W PARACH

Nauczyciel zwraca uwagę dzieci na zamieszczone w ich karcie pracy zdjęcie dziewczynki. Wyjaśnia, że dziewczynka ma na imię Gabrysia i nosi na uszach implanty ślimakowe, które pomagają jej słyszeć otaczające dźwięki. Implanty ślimakowe zasilane są bateriami pastylkowymi lub akumulatorami. Dziewczynka ma 6 lat. Lubi lody waniliowe, zabawy w morzu oraz spacerować ze swoim pieskiem. Prowadzący prosi aby każde z dzieci spróbowało przywitać się z dziewczynką

z niepełnosprawnością słuchu w wybrany przez siebie sposób. Dzieci dzielą się na dwie grupy A i B. Zadanie osoby A polega na przywitaniu się z osobą B korzystając z wybranej formy przywitania. Zadanie osoby B polega na poproszeniu o coś z zastosowaniem gestu dziecka A. Nauczyciel wynotowuje pomysły na powitanie na tablicy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Po wykonaniu ćwiczenia dzieci opowiadają o tym czy łatwo się witać, prosić, przepraszać, tłumaczyć jedynie z wykorzystaniem mowy niewerbalnej i gestów.

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel podkreśla, że są różne sposoby komunikacji. Może to być zarówno mowa werbalna gest lub język migowy, którym posługuje się osoba z niepełnosprawnością słuchu.

ĆWICZENIE 3. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel prosi dzieci aby odszukały w karcie pracy nr 2 tabelki oraz przygotowały kredki. Staje na środku sali i przywołuje uwagę uczniów. Tłumaczy dzieciom, że zadanie polega na pionowym wpisaniu w tabelę wypowiedzianych przez niego wyrazów. Utrudnienie stanowi mowa bezgłówna.

DZIECI ODCZYTUJĄ SŁOWA Z UST NAUCZYCIELA I ZAPISUJĄ W TABELI:

- Ula, choinka, Ola;
- osa, Karol, Olek;
- Natalia, owad, samolot.

Zadanie dzieci polega na utworzeniu nowych wyrazów z pierwszych liter odczytanych słów.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel pyta czy łatwo było odczytać słowa? Prowadzący zlicza głosy dzieci, które uznały zadanie za łatwe i te którym zadanie sprawiło trudność. Wynik zapisuje na tablicy. Tłumaczy uczniom, że czytanie z ruchu warg jest trudnym zadaniem, gdyż większość dźwięków powstaje wewnątrz jamy ustnej.

ĆWICZENIE 4. PRACA INDYWIDUALNA, PRACA W PARACH

Dzieci otrzymują alfabet palcowy. Nauczyciel prezentuje znaki alfabetu palcowego (daktylografii) zgodnie z przedstawioną instrukcją. Uczniowie próbują przeliterować własne imię oraz imię kolegi z ławki. Następnie dla utrwalenia daktylografii dzieci przeliterowują nazwę miejscowości, w której mieszkają, ulubioną potrawę, obecną porę roku oraz dzień tygodnia.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Istnieje wiele sposobów komunikowania się osób z utratą słuchu jeden z nich to alfabet palcowy, którym można przeliterować nazwy własne oraz imiona i nazwiska.

ĆWICZENIE 5. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel rozdaje dzieciom kserokopię listu Gabrysi. Uczniowie odczytują list. Następnie dzielą się wrażeniami po jego odczytaniu.

„Drogi Kolego i droga Koleżanko!

Mam na imię Gabrysia. Mam psa. Chciałabym lecieć samolotem. Czy wiesz, że moje uszy nie słyszą tak jak Twoje? Słyszę kiedy mam na uchu implant ślimakowy. Może się zdarzyć, że nie usłyszę gdy się śmiejesz, tupiesz lub klaszczesz w ręce. Nie usłyszę śpiewu ptaków, miauczenia kota. Ludzie często denerwują się, że nie odpowiadam na pytanie. Jednak potrzebuję więcej czasu na odpowiedź. Chociaż mam na uchu te implanty ślimakowe to nie słyszę tak jak inne dzieci. Proszę pamiętać o tym bawiąc się ze mną. Pamiętaj, że nie jestem gorsza. Mam dla Ciebie specjalne zadanie. Poszukaj w karcie pracy obrazka przedstawiającego implant ślimakowy, który pomaga mi Ciebie słyszeć. Wytnij poszczególne części i ułóż obrazek. Życzę Tobie miłego dnia.

Pozdrawiam

Gabrysia”

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel tłumaczy dzieciom kwestie związane z funkcjonowaniem słuchu. Ludzie i większość zwierząt słucha uszami. Osoby słabosłyszące i niesłyszące noszą aparaty słuchowe, a osoby niesłyszące implanty ślimakowe. Gabrysia miała dwie poważne operacje robione przez chirurgów. Jedna część implantu włożona jest pod skórę głowy i znajduje się w ślimaku ucha. Druga część znajduje się na zewnątrz głowy. Dzieci mogą zakładać i zdejmować je samodzielnie. Na implanty ślimakowe i aparaty słuchowe należy uważać ponieważ są to drogie i delikatne urządzenia. Nie wolno ich zgniatać, podgrzewać i moczyć w wodzie. Istnieją aparaty i implanty, w których można pływać w basenie. Gabrysi trudno jest zrozumieć coś w dużym hałasie. Nie trzeba do niej mówić głośno i krzyżeć aby usłyszała Wasze słowa. Powinniście jednak być czujni i sprawdzać czy Was rozumie.

ĆWICZENIE 6. PRACA W PARACH

Prowadzący losowo rozdaje dzieciom numerki od jeden do dwa. Zadanie uczniów polega na tym, żeby dzieci dobrały się parami jedynek z dwójką. Uczniowie zabierają ze sobą list Gabrysi.

Jedynki czytają bezgłośnie list a dwójki śledzą treść wzrokiem. Wskazując palcem słowo gdzie skończono czytać list. Następnie dzieci wymieniają się zadaniem w parze.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel rozmawia z dziećmi na temat wykonanego zadania. Prowadzący wskazuje na dużą trudność w odczytywaniu z ust dłuższych ciągów artykulacyjnych bez użycia głosu.

ĆWICZENIE 7. PRACA W GRUPIE

Nauczyciel prosi aby dzieci usiadły w kole. Najmłodsze dziecko siada w środku koła z otrzymaną książką. Przekłada kartki. Dzieci zamykają oczy i śledzą słuchem liczbę przewróconych kartek.

W momencie kiedy przestaje kartkować strony dzieci podają liczbę przełożonych stron.

Po maksymalnie 22 przewróconych stronach po kolei podają swoje wyniki porównując je.

Uwaga! Musi być bardzo cicho, uczniowie liczą ilość przewracanych stron w określonym wcześniej przedziale.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osoba z niepełnosprawnością słuchu musi podobnie mocno koncentrować uwagę akustyczną na rozmowie jak one podczas uważnego liczenia kartek.

ĆWICZENIE 8. PRACA W PARACH

Nauczyciel zwraca się do dzieci aby w myślach udały się do ulubionego miejsca i opowiedziały koledze gdzie są oraz co słyszą. Następnie pary gestem demonstrują klasie co robią w określonym miejscu. Zadanie klasy polega na odgadnięciu gdzie przebywa para prezentująca określoną scenkę.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący wyjaśnia dzieciom, że gest, mimika to także forma przekazu. Nauczyciel opowiada dzieciom o kodzie Morse'a, który jest wykorzystywanym sposobem komunikacji między innymi wśród: marynarzy i wojska. Sposób reprezentacji alfabetu, cyfr i znaków specjalnych za pomocą dźwięków, błysków światła, impulsów elektrycznych lub znaków popularnie zwanych kreską i kropką.

ĆWICZENIE 9. PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli dzieci na cztery grupy i rozdaje kartki papieru. Zadanie polega na opracowaniu zestawu zachowań, gestów, sposobów, którego celem jest sprawne porozumiewanie się z osobą z niepełnosprawnością słuchu.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel dziękuje dzieciom za wykonanie ćwiczenia. Prowadzący prosi reprezentantów dzieci o przedstawienie konkretnych pomysłów. W podsumowaniu można zaznaczyć, że w czasie porozumiewania się z niesłyszącym kolegą można używać pisma, rysunku oraz obrazków. Należy zwracać się bezpośrednio do niego, dopytując czy dobrze zrozumiał określone treści, zwrócić uwagę czy patrzy w kierunku rozmówcy, mówić wyraźnie jednak nie krzyczeć i nie mówić zbyt wolno. Mieć dobrze widoczną twarz.

ĆWICZENIE 10. PRACA W PARACH

Nauczyciel zaprasza dzieci na spacer w parach. Podczas spaceru po klasie dziecko z zamkniętymi oczami chwyta drugie za łokieć i spaceruje po klasie.

Zadanie drugiego ucznia polega na bezpiecznym mijaniu przeszkód oraz opiece nad kolegą. Następnie dzieci zamieniają się rolami.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, iż widzenie to pojęcie obejmujące wiele czynności i zdolności, które możemy realizować za pomocą oczu: obserwowanie, przyporządkowywanie, klasyfikowanie, odróżnianie, spoglądanie, śledzenie, rozpoznawanie itp. Dzięki oku identyfikujemy rzeczy, osoby. Rozróżniamy kolory i kształty. Każdy człowiek jest inny. Oczy dostarczają nam informacji. Informują o przeszkodach i ewentualnych niebezpieczeństwach. Dzieci z niepełnosprawnością wzroku pozbawione są tych informacji.

ĆWICZENIE 11. PRACA W PARACH

Prowadzący dzieli dzieci na dwie grupy. Prosi, aby dziecko A wyobraziło sobie, że jest osobą niewidomą, a dziecko B widzi. Zadanie dziecka A polega na wyciągnięciu z plecaka książki, zeszytu, odszukaniu kredek. Dziecko B pomaga dziecku A wykonać określone czynności.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że osoba z niepełnosprawnością wzroku przeważnie potrafi orientować się w terenie i poruszać po ulicach. Osoby te często korzystają z laski i / lub psa przewodnika. Zanim nawiążemy z nimi kontakt należy powiedzieć im o tym, możemy podać im swoje ramię, zamiast ciągnąć za rękę. Nie należy dotykać laski i nie zaczepia psa przewodnika gdyż jest on w pracy. Na zakończenie dzieci z grupy A dzielą się wrażeniami, w jaki sposób udało się odnaleźć określone przedmioty. Dzieci z grupy B opowiadają o trudnościach w byciu przewodnikiem dziecka A. Prowadzący podsumowując dziękuje dzieciom za współpracę.

Nauczyciel tłumaczy, że wskazując drogę osobie niewidomej unikamy określeń związanych ze wzrokiem np.: nie mówimy idź do bramy tylko idź prosto do końca muru. Prowadząc osobę niewidomą ostrzegamy ją o przeszkodach mówiąc: szafka jest otwarta, zbliżamy się do obrotowych drzwi.

ĆWICZENIE 12. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel prosi, aby dzieci odnalazły w karcie pracy tęczę. Następnie wykleiły ją z zamkniętymi oczami kawałkami plasteliny.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

W waszej karcie pracy znajduje się góra lodowa. Jest duża i trudno wspiąć się na jej szczyt. Podobnie trudno może być osobie z niepełnosprawnością wzroku zapiąć koszulkę lub umyć zęby. Spójrzcie na Waszą tęczę, zadanie to przypomina wspinaczkę na górę z lodu. Trudno jest dobrze wykonać polecenie z zamkniętymi oczami. Gratuluję cierpliwości przy wykonywaniu ćwiczenia.

ĆWICZENIE 13. ZADANIE DODATKOWE. (PRACA INDYWIDUALNA)

Prowadzący zachęca uczniów do zaprojektowania ciekawych okularów dla koleżanki lub kolegi z wadą wzroku. Wyjaśnia, iż wzór znajduje się w karcie pracy numer 2.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel przypomina dzieciom, że osoby z niepełnosprawnością wzroku mogą czytać książki przy pomocy palców w alfabecie Braille'a. W alfabecie tym znajdują się specjalne znaki dla cyfr i nut dzięki temu osoby potrafią grać na instrumentach z nut.

Uwaga: Zadanie to może być wykonane przez dzieci w domu. Projekty mogą zostać wystawione w widocznym miejscu.

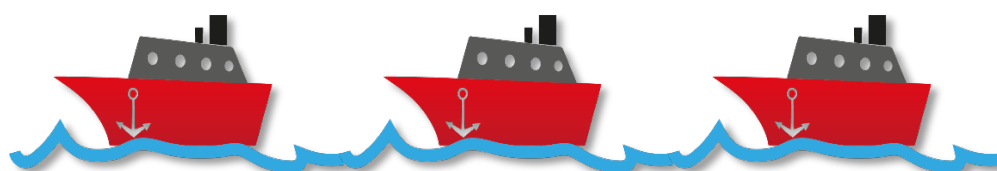
CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA:

Drodzy uczniowie czas wypływać w dalszą drogę. Żegnam Was marynarskim Ahoj!

Na zakończenie czeka Was jeszcze jedno ważne zadanie.

Do zobaczenia na innym łądzie w innym porcie.

Proszę wypełnić ankietę

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

1. Czy dziecko z niepełnosprawnością słuchu nosi nad uchem kokardę?

TAK

NIE

2. Czy łatwo się bawić z dzieckiem z niepełnosprawnością słuchu?

TAK

NIE

3. Czy wolno karmić psa przewodnika osoby niewidomej?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że alfabet migowy stosują na morzu marynarze?

TAK

NIE

5. Czy osoba niesłysząca, która ma implant ślimakowy na uchu może latać samolotem?

TAK

NIE

Dziękujemy!

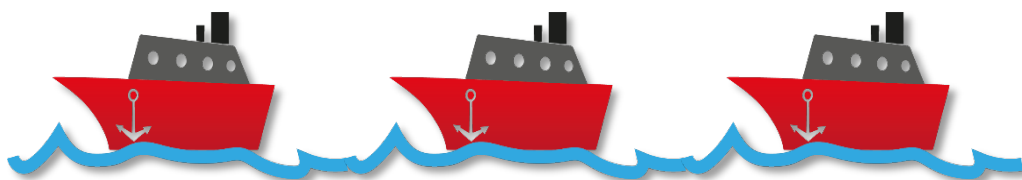
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat trzeci

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z spektrum autyzmu (autyzm, zespół Aspergera).

TEMAT WARSZTATU: Możemy inaczej odczuwać, ale stanowimy załogę!

CEL GŁÓWNY: Przybliżenie uczniom wyzwań wobec jakich stają osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- nabycie wiedzy na temat głównych cech charakteryzujących osoby ze spektrum autyzmu, w tym różnic w zakresie odczuwania różnych bodźców (temperatury, dotyku, czucia głębowkiego, smaku, zapachu, równowagi, słuchu, wzroku);
- zachęcanie do okazywania wzajemnego zrozumienia, współpracy;
- dostrzegania w osobach ze spektrum mocnych stron;
- pobudzanie do empatii;
- integracja grupy.

METODY PRACY:

- metody asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja;
- metody praktyczne – ćwiczebne oraz realizacji zadań wytwórczych – wycinanie obrazków, kolorowanie, uzupełnianie kołonotatników;
- metody problemowe, aktywizujące: metoda Alexa Osborna, diamentowy ranking, mapa pojęciowa, dywanik pomysłów;
- metody waloryzacyjne – impresyjne – nauka szacunku, okazywanego zrozumienia wobec potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

FORMY PRACY: indywidualna, grupowa, zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: kołonotatniki, kredki, długopisy, nożyczki, klej, ryż, taśma, malarska, plastikowe miseczki, rękawiczki.

UWAGA!

Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściiennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

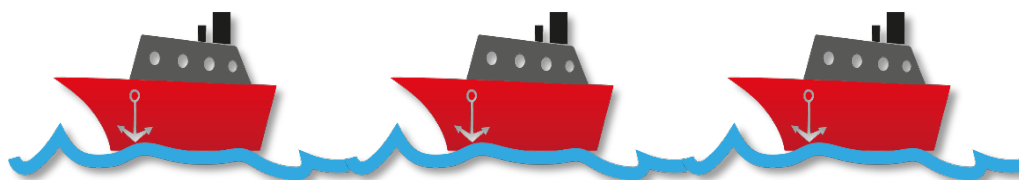
ĆWICZENIE 1.

Powitanie uczestników załogi na kolejnym etapie wspólnej podróży okrzykiem: *Ahoj przygodo!*

Uczniowie wycinają flagę Finlandii i wklejają w mapie podróży, przyz nazwie portu, z którego wypływają – Helsinki.

Zaproszenie do wypełnienia ankiet.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby ze spektrum autyzmu lepiej się czują, kiedy ich działania są zaplanowane, gdy wiedzą co i kiedy się wydarzy?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą inaczej odczuwać temperaturę, dotyk, smak, dźwięki?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu nie potrzebują przyjaciela?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mają trudność z czekaniem na swoją kolej oraz rywalizacją?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą nie zrozumieć wyrazu twarzy innej osoby, jej gestów i dlatego trzeba do nich mówić używając przede wszystkim słów?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Wyptywamy w rejs – nie popędzaj!

Nauczyciel prosi uczniów o poskładanie swojego stroju sportowego na wych. fizyczne, zwraca uwagę, że niektóre osoby robią to bardzo szybko, byle jak, niektóre z kolei wymagają więcej czasu, ale też są niezwykle dokładne, precyzyjne, zawsze składają strój w ten sam sposób, a gdy się ich popędza bardzo się denerwują.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Osoby ze spektrum autyzmu mają swoje przyzwyczajenia, rutynę, lubią powtarzalne czynności, które dają im poczucie bezpieczeństwa – pamiętaj, staraj się informować o wszelkich zmianach, nie popędzaj – każdy ma swój czas na wykonanie czynności i swój sposób jak to zrobić!

ĆWICZENIE 2.

Obiad podczas wyprawy – zabawa z ryżem i rękawiczkami – dotyk, czucie głębokie oraz zabawa z galaretkami – dotyk, smak, zapach. Nauczyciel prosi uczniów, aby wyjęli rękawiczki jakie przynieśli z domu. Rozdaje uczniom miseczki – jedna pusta, druga z ryżem (jeden zestaw na parę uczniów siedzących w ławce). Uczniowie w parach, na przemian, próbują przełożyć ryż ziarenko po ziarenku do pustej miseczki – najpierw gołymi rękoma, potem w rękawiczkach. Liczy się współpraca, dokładność, a nie czas.

Robimy deser – w kolejnej zabawie, nauczyciel rozkłada uczniom do miseczki galaretkę (do jednej miseczki na parę uczniów w ławce) i prosi o jej podzielenie na małe części łyżeczką, a następnie próbę przeniesienia małej części galaretki rękoma do drugiej, pustej miseczki (każdy uczeń do swojej miseczki). Zrobioną w ten sposób własnoręcznie galaretkę, każdy marynarz może próbować, smakować, konsumować.

Smacznej zabawy!

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel pyta uczniów o ich wrażenia, opowiada, że niektóre osoby czują inaczej, trochę tak, jakby czuli mieli wykonać różne czynności w rękawiczkach – jest im trudniej.

Zabawa z galaretką – okazuje się, że niektórzy ją uwielbiają – pięknie pachnie i smakuje, jednak inni nawet jej nie dotkną, bo jest dla nich okropna w dotyku, smaku, zapachu – każdy jest inny, ale wszyscy jesteśmy ważni!

UWAGA!

Przed zabawą z galaretką należy umyć ręce – będziemy pracować rękoma.

ĆWICZENIE 3.

Nadciąga sztorm, wieje wiatr – zabawa z suszarką – inne odczuwanie ciepła, hałasu.

Nauczyciel zapowiada, że zbliża się sztorm, zaczyna wieć wiatr, wyjmuje suszarkę i prosi po kolei uczniów, aby podchodzili do stolika. Delikatnie rozduchuje im włosy, omiata ciepłym wiatrem ręce, pyta jak to dany uczeń odczuwa.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Każdy z nas czuje nieco inaczej – dla niektórych suszarka jest przyjemna, wycisza, uspokaja, na niektórych nie robi żadnego wrażenia, jednak są i tacy wśród nas, dla których dźwięk suszarki może być bardzo nieprzyjemny a nawet mogą od niego boleć uszy!

UWAGA!

Nauczyciel musi się przed zajęciami upewnić, czy w grupie nie ma dziecka z nadwrażliwością na dźwięk suszarki, wówczas należy użyć np. wachlarza do zrobienia wiatru.

ĆWICZENIE 4.

Jest coraz zimniej – góra lodowa, trzeba ją ominąć, za burtą kostki lodu.

Nauczyciel rozkłada do miseczek uczniów kostki lodu, zaczyna się zabawa z kostkami – przesypywanie kostek, rozdzielanie szczypcami, dotykanie palcami. Wzajemna wymiana doświadczeń dotyczących odczucia zimna.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Niektórzy lubią jak jest ciepło, inni wolą chłód. Pamiętajmy o tym, że chodzenie w kótkim rękawku, gdy ktoś inny jest w kurtce może oznaczać po prostu inne odczuwane ciepła i nic poza tym!

ĆWICZENIE 5.

Bajkoterapia – bajka o wyjątkowym chłopcu, który był smutny..., ale z czasem poznał przyjaciół i od tego czasu już nigdy nie czuł się samotny i odrzucony. Wycinanie obrazków z karty pracy nr 3, wklejanie do kołonotatnika i kolorowanie.

BAJKA O WYJĄTKOWYM CHŁOPCU

Za górami, za lasami, w pewnym mieście Stacyjkowo była sobie szkoła, a w niej klasa 1 b, dzieci w tej klasie zdążyły się już poznać i polubić.

Zimą do klasy dołączył nowy chłopiec o imieniu Adam. Chłopiec lubił bardzo opowiadać o programowaniu, grafice komputerowej, czego dzieci często nie rozumiały i w rezultacie przestały z nim rozmawiać. Czasem, gdy dziwnie się zachowywał bały się go i coraz bardziej odsuwały od niego. Nikt nie chciał siedzieć z nim w ławce.

Adam lubił też skakanie, bieganie, kręcenie w koło. Trudno było mu wysiedzieć w ławce. Pani często go upominała.

Czasem, gdy inne dzieci były za głośno zaczynał krzyczeć, zasłaniał uszy, bardzo nie lubił także suszarki do rąk w łazience. Uciekał stamtąd bardzo szybko i nigdy nie wycierał rąk.

Adam sprawiał wrażenie jakby był smutny, często stał z boku, nie bawił się z innymi dziećmi, a one też nie zapraszały go do zabawy.

Gdy dzieci jadły śniadanie on kęcił nosem, wszystko mu śmierdziało.

Gdy pani zapalała światło w sali krzyczał, bo było mu za jasno.

Czasem też złościł się bardzo, gdy chciał coś zorbic, a pani prosiła go żeby poczekał na swoją kolej.

Złościł się też gdy coś mu nie wychodziło.

Bardzo nie lubił lekcji wf, na której miał duże problemy z wykonywaniem różnych zadań sportowych, a na sali było dla niego za jasno i za głośno.

Pewnego razu Ania i Krzys postanowili, że zaproszą Adama do wspólnej zabawy. Zapytali go w co lubi się bawić. Okazało się, że Adam bardzo lubi także gry planszowe. Na długiej przerwie zaproponowali wspólną rozgrywkę, Adam bardzo się cieszył. Do gry dołączały kolejne dzieci. zaczęli rozmawiać ze sobą i nagle okazało się, że każdy z nich lubi jakąś grę.

Od tego czasu wszystkie dzieci coraz chętniej spędzały czas razem, poznawali swoje zainteresowania oraz to czego nie lubią. Przestali się bać Adama, a on już nie myślał, że nikt go nie lubi.

Na koniec roku stanowili jedną wspólną drużynę.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Podsumowanie bajki – niezależnie od tego co nas różni, wszyscy jesteśmy ważni, chcemy mieć kogoś, kto nas lubi, bawi się z nami, śmieje, szanuje nasze przyzwyczajenia, akceptuje nas takim, jakim jesteśmy!

ĆWICZENIE 6.

Hałas. Prowadzący puszcza głośną muzykę, dzieci stoją w kole oczekując na zadane pytanie. Zadanie uczniów polega na dokonaniu w pamięci obliczenia matematycznego oraz na podaniu wyniku. Nauczyciel podchodząc do dziecka dodatkowo zagłusza zadane pytanie stukaniem łyżeczką w mały kubek. Stara się zdekoncentrować dzieci.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel tłumaczy dzieciom, że są wśród nas osoby, które nie słyszą tak jak my. Ich uszy słyszą inaczej. Są dźwięki, które sprawiają im ból. Dzieci te siadają wtedy w kącie sali lub zatykają uszy. Trudno jest im skoncentrować się na określonej czynności. Trudno im myśleć. Nawet mały hałas odbierają w taki sposób jak my hałasy otoczenia podczas liczenia.

ĆWICZENIE 7.

Zdmuchnij nadmiar. Prowadzący rozdaje dzieciom przyprawy, klej, miód, makaron. Nauczyciel prosi, aby uczniowie posmarowali białą kartkę klejem. Po czym stworzyli obrazek z zastosowaniem wcześniej otrzymanych produktów. Zadanie dzieci polega na wykonaniu jak największego bałaganu na tworzonym przez siebie obrazku.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Podsumowując ćwiczenie prowadzący tłumaczy, że osoby ze spektrum nie lubią niektórych struktur i zapachów. Boją się zmian. Często układają przedmioty w określony sposób, porządkując przestrzeń.

ĆWICZENIE 8.

Zgadnij, co chcę Ci powiedzieć? Nauczyciel wybiera 10 osób. Każde z dzieci ma za zadanie przedstawienie pewnej sytuacji. Dziecko przy pomocy mimiki prezentuje swój nastrój. Zadanie klasy polega na określeniu co czuje kolega. (euforia, złość, radość, żal, smutek, zdziwienie, zakłopotanie, nuda, rozpacz, strach)

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy dzieciom, iż bywa, że osoby ze spektrum nie rozumieją emocji oraz nie potrafią odczytać z mimiki tego jak się czujemy w danej sytuacji.

ĆWICZENIE 9.

Bazgroły. Nauczyciel rozkłada na ławkach kawałki folii lub przezroczyste koszulki. W tle słychać muzykę szant. Uczniowie palcem zanurzonym w piance do golenia lub bitej śmietanie rysują fale morskie. W zależności od akompaniamentu morze jest spokojne lub spienione.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

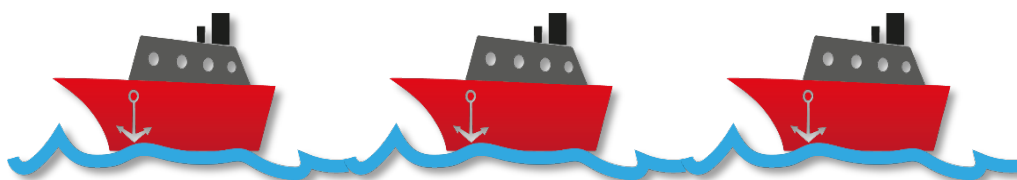
Prowadzący tłumaczy dzieciom, że nie każda konsystencja bywa chętnie dotykana przez osoby ze spektrum autyzmu. Dziękuję dzieciom za uważne wysłuchanie utworu muzycznego i stworzenie obrazu spienionego morza.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Uczniowie/marynarze wpływają do portu w Gdańsku. Cumują statek, schodzą na ląd na zasłużony odpoczynek. Nauczyciel/kapitan dziękuje za wspólną wyprawę, zaprasza do wypełnienia ankiety podsumowującej zajęcia oraz na kolejne spotkanie z przygodą!

Do zobaczenia na innym lądzie, w innym porcie.

Prowadzący przeprowadza ankietę

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy osoby ze spektrum autyzmu lepiej się czują, kiedy ich działania są zaplanowane, gdy wiedzą co i kiedy się wydarzy?

TAK

NIE

2. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą inaczej odczuwać temperaturę, dotyk, smak, dźwięki?

TAK

NIE

3. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu nie potrzebują przyjaciela?

TAK

NIE

4. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mają trudność z czekaniem na swoją kolej oraz rywalizacją?

TAK

NIE

5. Czy prawdą jest, że osoby ze spektrum autyzmu mogą nie zrozumieć wyrazu twarzy innej osoby, jej gestów i dlatego trzeba do nich mówić używając przede wszystkim słów?

TAK

NIE

Dziękujemy!

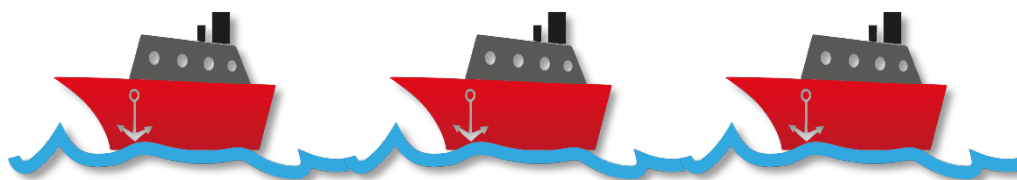
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Warsztat czwarty

Warsztat dedykowany poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością ruchową.

TEMAT WARSZTATU: Płyń ze mną płyń, wiatry nam sprzyjają.

CEL GŁÓWNY: Rozbudzenie zainteresowania problemami drugiego człowieka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- poznanie zasad społecznych;
- współdzielenie uwagi;
- rozwijanie tzw. wzajemności społecznej;
- odczuwanie empatii;
- integracja międzyludzka i rozwój społeczny.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- Indywidualna;
- Grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- karta pracy numer 4;
- balony;
- kredki;
- kartki papieru, nożyczki;
- rękawice kuchenne;
- ubrania z guzikami;
- hula hop;
- miska z wodą;
- sok z cytryny;
- plastikowe łyżeczki;

- lina do przeciągania, lina do wykonania węzła żeglarskiego;
- imienne certyfikaty;
- kartki z wydrukowanymi łamigłówkami;
- etykiety z imionami marynarzy;
- trójząb Neptuna potrzebny do pasowania;
- gazety;
- rurka z tektury.

UWAGA!

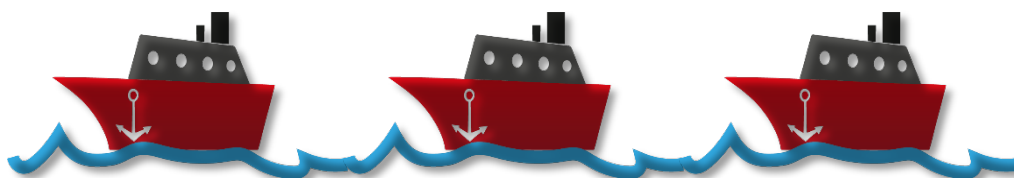
Podczas zajęć uczniowie aktywnie współpracują z nauczycielem w zaznaczaniu na mapie interaktywnej powieszanej na gazetce ściennej – kolejnych etapów podróży – postaci, elementów wyprawy, znaków-symboli przygód, współpracy załogi.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

W pomieszczeniu słychać w tle wybraną przez nauczyciela szantę. Nauczyciel wita dzieci słowami: Witam Was kochane Dzieci jak miło widzieć tak wesołe i uśmiechnięte buzie. Witam wszystkich, którzy byli z nami w podróży. Bawili się, rozwiązywali zadania, śmiali, śpiewali i poznawali dalekie lądy. Dziś dobijamy do Gdańska. Zanim wyjdziemy na ląd czeka na nas zadanie.

Proszę o odpowiedź na pytania

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy piosenki marynarskie nazywamy szansami?

TAK

NIE

2. Czy orteza to nakładka na zęby?

TAK

NIE

3. Czy osoba z niepełnosprawnością ruchową jeździ wózkiem widłowym?

TAK

NIE

4. Czy fontanna Neptuna znajduje się w Sopotcie?

TAK

NIE

5. Czy dziecko z niepełnosprawnością ruchową może grać w piłkę ?

TAK

NIE

Dziękujemy!

ĆWICZENIE 1.

Nauczyciel zapoznaje uczniów z portem, do którego dożywamy. Nauczyciel opowiada o pięknym widoku zza burty: spienione fale, statki, ogromne dźwigi, powiewające na wietrze flagi Polski. Prowadzący przypomina, że podobnie jak w trakcie innych rejsów należy umieścić w odpowiednim miejscu flagę Polski. Dzieci wykonują zadanie. Wychowawca kontynuuje opowieść zwracając uwagę dzieci na malownicze kamienice Gdańska. Przypomina, że można tu spotkać króla mórz Neptuna. Nie może nazwać się marynarzem ten, kto był w Gdańsku, a nie widział fontanny Neptuna. Fontanna Neptuna mierzy 2 metry wysokości i waży ok. 650 kg. Wśród Kaszubów panuje zwyczaj, że każdy, który po raz pierwszy odwiedza Gdańsk, musi pocałować bożka ... w pośladki. Nauczyciel mówi obecnym, że mogą zamienić się w sprytnych poszukiwaczy bursztynu, obejrzeć panoramę miasta, aby to zrobić musimy pokonać 400 schodów Wieży Mariackiej.

OMÓWIENIE WPROWADZENIA

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że są wśród nas osoby, które nigdy nie pokonają tej ilości schodów. Dzieci te albo kuleją, albo poruszają się na wózkach inwalidzkich.

ĆWICZENIE 2. PRACA W PARACH

Nauczyciel rozdaje dzieciom baloniki. Zadanie uczniów polega na tym, aby spróbowali przerzucać między sobą balonik bez użycia rąk. Wygrywa para, której uda się najdłużej utrzymać w powietrzu balonik.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA.

Po wykonaniu ćwiczenia dzieci opowiadają o tym czy łatwo uderzać w balon bez pomocy rąk. Podsumowując ćwiczenie nauczyciel podkreśla, że są czynności, które wymagają niezwyklej precyzji trudno je wykonać nawet będąc bardzo sprawnym i dokładnym.

ĆWICZENIE 3. PRACA INDYWIDUALNA, PRACA W GRUPIE

Nauczyciel prosi dzieci aby odszukały w karcie pracy nr 4 symbolu stopy oraz przygotowały kredki. Pyta czy wiedzą, jakie zadanie należy wykonać? Pomysły zapisuje na tablicy. Tłumaczy dzieciom, że zadanie polega na ściągnięciu skarpetek i próbie wykonania dowolnego rysunku,

wybranymi kredkami umieszczonymi między palcami stopy. Utrudnienie stanowi unieruchomienie rąk.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Podsumowując ćwiczenie nauczyciel pyta czy łatwo było wykonać obrazek? Uczniowie dzielą się spostrzeżeniami na temat trudności podczas tworzenia pracy.

Następnie zamieniają się rysunkami i zgadują, co przedstawiają rysunki. Zaleca się spacer po klasie i wielokrotną wymianę rysunków.

ĆWICZENIE 4. PRACA W GRUPACH

Prowadzący dzieli dzieci na pięć grup. Prosi uczniów, aby założyli przyniesione rękawice kuchenne i spróbowali zapiąć guziki w ubraniach.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel zwraca uwagę, że czynność ta w związku z pogorszeniem przez rękawiczki sprawności rąk spowolniła zadanie.

ĆWICZENIE 5. PRACA W PARACH

Nauczyciel prosi dzieci, aby odszukały w karcie pracy numer 4 zdjęcie dziecka. Prowadzący mówi dzieciom, że zadanie ich będzie polegało na zaproponowaniu zabaw ruchowych dla dziecka, które poruszają się na wózku inwalidzkim. Pomysły dzieci zapisywane są na tablicy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel tłumaczy dzieciom, że są osoby, które poruszają się przy pomocy wózka, noszą ortezy, inaczej nazywane łuskami. Ortezy wyglądają jak kozaki zrobione ze specjalnego, sztywnego, plastikowego materiału. Mogą być kolorowe w kwiaty lub samochodziki. Prowadzący podpowiada uczniom, że najłatwiej jest osobie siedzącej na wózku rozmawiać, jeśli my również znajdujemy się w pozycji siedzącej. Dzieci te lubią zabawy ruchowe. Grają w siatkówkę, koszykówkę, trenują szermierkę uczestnicząc w paraolimpiadach.

ĆWICZENIE 6. PRACA W GRUPIE

Nauczyciel zaprasza wszystkie dzieci na środek sali. Wspólna zabawa polega na rozładunku statku z przywiezionych towarów. Zadanie będzie polegało na wyszukaniu towarów zaczynających się na literę podaną przez nauczyciela. Np: Litera P zabieramy: papier, pomidory, poduszki, pudełka, pietruszkę, pepsi itp.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osobie z niepełnosprawnością ruchową trudno będzie przenosić bagaże.

ĆWICZENIE 7. PRACA W CZTERECH GRUPACH

Nauczyciel dzieli dzieci odliczając od 1-4 na cztery zespoły. Zadanie zespołów polega na znalezieniu rozwiązań usprawniających funkcjonowanie wózka. Chodzi o znalezienie dodatkowych przedmiotów, akcesoriów ułatwiających funkcjonowanie na wózku. Prowadzący zapisuje propozycje dzieci na tablicy.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Nauczyciel w podsumowaniu zwraca uwagę na ważne elementy wyposażenia wózka. Min. są to: elementy odblaskowe, amortyzatory, zabezpieczenia anty-wywrotne, dodatkowe torby, podparcia, poduszki, uchwyty na kule. Prosi, aby dzieci nie pchały, nie szarpały wózka. Nie rzucały się bez uprzedzenia do pomocy, gdyż zaskoczona osoba może wypaść z wózka.

ĆWICZENIE 8. PRACA INDYWIDUALNA

Nauczyciel prosi, aby dzieci odnalazły i wycięły z karty pracy numer 4 dłoń. Tłumaczy uczniom, że zadanie ich będzie polegało na pomalowaniu dłoni umieszczonym w ustach pędzlem. Uczniowie kolorują dłoń farbami.

OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Osoby z niepełnosprawnością rąk często wykonują wybrane czynności ustami. Możemy oglądać piękne rysunki i obrazy stworzone bez pomocy rąk.

ĆWICZENIE 9. PRACA W PARACH, PRACA W GRUPIE

Nauczyciel zaprasza dzieci do pasowania na marynarza. Prowadzący przedstawia zadania, dzięki którym uczniowie staną się prawdziwymi Wilkami Morskimi. Nauczyciel dokonuje wyboru prób, dobiera je zgodnie z wiekiem dzieci, możliwościami lokalowymi oraz posiadanymi środkami dydaktycznymi. Chrzczeni Majtkowie staną się Marynarzami. Po wykonaniu przez dzieci prób pasuje uczniów na Marynarzy. (robi to za pomocą trójzębu dotykając ramienia pasowanego na marynarza dziecka).

PRZYSTĘPUJEMY DO CHRZTU MORSKIEGO.

W wyznaczonej kolejności dzieci przechodzą przez następujące próby:

- przejście przez koło ratunkowe (hula hop);
- przejście przez wodę (miska z wodą);

- wypicie soku z cytryny, próba musi być zakończona uśmiechem;
- przeciąganie liny;
- siłowanie się na rękę;
- łamigłówki nadmorskie miasta (należy wykreślić co drugą literę a następnie odczytać nazwy nadmorskich miast: GZDOYFNSIMA, KHOXŁJOURWZIESG, GUDLAZŃYSAK, SAZYCGZAEKRIEN, MAIRĘUDĘZŚYHZKDJRFOGJTE, UZSETJKDA, SZORPIOST);
- nadanie imion dla nowych Marynarzy: Żarłoczny Rekin, Śpiąca Meduza, Drapieżna Barakuda, Wesoła Ośmiornica, Senna Pirania, Groźna Rozdymka, Gruba Orka, Figlarny Konik Morski, Lew Morski, Ospały Wieloryb, Pająk Wodny, Piękna Rozgwiazda, Czarny Małż, Drogocenna Perła, Żółw Morski, Stary Pingwin, Krzykliwa Mewa, Szybka Langusta, Miły Krab, Spokojny Delfin, Szeroka Płaszczka, Niedźwiedź Polarny, Wojujący Miecznik, Zwinna Uchatka itp.;
- rzucanie koła tonącemu (kółko plastikowe na sznurku);
- rejs (wiosłujemy – dzieci udają wiosłowanie, machając rękami po bokach, stawiamy żagiel – ręce podnoszą do góry, na lewą burtę – dzieci przechylają się na lewą stronę na prawą burtę – dzieci przechylają się na prawą stronę, wielka fala – wszyscy kładą się na plecach, sztorm – dzieci machają rękami na różne strony);
- w czasie muzyki dzieci odtwarzają ruchy nauczycielki np. udają unoszenie się na falach, wiosłowanie itd. a na przerwę w muzyce lub na hasło: REKIN dzieci stają;
- papuga – zabawa prosta – polega na papugowaniu, czyli powtarzaniu słów, które mówi animator na słowo „papuga”, dzieci milczą, to, które powie „papuga” odpada z zabawy;
- piraci i okręty (tak jak gorące krzesła) animator rozkłada na podłodze gazety – statki, kiedy gra muzyka wszystkie dzieci poruszają się dookoła statków, a kiedy muzyka się zatrzymuje, każdy uczestnik zabawy musi wsiąść do wybranego statku (co turę statków ubywa, a kto do statku wsiąść nie zdąży ten odpada);
- starcie z ośmiornicą – do zabawy wykorzystujemy rulon z tektury, dzieci ustawiają się jeden obok drugiego i wprowadzamy ich w zabawę, że za chwilę nasz piracki statek będzie miał starcie z wielką ośmiornicą, a ta rurka z papieru to jedna z jej macek (zadanie polega na tym, aby nie dać się jej dotknąć i podskoczyć, kiedy będzie próbowała przejść pod nogami dzieci, lub obniżyć się, gdy zechce przejść górą – to animator steruje macką mówiąc czy idzie górą czy dołem);
- bitwa morska na kule armatnie – dzielimy dzieci na dwie grupy ustawiając je po przeciwnych stronach liny leżącej na podłodze, każdemu rozdajemy stronę z gazety i prosimy, aby zwinęli ją w kulę, tworząc w ten sposób kulę armatnią, dzieci przerzucają

kule na stronę przeciwnej drużyny (animator ustala czas zabawy, kiedy ktoś na swoim polu zauważy kulę, musi ją szybko podnieść i przerzucić, wygrywa drużyna, która po zakończeniu czasu, będzie miała najmniej kul).

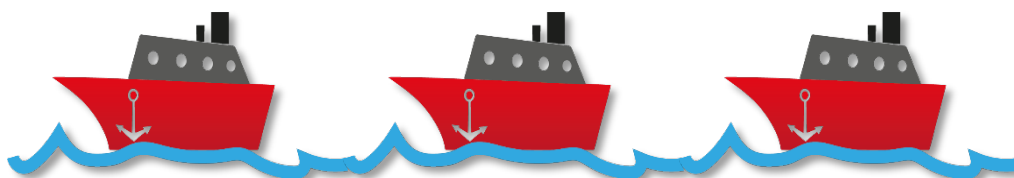
OMÓWIENIE ĆWICZENIA

Prowadzący tłumaczy dzieciom, że osobie z niepełnosprawnością ruchową trudno będzie wykonać zadania. Dziękuje za udział w zajęciach. Gratuluje zdobycia stopnia Marynarza. Marynarze wspólnie sprzątają pomieszczenie.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólną wyprawę. Dokonuje wręczenia imiennych certyfikatów kończących wspólny rejs „Ster na integrację”. Przedstawia symbol ukończenia wspólnego rejsu i zawiązuje wraz z uczestnikami węzeł żeglarski płaski.

Proszę o wypełnienie ankiety

ANKIETA SŁOWNO-OBRAZKOWA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy piosenki marynarskie nazywamy szansami?

TAK

NIE

2. Czy orteza to nakładka na zęby?

TAK

NIE

3. Czy osoba z niepełnosprawnością ruchową jeździ wózkiem widłowym?

TAK

NIE

4. Czy fontanna Neptuna znajduje się w Sopotcie?

TAK

NIE

5. Czy dziecko z niepełnosprawnością ruchową potrafi grać w piłkę ?

TAK

NIE

Dziękujemy!

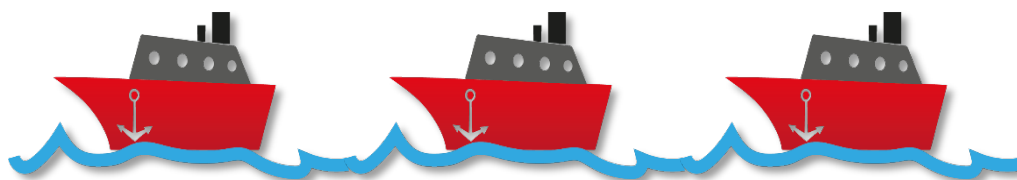
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Scenariusze dla rodziców

Warsztat dla rodziców klasy trzeciej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Razem możemy więcej”.

CEL GŁÓWNY: Określenie możliwości i ograniczeń rodziny dziecka z niepełnosprawnościami.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- zapobieganie alienacji społecznej.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru;
- utwór muzyczny;
- woreczki z zapachami: kawa, cynamon, wanilia

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwycić przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA.

Witam Państwa serdecznie. To bardzo ważne, że spotykamy się razem. Idea współdziałania środowiska rodzinnego ze środowiskiem szkolnym wywodzi się już z starożytności. To właśnie Grecy i Rzymianie zadawali pytania „Czy szkoła ma tylko kształcić, czy powinna też wychowywać”? Kluczowym elementem sukcesu dziecka z niepełnosprawnością jest współpraca między terapeutą a rodzicem. Najważniejsze są pozytywne relacje, wspólny front oddziaływań oraz generalizacja uczonych umiejętności w środowisku domowym. Pamiętać należy jednak, że ani szkoła, ani rodzina nie spełni swoich funkcji bez ścisłego współdziałania. „Czy integracja jest możliwa”?

Moderator prosi uczestników, aby zapisali odpowiedzi, po kilku minutach następuje dyskusja.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

Moderator dzieli uczestników na grupy. Pomysły zapisywane są na tablicy.

- **Co ma ogórek do kartofla?** Co ma hałas do oranżady? Co ma mydło do roweru? Co ma ucho do kataru? Co ma nauczyciel do ucznia? (należy podać nowatorskie, śmieszne rozwiązania problemu, udzielić nietypowych odpowiedzi, ćwiczenie to ma na celu relaksację grupy i rozbudzenie myślenia o problemie w inny, twórczy sposób),
- **Co jest ciekawego w kamieniu, oddechu, koprze?** (należy udzielić odpowiedzi na pytanie, ćwiczenie to ma na celu ukazanie, że w każdej rzeczy, w każdym człowieku można dostrzec coś interesującego),
- **Wyobraź sobie, że: rozbijesz jajko i...** (grupa tworzy historię rozbijesz jajko i..., cel ćwiczenia ukazanie wielu opcji, rozwiązań),
- **Pachnąca wyprawa** – moderator podaje uczestnikom spotkania w woreczku: kawę, mandarynkę, olejek różany, w tle słychać muzykę, prowadzący prosi, aby zamknęli oczy i w myślach przenieśli się do miłego miejsca, z którym kojarzy im się określony zapach, cel ćwiczenia to relaksacja).

Przewidywany czas ćwiczeń około 20 minut.

DYSKUSJA – OBSZARY ROZWAŻAŃ:

1. Efektywna integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu osób z niepełnosprawnością, sposoby interwencji.
2. Dziecko z ASD (całościowe zaburzenia rozwoju) jako uczestnik procesu integracji, trudności i sukcesy.
3. System wzmocnień, o co w tym chodzi?
4. Szkolne ograniczenia w integracji dziecka z niepełnosprawnością?
5. Kiedy integracja zawodzi?
6. Rodzaje i możliwości pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczone dziecku i jego rodzinie.
7. Bariery architektoniczne na terenie placówki.
8. Rola przepływu informacji: rodzic-terapeuta.
9. Być bratem, siostrą dziecka z niepełnosprawnością, co to znaczy?
10. Grupy wsparcia w realu.
11. Inicjatywa, dostrzeganie chęci współpracy rodzic-nauczyciel?
12. Uczeń komunikujący się z zastosowaniem ACC, trudności i sukcesy.
13. Cechy efektywnej współpracy rodzic-terapeuta dziecka z niepełnosprawnością.
14. Kształtowanie samodzielności dziecka z niepełnosprawnością.
15. Seksualność dziecka a życie rodzinne.
16. Neurotypowe dziecko o specjalnych potrzebach, blaski i cienie codziennego dnia.
17. Ja i moje dziecko mamy prawo żyć godnie.
18. Jak budujesz swoją odporność psychiczną?
19. Czy łatwo być rodzicem?
20. Dziecko z niepełnosprawnością, a zjawisko przemocy w szkole.
21. Trudne zachowania.
22. Edukacja dla wszystkich - prawda czy utopia?
23. ACC - blaski i cienie komunikacji.

Przewidywany czas dyskusji 60 minut.

Moderator wybiera tematy do dyskusji wspólnie z obecnymi nauczycielami.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie. Prosi, aby zastanowili się nad wyzwaniem nauczyciela, który sprawuje opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością:

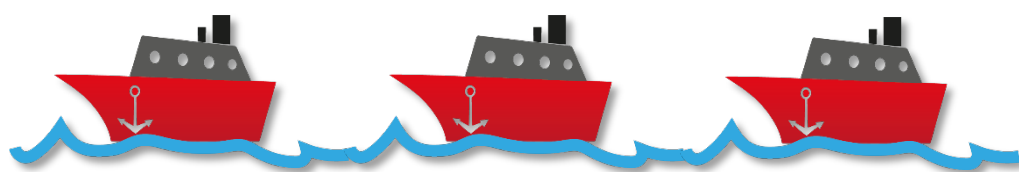
intelektualną, ruchową, wzroku, słuchu oraz dzieckiem z zaburzeniami z zakresu spektrum.

Wyjaśnia, że zagadnienie to będzie dyskutowane na wspólnym spotkaniu z nauczycielami.

Moderator prezentuje dowolny, adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

Moderator dziękuje uczestnikom za spotkanie.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwycić przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

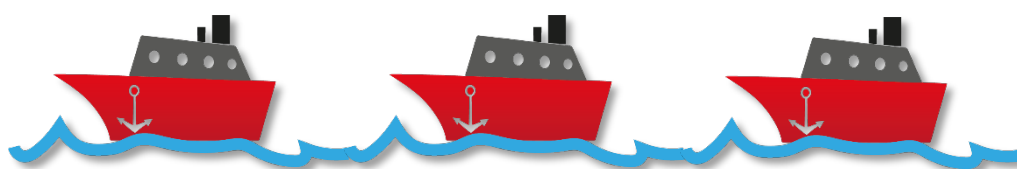
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Scenariusze dla nauczycieli

Warsztat dla nauczycieli klasy pierwszej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Razem możemy więcej”.

CEL GŁÓWNY: Usystematyzowanie wiedzy na temat wyzwań związanych z funkcjonowaniem dzieci z niepełnosprawnościami słuchu, wzroku, ruchu, intelektu oraz dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- profilaktyka zaburzeń wtórnych emocjonalno-społecznych u uczniów z niepełnosprawnościami
- profilaktyka zachowań agresywnych u uczniów
- zapobieganie alienacji społecznej uczniów z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy
- praktyczna

FORMY PRACY:

- indywidualna
- grupowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- ankieta
- tablica
- kartki papieru
- utwór muzyczny

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator wita uczestników i przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwytać przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA

Pracujecie Państwo z kimś wyjątkowym i ważnym. Aby zaakceptować dziecko z niepełnosprawnościami trzeba traktować je jak dziecko, a niepełnosprawność jako jedną z wielu charakteryzujących je cech. Należy pamiętać, iż jedynie akceptacja Państwa, klasy, grupy sprawi, że uczeń ten poczuje się potrzebny i zintegrowany z zespołem klasowym. Nie powinniśmy rozważać integracji w diadzie dziecko z niepełnosprawnością – rówieśnik, ale także odnieść je do grona dorosłych. To od Państwa zaangażowania, wiedzy, umiejętności zależy poczucie bezpieczeństwa dzieci. Uśmiech, irytacja, uwagi, zaciekawienie dorosłego modeluje cały obszar społecznych zachowań dzieci. Każde dziecko jest inne, każdy człowiek jest inny. Jesteśmy różni, jesteśmy ważni. Warsztaty te będą koncentrowały się wokół odpowiedzi na pytanie „**Co zrobić, aby integracja była udana?**” Moderator prosi uczestników spotkania, aby zapisali pomysły. Następnie wspólnie z nauczycielami dyskutuje na ich temat.

Przewidywany czas ćwiczenia około 15 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

Moderator dzieli uczestników na grupy.

1. **Co by było, gdyby śnieg miał kolor różowy?**, Co by było gdyby dzieci miauczały?, Co by było gdyby produkowano jedynie lewe buty?, Co działałoby się gdyby z nieba spadały mandarynki? (należy podać nowatorskie, śmieszne rozwiązania problemu, udzielić nietypowych odpowiedzi, ćwiczenie to ma na celu relaksację grupy i rozbudzenie myślenia o problemie w inny, twórczy sposób).
2. **Co jest ciekawego w patyku, powietrzu, kapeluszu?** (należy udzielić odpowiedzi na pytanie, ćwiczenie to ma na celu ukazanie, że w każdej rzeczy, w każdym człowieku można dostrzec coś interesującego)
3. **A to historia.** (grupa tworzy historię nauczyciel na emeryturze to może..., cel ćwiczenia ukazanie wielu opcji, rozwiązań)

Przewidywany czas ćwiczeń około 15 minut.

DYSKUSJA – OBSZARY ROZWAŻAŃ

1. Efektywna integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu osób z niepełnosprawnością, sposoby interwencji.

2. Dziecko z ASD (całościowe zaburzenia rozwoju) jako uczestnik procesu integracji, trudności i sukcesy.
3. System wzmocnień, o co w tym chodzi?
4. Szkolne ograniczenia w integracji dziecka z niepełnosprawnością?
5. Kiedy integracja zawodzi?
6. Być cieniem o co chodzi?
7. Rodzaje i możliwości pomocy psychologiczno-pedagogicznej świadczone dziecku i jego rodzinie.
8. Bariery architektoniczne na terenie placówki.
9. Czy z wieloraką niepełnosprawnością można pracować efektywnie?
10. Inicjatywa, dostrzeganie chęci współpracy rodzic-nauczyciel?
11. Uczeń komunikujący się z zastosowaniem ACC, trudności i sukcesy.
12. Cechy efektywnej współpracy rodzic-terapeuta dziecka z niepełnosprawnością.
13. Kształtowanie samodzielności dziecka z niepełnosprawnością.
14. Co mi przeszkadza w pracy z osobą z niepełnosprawnością?
15. Zachowania problemowe w obszarze seksualności u osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób ze spektrum autyzmu.
16. Poczucie winy rodziców dzieci z niepełnosprawnościami.
17. Jak budujesz swoją odporność psychiczną?
18. Czy łatwo być rodzicem?
19. Czy edukacja włączająca otworzyła nasze serca?
20. Trudne zachowania.
21. Infantylicyzacja osób z niepełnosprawnością, zapobieganie.

Przewidywany czas dyskusji 60 minut.

Moderator wybiera tematy do dyskusji wspólnie z obecnymi nauczycielami.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie. Prosi, aby zastanowili się nad wyzwaniem rodzica, który sprawuje opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością: intelektualną, ruchową, wzroku, słuchu oraz dzieckiem z zaburzeniami z zakresu spektrum. Wyjaśnia, że zagadnienie to będzie dyskutowane na wspólnym spotkaniu z rodzicami.

Moderator prezentuje dowolny adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy prawdą jest, że dziecku z mimowolnymi niekontrolowanymi ruchami łatwiej jest chwytać przedmioty z obciążeniem?

TAK

NIE

2. Czy głęboka niepełnosprawność intelektualna może być sprzężona z autyzmem?

TAK

NIE

3. Czy Mindfulness to technika medytacji?

TAK

NIE

4. Czy termin ASD oznacza sposób komunikowania?

TAK

NIE

5. Czy ACC przeznaczone jest tylko dla dzieci, które nie będą mówić?

TAK

NIE

Dziękujemy!

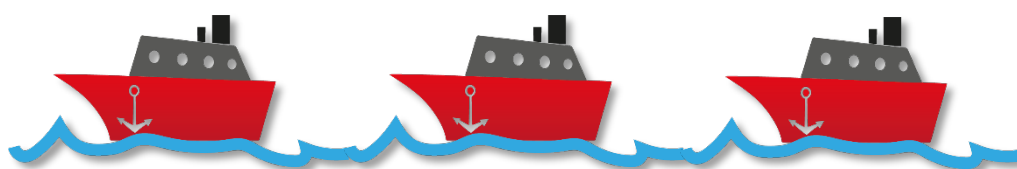
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

Scenariusze dla rodziców i nauczycieli

Warsztat pierwszy dla rodziców i nauczycieli uczniów klasy trzeciej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Integracja jest możliwa”.

CEL GŁÓWNY: Integracja środowisk: nauczyciel-rodzic.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- poznanie naprzemiennych perspektyw: uczeń niepełnosprawny – rodzic dziecka z niepełnosprawnością, uczeń niepełnosprawny – nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- indywidualna;
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

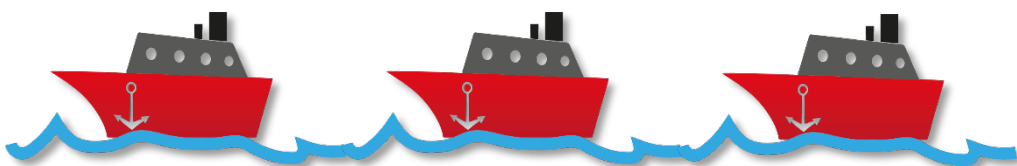
- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru;
- lina;
- obrazki z gazet;
- farby;
- pędzelki;
- kubki i drobne monety;
- tekst z gazety;

- krótkie opowiadanie.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator wita uczestników i przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

1. Czy prawdą jest, że osoby z zachowaniami wynikającymi z agresji impulsywnej mają cel skrzywdzenia kogoś?

TAK

NIE

2. Czy osoba z niepełnosprawnością intelektualną może mieć problem z równowagą i koordynacją?

TAK

NIE

3. Czy osoba z zaburzeniami czucia głębokiego może zbyt mocno kogoś uścisnąć lub popychać inną osobę?

TAK

NIE

4. Czy osoba ze spektrum autyzmu potrzebuje przyjaciela?

TAK

NIE

5. Czy osoba z aparatem słuchowym może nas nie słyszeć, gdy mówimy do niej w tłumie?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

PRZEDSTAWIENIE ZAGADNIENIA.

Witam Państwa serdecznie. To bardzo ważne, że spotykamy się razem. Naszym zadaniem jest realizacja projektu „Ster na integrację”. Integracja rozumiana tu jest jako proces zachodzący pomiędzy wszystkim uczestniczącymi w niej podmiotami. Państwo jesteście jej realną częścią. Proszę o udzielenie odpowiedzi na pytanie: co **powinno się zmienić, aby integracja była satysfakcjonująca i prawdziwa?**

Moderator dzieli uczestników na grupy tak, aby w każdej z grup był jeden nauczyciel.

Przedstawione przez grupy problemy zapisuje na tablicy.

Przewidywany czas ćwiczenia około 10 minut.

ĆWICZENIA INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ.

- **Przeciąganie liny.**
- **Mieszkam w pałacu możliwości.** (dwa osobowe grupy projektują pałac, prezentując swoje możliwości, celem ćwiczenia jest integracja oraz wzmocnienie samooceny)
- **Dziękuję ci życie.** (w zmienionych parach uczestnicy tworzą listę rzeczy, za które chcieliby podziękować, celem ćwiczenia wzbudzenie poczucia sukcesu)
- **Przepis na szczęście.** (w zmienionych parach uczestnicy tworzą przepisy na udane życie)
- **A było to tak.** (uczestnicy siedzący w kole otrzymują po trzy obrazki z kolorowych gazet, zadanie ich polega na odsłanianiu kolejnych obrazków i tworzenie wspólnej z grupą historii, moderator podaje pierwsze zdanie, celem ćwiczenia to współpraca).

Przewidywany czas ćwiczeń około 25 minut.

ĆWICZENIA UKAZUJĄCE PERSPEKTYWĘ RODZICA DZIECKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.

Ćwiczenia te lub inne zaproponowane przez rodziców i wcześniej ustalone z moderatorem wykonuje nauczyciel, względnie para nauczyciel-rodzic).

Zadanie domowe – pejzaż z zastosowaniem farb. (zadanie nauczyciela polega na namalowaniu obrazka z pędzlem w ustach, celem symulacja niepełnosprawności ruchowej kończyn górnych, zdobycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności).

- **Nie idę tam.** (zadanie polega na przekonaniu leżącego, krzyczącego na ziemi dziecka, aby wstało i ruszyło we wskazane miejsce, użyte sposoby interwencji i argumenty zapisujemy na kartce, cel symulacja zachowań trudnych, zdobycie doświadczeń z zakresu rozwiązywania problemu).
- **Nic nie słyszę, co mówisz?** (zadanie polega na przepytaniu z tabliczki mnożenia dziecka, które ma uszkodzoną protezę słuchu, bez możliwości zastosowania pisma, cel nabycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności słuchu).
- **Magiczny kubek.** (zadanie polega na odszukaniu bez pomocy wzroku ukrytego w pomieszczeniu kubka i wyszukaniu drobnej monety, para dzieli się wrażeniami, cel nabycie doświadczeń z zakresu rozumienia niepełnosprawności wzroku).

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

Moderator prosi o zapamiętanie tego, co odczuli, doświadczyli nauczyciele i rodzice. Ważne jest, aby każdy, kto nie jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością uczestniczył w opisywanych próbach. Dyskusja zostaje odroczone do kolejnego spotkania.

ĆWICZENIA UKAZUJĄCE PERSPEKTYWĘ NAUCZYCIELA DZIECKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.

- **Szybkie wyjście.** (symulacja alarmu pożarowego próbnego, nauczyciele odgrywają role dzieci, jedno dziecko krzyczy na odgłos syreny, zatyka uszy i nie wychodzi; kolejne szarpie kolegę; dziecko z niepełnosprawnością wzroku upada, zadaniem dwóch rodziców jest wyprowadzenie klasy na zewnątrz budynku, inne obecne w klasie dzieci zachowują się zgodnie ze swoją inwencją, cel nabycie perspektywy nauczyciela, który znajduje się w opisywanej sytuacji)
- **Nie idę tam.** (zadanie polega na przekonaniu leżącego, krzyczącego na ziemi dziecka, aby wstało i ruszyło we wskazane miejsce, użyte sposoby interwencji i argumenty zapisujemy na kartce, zdobycie doświadczeń z zakresu rozwiązywania problemu)
- **Nie słyszę, co mówisz?** (w ćwiczeniu uczestniczą wszyscy obecni, zadanie polega na tym, aby rodzic przedyktował klasie niesłyszących dzieci krótki tekst z gazety, prowadzący mówi bezgłośnie a inni odczytują mowę z ust zapisując tekst, cel uświadomienie trudności z zakresu nauczania opisywanej grupy w tej określonej sytuacji)
- **Siedzimy spokojnie.** (w ćwiczeniu uczestniczą wszyscy obecni, zadanie rodzica polega na przeczytaniu krótkiego fragmentu książki, zadanie dzieci obecnych w klasie na rozpraszaniu w wybrany sposób prowadzącego, wskazane jest w tym ćwiczeniu modelowanie złych zachowań jednych uczniów od drugich)

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

Moderator prosi o zapamiętanie tego, co odczuli doświadczyli nauczyciele i rodzice. Ważne jest, aby każdy, kto nie jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością uczestniczył w opisywanych próbach. Dyskusja zostaje odroczone do kolejnego spotkania.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie.

Moderator prezentuje dowolny adekwatny do sytuacji utwór muzyczny i prosi o wykonanie post ankiety.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

1. Czy prawdą jest, że osoby z zachowaniami wynikającymi z agresji impulsywnej mają cel skrzywdzenia kogoś?

TAK

NIE

2. Czy osoba z niepełnosprawnością intelektualną może mieć problem z równowagą i koordynacją?

TAK

NIE

3. Czy osoba z zaburzeniami czucia głębokiego może zbyt mocno kogoś ucisnąć lub popychać inną osobę?

TAK

NIE

4. Czy osoba ze spektrum autyzmu potrzebuje przyjaciela?

TAK

NIE

5. Czy osoba z aparatem słuchowym może nas nie słyszeć, gdy mówimy do niej w tłumie?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Warsztat drugi dla rodziców i nauczycieli uczniów klasy trzeciej szkoły podstawowej

TEMAT WARSZTATU: „Potrafimy współpracować”.

CEL GŁÓWNY: Wypracowanie wspólnego frontu oddziaływań: nauczyciel-rodzic

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- relaksacja;
- poznanie;
- zbudowanie poczucia bezpieczeństwa;
- poznanie naprzemiennych perspektyw: uczeń niepełnosprawny – rodzic dziecka z niepełnosprawnością, uczeń niepełnosprawny nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością.

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy;
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy;
- praktyczna.

FORMY PRACY:

- Indywidualna;
- grupowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- ankieta;
- tablica;
- kartki papieru z napisem: cicho, głośno; nisko, wysoko; szybko, wolno.

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

CZĘŚĆ WSTĘPNA

Moderator przeprowadza ankietę.

ANKIETA SŁOWNNA

PRE-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy to prawda, że metoda komunikacji z dzieckiem z niepełnosprawnością polegająca na tworzeniu krótkich dialogów typowych dla codziennych sytuacji ogranicza rozwój komunikacji?

TAK

NIE

2. Czy responsywne zachowanie jest pożądane w kontaktach interpersonalnych?

TAK

NIE

3. Czy podana definicja jest definicją klasy integracyjnej? „Mniejsza liczba uczniów, często dokonywany odrębny dobór uczniów sprawnych (dobrzy uczniowie lub słabsi uczniowie w zależności od koncepcji pracy w takiej klasie); często uzyskiwanie zgody rodziców uczniów pełnosprawnych, grupa uczniów niepełnosprawnych z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności”.

TAK

NIE

4. Czy porozumiewanie bez przemocy to tzw. „język żółwia”?

TAK

NIE

5. Czy zachowania agresywne i autoagresywne charakteryzują jedynie dzieci z niepełnosprawnościami?

TAK

NIE

Dziękujemy!

Część zasadnicza

POWITANIE.

Moderator dziękuje za przybycie, wita zgromadzonych, krótko nawiązuje do poprzednich spotkań. Przypomina tematykę, wskazuje na pozytywne relacje, które nawiązały się w czasie wzajemnych interakcji. W wybrany przez siebie sposób określa poziom energii, jaką deklarują osoby uczestniczące w spotkaniu.

Przewidywany czas trwania około 10 minut.

ĆWICZENIE INTEGRUJĄCE ZESPÓŁ, SŁUŻĄCE RELAKSACJI.

- **Zabawa „Znajdź kogoś”** (moderator rozdaje uczestnikom kartkę z hasłami: lubię pizzę, lubię biegać, lubię spać, czytam kryminały, mam psa, zmieniałem/am koło od samochodu, śpiewam pod prysznicem, dobrze pływam, mam dwoje dzieci, jeżdżę na łyżwach, lubię się objadać, chodzę do kina – zadanie uczestników polega na znalezieniu osoby, do której pasuje hasło i zapisaniu na kartce jej imienia),
- **Zabawa „Śpiewanie, integrowanie”** (moderator rozdaje słowa piosenki „Szła dziewczeczka do laseczka” losowo, zadanie uczestników polega na uważnym słuchaniu innych i prawidłowym w odpowiednim czasie odśpiewaniu swoich kwestii).

Przewidywany czas ćwiczeń około 15 minut.

WNIOSKI Z ĆWICZENIA:

ukazującego perspektywę rodzica dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez nauczycieli oraz nauczyciela pracującego z dzieckiem z niepełnosprawnością przedstawione przez rodziców.

WNIOSKI Z ĆWICZENIA:

ukazującego perspektywę rodzica dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez nauczycieli (moderator dzieli uczestników na dwie grupy: rodzice, nauczyciele i prosi nauczycieli na zasadzie „burzy mózgów” o stworzenie listę problemów oraz możliwości rozwiązań, z którymi spotyka się rodzic dziecka z niepełnosprawnością).

WNIOSKI Z ĆWICZENIA:

ukazującego perspektywę nauczyciela dziecka z niepełnosprawnością przedstawione przez rodziców (rodzice na zasadzie „burzy mózgów” tworzą listę problemów oraz możliwości rozwiązań, z którymi spotyka się nauczyciel dziecka z niepełnosprawnością).

Pisemne zebranie i podsumowanie wypracowanych rozwiązań w tym ze szczególnym zwróceniem uwagi na współdziałanie, wspieranie i wypracowanie wspólnych ulepszeń.

Przewidywany czas ćwiczeń 30 minut.

DEBATA NA TEMAT:

- czy integracja dzieci z niepełnosprawnością z pozostałymi dziećmi oraz rodziców z nauczycielami jest możliwa,
- co zrobić, aby integracja była udana.

Przewidywany czas ćwiczeń 20 minut.

1. **ćwiczenie jednym słowem** (moderator prosi o przypomnienie sobie tego, co odczuwali nauczyciele odgrywając rolę rodzica dziecka z niepełnosprawnością i rodzice odgrywając rolę nauczyciela dziecka z niepełnosprawnością, zadanie polega na wybraniu jednego przymiotnika określającego najtrafniej odczuwany stan).

Przewidywany czas ćwiczenia 5 minut.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA.

Prowadzący dziękuje uczestnikom za wspólne spotkanie, chętni biorą udział we wspólnym zdjęciu.

ANKIETA SŁOWNNA

POST-ANKIETA

Prowadzący przeprowadza ankietę

1. Czy to prawda, że metoda komunikacji z dzieckiem z niepełnosprawnością polegająca na tworzeniu krótkich dialogów typowych dla codziennych sytuacji ogranicza rozwój komunikacji?

TAK

NIE

2. Czy responsywne zachowanie jest pożądane w kontaktach interpersonalnych?

TAK

NIE

3. Czy podana definicja jest definicją klasy integracyjnej? „Mniejsza liczba uczniów, często dokonywany odrębny dobór uczniów sprawnych (dobrzy uczniowie lub słabsi uczniowie w zależności od koncepcji pracy w takiej klasie); często uzyskiwanie zgody rodziców uczniów pełnosprawnych, grupa uczniów niepełnosprawnych z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności”.

TAK

NIE

4. Czy porozumiewanie bez przemocy to język żółwia:

TAK

NIE

5. Czy zachowania agresywne i autoagresywne charakteryzują jedynie dzieci z niepełnosprawnościami?

TAK

NIE

Dziękujemy!

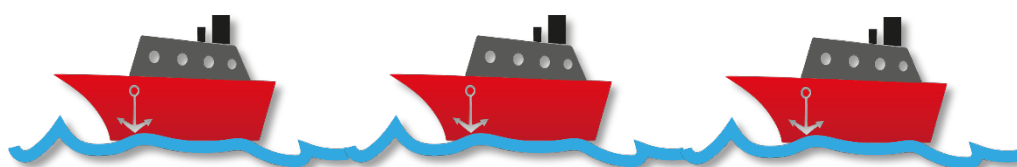
REFLEKSJA Z PODRÓŻY

Co mnie ucieszyło?

Co mnie zaskoczyło?

Co wymaga analizy?

Co bym zmieniła/zmienił?

ROZDZIAŁ 3

NARZĘDZIA I REKOMENDACJE

Narzędzia „Krok po kroku”

ZAŁOŻENIA, SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

Zasadniczym problemem, który ma być rozwiązany za pomocą niniejszej innowacji jest obszar związany z edukacją włączającą i wynikające z tego przedsięwzięcia trudności w integracji społecznej uczniów zdrowych i z niepełnosprawnościami oraz ich rodziców, a także nauczycieli. Realizacja zadania zapobiegać ma tym samym wykluczeniu społecznemu uczniów z niepełnosprawnościami i ich rodzin oraz ułatwiać dostęp do wysokiej jakości usług społecznych – zgodnie z założeniami podstawy programowej, której celem nie jest jedynie podnoszenie wiedzy przedmiotowej, ale również nabywanie kompetencji społecznych, a wśród nich podnoszenie samooceny, uczenie tolerancji, szacunku, nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do współdziałania z różnymi osobami. Realizacja innowacyjnego rozwiązania wpływać ma na podniesienie efektywności nauczania wszystkich uczniów.

Proponowane rozwiązanie to: **jednoczesny cykl warsztatów dla uczniów/nauczycieli/rodziców.**

SZKOŁA OTRZYMUJE:

Zestaw scenariuszy do pracy wraz z narzędziami

- **Scenariusze:** 4 warsztatów dla uczniów; 3 warsztatów dla nauczycieli; 3 warsztatów dla rodziców. Każdy z warsztatów zawiera zestaw 3 scenariuszy. Załącznikiem do scenariuszy są ankiety słowno – obrazkowe, z zastosowaniem metody design thinking – monitorowanie przyrostu wiedzy, umiejętności, kompetencji – badanie przed i po każdym warsztacie, zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli i rodziców.
- **Każdy scenariusz zawiera:**
 - tematykę danego warsztatu;
 - cel główny oraz cele szczegółowe;
 - metody pracy;
 - formy pracy;
 - środki dydaktyczne;
 - szczegółowy przebieg zajęć, z wyróżnieniem części wstępnej, której celem będzie wprowadzenie dobrego nastroju do zajęć, zachęcenie do dalszej współpracy, poznanie się oraz wypełnienie ankiet słowno-obrazkowych; części zasadniczej – realizującej założone cele danego warsztatu oraz części podsumowującej,

w czasie której nastąpi m.in. odnotowanie postępów zajęć oraz wypełnienie ankiet słowno-obrazkowych.

Interaktywne kołonotatniki dla uczniów:

- kołonotatniki dla uczniów zawierają komunikację wspomagającą/alternatywną;
- kołonotatniki wzbogacone są grafiką/mapami podróży;
- zawierają miejsca do notowania postępów procesu, uwag, refleksji. Dzieci mogą zaznaczać postępy swojej pracy z pomocą nauczyciela wspomagającego, z wykorzystaniem komunikacji wspomagającej/alternatywnej;
- na końcu umieszczona jest plansza, adekwatna do planszy interaktywnej „3D wypukła” – celem odtworzenia w domu zadań i postępów pracy.

Narzędzia – wytyczne jak przygotować i prowadzić zajęcia, jak zaprosić rodziców oraz nauczycieli do współpracy, utrzymać ich zaangażowanie – wytyczne przygotowuje moderator wspólnie z rodzicami i nauczycielami – idea „trój-wzajemnego” zaangażowania w pracę na rzecz realizacji wspólnych celów pod okiem moderatora.

Narzędzia „p/pożarowe”, instrukcje na okoliczność sytuacji trudnych – wskazówki jak zadbać o bezpieczeństwo, w jaki sposób wyciszyć dziecko, jak panować nad własnymi emocjami;

Narzędzia na okoliczność powracania do starych schematów zachowań „lepiej zapobiegać niż leczyć” – zwiększą szansę trwałości procesu zmian. Z praktyki innowatora wynika, iż po zakończeniu procesu zmian, zwłaszcza jeśli zmiana dotyczy postaw, należy tę zmianę utrzymywać oraz mieć pakiet strategii co robić, gdy stare zachowania powracają, jak sobie z tym poradzić, jak nie wpadać w panikę, utratę wiary we własne kompetencje, poczucie bezsilności.

Rekomendacje dla moderatora/osoby wdrażającej interaktywny model strategii „STER” w danej placówce:

Opis metody wyboru moderatora, oczekiwanej wiedzy, umiejętności, doświadczenia, kompetencji miękkich. Rekomendacje umożliwią każdej szkole wyłonienie do roli moderatora osoby z zespołu, bez konieczności udziału specjalistów z zewnątrz, co przyczyni się do sieciowania rozwiązania także w małych szkołach wiejskich. Wzmocnieniem tego działania będą wprowadzane obecnie przez MEN zmiany – wprowadzenie do szkół większej liczby pedagogów, psychologów oraz stworzenie nowego stanowiska pracy – koordynatora terapii. Rekomendacje zawierają również wytyczne jak wdrożyć innowacyjne rozwiązanie „STER” w placówce – wskazówki do pracy warsztatowej z uczniami z niepełnosprawnościami.

Interaktywna plansza – powieszona w klasie do użytku uczniów, ułatwiająca zrozumienie procesu, zachęcająca do aktywnego działania, linię startu/port startowy – miejsce wypłynięcia „statku”, pasowanie na uczestnika załogi/młodsze marynarza, kolejne etapy działań – porty zadaniowe, zaliczenia na stopnie marynarskie oraz port końcowy – metę. Plansza podzielona będzie na 4 etapy. Kolejne etapy pokonywane będą interaktywnym statkiem, zadania odnotowywane za pomocą przyklejanych na rzep postaci, zagrożeń, symboli sukcesu, itp.

PRZYKŁADOWY HARMONOGRAM ZADANIA:

1. Etap I: listopad:

- Spotkanie z dyrektorem placówki, przedstawienie pomysłu warsztatów;
- 1 spotkanie z rodzicami i nauczycielami wybranej klasy pierwszej oraz wybranej klasy trzeciej – wypracowanie narzędzi wytycznych – idea trójwzajemnego zaangażowania: moderator/rodzice/nauczyciele;

2. Etap II:grudzień-luty:

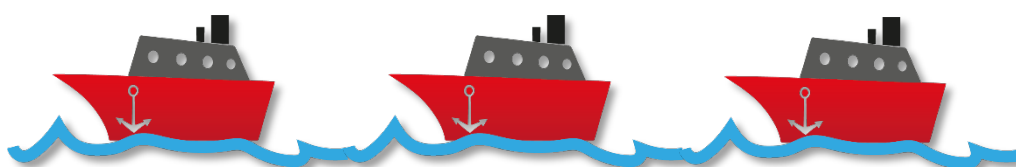
- Warsztaty dla klasy pierwszej: 4 warsztaty z uczniami (po 45 min. jeden) oraz 1 warsztat z rodzicami, 1 warsztat z nauczycielami tej klasy, 2 wspólne warsztaty nauczyciele + rodzice;

3. Etap III:marzec-maj:

- Warsztaty dla klasy trzeciej: 4 warsztaty z uczniami (po 45 min. jeden) oraz 1 warsztat z rodzicami, 1 warsztat z nauczycielami tej klasy, 2 wspólne warsztaty nauczyciele + rodzice;

4. Etap IV:czerwiec:

- Podsumowanie warsztatów, przekazanie dyrektorowi szkoły certyfikatu uczestnictwa w projekcie.

Rekomendacje dla moderatora

„SZKOŁA JEST JAK BUTY. CHRONI NASZE STOPY, ALE TAKŻE POWODUJE ODCISKI. BUTY DOPASOWUJE SIĘ DO ROZMIARU STOPY, A SZKOŁY NIE DA SIĘ DOPASOWAĆ DO WYMIARU UCZNIĄ. STĄD ODCISKI!”

Staś, lat 12

Moderator to osoba prowadząca warsztaty, charakteryzująca się wysokimi kompetencjami w zakresie wiedzy i umiejętności pracy z uczniami, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dodatkowym niezwykle ważnym atutem, jaki powinien posiadać moderator to wysokie kompetencje społeczne, w tym umiejętność regulacji własnych emocji, zwłaszcza w sytuacjach trudnych zachowań uczniów podczas lekcji, budowanie dobrych relacji z uczniami, ich rodzicami oraz nauczycielami oraz spajanie tych relacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami warsztatów.

Zadanie moderatora nie jest łatwe, wszak ma przyczynić się do wspólnego kształtowania takiej szkoły, w której wszyscy uczniowie, bez względu na ich indywidualne, specjalne potrzeby, będą chodzić w wygodnych butach, dopasowanych do rozmiarów ich stóp.

Rolę moderatora prowadzącego warsztaty może pełnić pedagog, psycholog szkolny lub nauczyciel. Ważne, aby osoba prowadząca warsztaty posiadała określone poniżej zasoby w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.

ZASOBY POTRZEBNE DO PEŁNIENIA ROLI MODERATORA, PROWADZĄCEGO WARSZTATY INTEGRACYJNE DLA UCZNIÓW/NAUCZYCIELI/RODZICÓW:

- **Wiedza:**
 - rodzaje niepełnosprawności;
 - cechy charakteryzujące osoby z daną niepełnosprawnością;
 - trudności i problemy bio-psycho-społeczne przed jakimi stają uczniowie z niepełnosprawnościami i ich rodziny;
 - wyzwania w edukacji uczniów z niepełnosprawnościami i ich rodzice;
 - wyzwania w edukacji włączającej przed jakimi stają uczniowie zdrowi i ich rodzice;
 - wyzwania w edukacji włączającej przed jakimi stają nauczyciele;
 - metody aktywne i aktywizujące w nauczaniu.

- **Umiejętności:**
 - nawiązywania relacji z osobami z niepełnosprawnościami i ich rodzinami;
 - integrowania osób o różnych potrzebach (uczniowie, rodzice, nauczyciele);
 - budowania klimatu bezpieczeństwa, wprowadzenie dobrej atmosfery do zajęć;
 - motywowania do aktywnego udziału wszystkich uczestników warsztatów;
 - wysoka motywacja własna, zaangażowanie w zajęcia, energia, radość twórcza, dystans;
 - elastyczność, podążanie za potrzebami uczestników warsztatów;
 - kreatywność w tworzeniu rozwiązań powstających podczas warsztatów;
 - szybkiego reagowania w sytuacjach trudnych, konfliktowych;
 - radzenia sobie z presją czasu, ze stresem.
- **Wysokie kompetencje społeczne z zakresu:**
 - nawiązywania i podtrzymywania relacji z uczniami/rodzicami/nauczycielami;
 - budowania klimatu bezpieczeństwa;
 - rozpoznawania, nazywania oraz właściwego sposobu wyrażania emocji;
 - rozwiązywania konfliktów;
 - negocjowania;
 - aktywnego słuchania;
 - niestosowania barier komunikacyjnych;
 - reagowania na krytykę oraz udzielania słusznej krytyki;
 - rozwiązywania problemów;
 - asertywności;
 - wysoki poziom empatii – dostrzeganie sygnałów werbalnych i niewerbalnych płynących od uczestników warsztatów i efektywne reagowanie na nie.

WSKAZÓWKI DO PRACY Z UCZNIAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

PRACA Z OSOBĄ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ RUCHOWĄ

UWAGA!

Zastanów się i pomyśl, że jest to osoba, która ma swoje preferencje, oczekiwania, marzenia.

CZEGO NIE ROBIĆ:

- unikać określeń typu: „kaleka”, „upośledzony”,
- nie mówić: „przykuty do wózka”, „chory”,

- nie pchać i nie dotykać czyjegoś wózka lub kul, gdyż są częścią przestrzeni osobistej tej osoby,
- nie czuć się niezręcznie wobec osoby z niepełnosprawnością ruchową,
- nie pomagać bez zapytania,
- nie zakładać czego chce, o czym myśli osoba z niepełnosprawnością.

CO ROBIĆ:

- propaguj wiedzę na temat tego, że osoba na wózku może mieć różny stopień niepełnosprawności oraz zróżnicowane możliwości,
- pytaj, w jaki sposób możesz pomóc w pokonaniu bariery architektonicznej, ruchowej,
- prowadząc rozmowę z osobą na wózku siadaj na jej wysokości,
- umieść w zasięgu ręki jak najwięcej przedmiotów, które osoba z niepełnosprawnością ruchową może potrzebować sięgnąć,
- przeorganizuj otoczenie w celu ułatwienia poruszania,
- wdrażaj osobę z niepełnosprawnością do wykonywania zwykłych obowiązków na rzecz klasy, rówieśników na miarę jej potrzeb,
- aktywizuj do wykonywania czynności samoobsługowych,
- aktywizuj do życia w środowisku kulturalno-społecznym,
- zminimalizować trudności wynikające z nauki czytania i pisanie u osób z niepełnosprawnością ruchową (np. mózgowym porażeniem dziecięcym, obniżonym napięciem mięśniowym, zanikiem mięśni, nieprawidłową budową anatomiczną) poprzez zapewnienie dziecku korzystania z odpowiednio dostosowanego narzędzia jakim m.in. jest komputer wyposażony w klawiaturę specjalistyczną, klawiaturę ekranową sterowaną przyciskiem lub wzrokiem),
- niwelować współistniejące trudności komunikacyjne wynikające z niepełnosprawności ruchowej oraz nieprawidłowego napięcia poprzez umożliwienie komunikacji alternatywnej.

MERITUM:

1. Dbaj o samozadowolenie i samodzielność osoby z niepełnosprawnością ruchową.
2. Dbaj o kształtowanie otwartej postawy komunikacyjnej u osoby z niepełnosprawnością ruchową.
3. Nie porównuj do innych.

4. Wzmacniaj samoocenę ucznia, pomóż mu dostrzec jego mocne strony, ale także jego realne możliwości.

PRACA Z OSOBĄ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ WZROKU

UWAGA!

Zastanów się i pomyśl, że jest to osoba, która ma swoje preferencje, oczekiwania, marzenia.

CZEGO NIE ROBIĆ:

- unikać bliskiego podchodzenia bez uprzedzenia,
- nie unikać określić: „dobrze Cię było widzieć”,
- nie czuć się niezręcznie wobec osoby z niepełnosprawnością wzroku,
- nie pomagać bez zapytania,
- nie zakładać czego chce, o czym myśli osoba z niepełnosprawnością wzroku,
- nie chwytać za rękę i nie ciągnąć bez zgody,
- nie dotykać, nie dokarmiać psa osoby niewidomej,
- nie pozostawiaj samej na środku pomieszczenia.

CO ROBIĆ:

- propaguj wiedzę na temat tego, że osoba z niepełnosprawnością wzroku może mieć zróżnicowane możliwości funkcjonowania,
- pytaj, w jaki sposób możesz pomóc,
- wdrażaj osobę z niepełnosprawnością do wykonywania zwykłych obowiązków na rzecz klasy, rówieśników na miarę jej potrzeb,
- aktywizuj do wykonywania czynności samoobsługowych,
- aktywizuj do życia w środowisku kulturalno-społecznym,
- niweluj współistniejące trudności komunikacyjne wynikające z niepełnosprawności wzroku
- dostosuj otoczenie do funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością wzroku,
- przygotuj się na pomoc (podaj ramię, poprowadź rękę osoby niewidomej do poręczy lub krzesła),
- idź po przeciwnej stronie co pies przewodnik, jeśli osoba taka korzysta z psa przewodnika,
- idąc z osobą niewidomą opisz otoczenie (np. „schody w górę, schody w dół”, „dziura w chodniku”, „lampa”,

- podawać werbalne wskazówki, niewymagające orientacji wzrokowej (nie mów „idź do zjeżdżalni”, mów „idź prosto do końca murku, skręć w prawo”),
- zostawiając w samotności osobę z niepełnosprawnością wzroku zadбай o to, aby była blisko ściany lub stołu.

MERITUM :

1. Zadбай o bezpieczną przestrzeń osoby z niepełnosprawnością wzroku oraz jej - bezpieczeństwo.
2. Wzmacniaj samoocenę ucznia, pomóż mu dostrzec jego mocne strony, ale także jego realne możliwości.

PRACA Z OSOBĄ ZE SPEKTRUM AUTYZMU

UWAGA!

Zastanów się i pomyśl, że jest to osoba, która ma swoje preferencje, oczekiwania, marzenia.

CZEGO NIE ROBIĆ:

- nie mówić: „chory”, spektrum autyzmu to nie choroba, lecz całościowe zaburzenie rozwojowe,
- nie czuć się niezręcznie wobec osoby ze spektrum autyzmu, nie zwracać na zachowania schematyczne, powtarzalne, jak np. trzepotanie rękoma,
- nie zakładać, czego chce, o czym myśli osoba z niepełnosprawnością.

CO ROBIĆ:

- pamiętaj – sposób mówienia – głos nauczyciela musi być głównym dźwiękiem na lekcji (wrażliwość na wysokie tony!),
- polecenia krótkie (niezbędna treść) – stale sprawdzać czy uczeń słucha i rozumie,
- polecenia kierować bezpośrednio do ucznia,
- uczeń powinien siedzieć w takim miejscu, by nie było zakłócone pole widzenia na linii między nauczycielem a uczniem,
- zawsze informuj ucznia o czynnościach, które mają nastąpić,
- informuj o zmianach, które wprowadzisz,
- pamiętaj o trudnościach ucznia wynikających z nieprawidłowo rozwiniętej teorii umysłu – trudności z rozpoznawaniem i interpretowaniem emocji, kontekstu danej sytuacji, wystrzegaj się używania przenośni, parafrazy,
- jeśli coś obiecujesz – to zawsze dotrzytuj słowa!

- chwal za to, co uczeń osiągnął lub zapamiętał,
- pamiętaj o przewadze pamięci fotograficznej!
- bywa, że uczeń ze spektrum autyzmu lubi siedzieć w ławce sam – nie sadzaj go „na siłę” z innym uczniem, jeśli tego nie chce,
- pamiętaj o tym, że uczniowie ze spektrum autyzmu mają liczne zaburzenia współwystępujące, takie jak: zaburzenia integracji sensorycznej, ADHD, zaburzenia opozycyjno-buntownicze, zaburzenia lękowe. Dodatkowo u części z nich współwystępuje niepełnosprawność intelektualna,
- propaguj wiedzę na temat tego, że osoba ze spektrum autyzmu może mieć różny stopień niepełnosprawności oraz zróżnicowane możliwości,
- pytaj, w jaki sposób możesz pomóc w pokonaniu bariery architektonicznej, ruchowej,
- aktywizuj do wykonywania czynności samoobsługowych,
- aktywizuj do życia w środowisku kulturalno-społecznym,
- stosuj system motywujący oparty na nagrodach i konsekwencjach, rozumianych jako „umniejszenie nagrody” – szczegóły w narzędziach p/pożarowych,
- należy niwelować współistniejące trudności komunikacyjne wynikające z niepełnosprawności spektrum autyzmu poprzez umożliwienie komunikacji wspomagającej/alternatywnej,
- zadbaj o możliwość odpoczynku ucznia podczas lekcji od nadmiaru bodźców (np. poprzez dostępność słuchawek, miejsca/kącika, w którym może побыć chwilę sam – wystarczy zaaranżować tył klasy przedstawiając gablotę/ławkę, aby stworzyła „przyjazny kącik”.

MERITUM:

1. Dbaj o samozadowolenie i samodzielność osoby ze spektrum autyzmu.
2. Dbaj o kształtowanie otwartej postawy komunikacyjnej u osoby ze spektrum autyzmu.
3. Nie porównuj do innych.
4. Wzmacniaj samoocenę ucznia, pomóż mu dostrzec jego mocne strony, ale także jego realne możliwości.

PRACA Z OSOBĄ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

UWAGA:

Zastanów się i pomyśl, że jest to osoba, która ma swoje preferencje, oczekiwania, marzenia.

CZEGO NIE ROBIĆ:

- nie mówić: „chory”, niepełnosprawność intelektualna to nie choroba, ale pewien stan, wynikający z nieprawidłowego rozwoju,
- nie czuć się niezręcznie wobec osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- nie pomagać bez zapytania,
- nie zakładać, czego chce, o czym myśli osoba z niepełnosprawnością.

CO ROBIĆ:

- propaguj wiedzę na temat tego, że osoba z niepełnosprawnością intelektualną może mieć różny stopień niepełnosprawności, zróżnicowane możliwości i potrzeby,
- pytaj w jaki sposób możesz pomóc, także w pokonaniu bariery architektonicznej (niepełnosprawność intelektualna to także trudności motoryczne, grafomotoryczne),
- wdrażaj osobę z niepełnosprawnością do wykonywania zwykłych obowiązków na rzecz klasy, rówieśników na miarę jej potrzeb,
- aktywizuj do wykonywania czynności samoobsługowych,
- aktywizuj do życia w środowisku kulturalno-społecznym,
- zminimalizować trudności wynikające z nauki czytania i pisania u osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- mów prostym, zrozumiałym językiem, często powtarzaj informacje, upewniasz się, czy uczeń zrozumiał komunikat,
- niwelować współistniejące trudności komunikacyjne wynikające z niepełnosprawności intelektualnej poprzez umożliwienie komunikacji wspomagającej/alternatywnej.

MERITUM:

1. Dbaj o samozadowolenie i samodzielność osoby z niepełnosprawnością ruchową.
2. Dbaj o kształtowanie otwartej postawy komunikacyjnej u osoby z niepełnosprawnością intelektualną.
3. Nie porównuj do innych.
4. Wzmacniaj samoocenę ucznia, pomóż mu dostrzec jego mocne strony, ale także jego realne możliwości.

PRACA Z OSOBĄ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ SŁUCHU

UWAGA:

Zastanów się i pomyśl, że jest to osoba, która ma swoje preferencje, oczekiwania, marzenia.

CZEGO NIE ROBIĆ:

- unikać rozmowy w hałasie,
- nie mówić zbyt głośno,
- nie odwracać się do dziecka plecami,
- nie zasłaniać ust,
- nie zakładać, że rozumie wszystko, co mówimy, nie zakładać, że nie rozumie nic, nie zakładać, że aparat słuchowy lub implant zapewnia 100 procent słyszenia (bywa, że aparat słuchowy lub implant nieznacznie zmniejsza słyszenie).

CO ROBIĆ:

- przed rozmową, kontaktem z osobą z niepełnosprawnością słuchu upewnić się, że patrzy na Ciebie,
- mówić z dobrze oświetloną twarzą skierowaną w stronę rozmówcy, gdy mówisz nie żuj gumy, nie pal papierosów,
- dbać o noszenie przez dziecko sprawnych protez słuchowych,
- włączyć inne zmysły dziecka do poznawania otaczającej rzeczywistości,
- w rozmowie przetwarzać niewerbalne komunikaty dziecka na werbalne i dopasowywać swoje wypowiedzi do jego komunikatów,
- promować i nagradzać werbalne aktywności dziecka także na forum grupy,
- zwracać uwagę dziecka na świat dźwięków,
- stosować uważne słuchanie,
- zaaranżować odpowiednie otoczenie akustyczne do prowadzenia rozmowy,
- dbać o zaangażowanie dziecka z niepełnosprawnością słuchu w życie środowiska szkolnego,
- wykorzystywać obrazek i pismo w celu nawiązania porozumienia,
- nie poprawiać błędów, nie domagać się za wszelką cenę poprawności gramatycznej, nie oceniać błędów artykulacyjnych dziecka.

MERITUM:

1. Bądź cierpliwy w kontakcie z dzieckiem.
2. Dąż do porozumienia.
3. Kontroluj stopień rozumienia przekazywanych informacji.
4. Wzmacniaj samoocenę ucznia, pomóż mu dostrzec jego mocne strony, ale także jego realne możliwości.

WSKAZÓWKI OGÓLNE

1. Przed przystąpieniem do zajęć należy dokładnie zapoznać się z informacjami dostępnymi na temat uczniów (np. z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, opinią o funkcjonowaniu ucznia, informacjami od rodziców, innych nauczycieli, WOPF, IPET).
2. Przed warsztatem należy przygotować salę, dbając, aby była wywietrzona, z tyłu klasy należy zostawić miejsce na zabawy ruchowe, zadbać o bezpieczną przestrzeń dla wszystkich dzieci.
3. Witając się z uczniami, rodzicami, nauczycielami zwróć uwagę na uśmiech, serdeczność, otwartość na potrzeby odbiorców, możesz np. zastosować powitanie gestem (krótka zabawa: Imię i gest, w której każdy po kolei podaje swoje imię oraz wymyślony przez siebie gest. W ten sposób na wesoło poznajecie siebie). Można także poprosić o podanie imienia i krótkie powiedzenie co kto lubi robić, czym się interesuje. Niewątpliwie wprowadzi to wiele radości i otwartości, sprzyjającej dalszym zajęciom.
4. Ćwiczenia w scenariuszach można, a nawet należy modyfikować, zgodnie z indywidualnymi potrzebami uczniów, pamiętając, że nie da się przewidzieć wszystkich zdarzeń podczas warsztatów, a metodykę ich prowadzenia zawsze dostosowujemy do aktualnych potrzeb w myśl zasady: metoda dostosowana do ucznia, a nie odwrotnie: uczeń dopasowany do metody.
5. W sytuacjach trudnych bezwzględnie nie wolno stracić panowania nad własnymi emocjami!
6. Warsztaty to nie musztra, uczniowie nie muszą, a nawet nie powinni tylko siedzieć w ławce i być „cicho sza”. Warsztaty służą swobodnej ekspresji uczniów, oczywiście pod kontrolą moderatora. Wszystkie ujawniające się emocje dzieci należy akceptować, stawiać natomiast granice dla zachowań niepożądanych – patrz narzędzie p/pożarowe.
7. Pamiętaj drogi moderatorze „Nie od razu Kraków zbudowali” – nie spodziewaj się, że nagle wszystko się zmieni w dotychczasowym zachowaniu uczniów. Zmiana zawsze jest procesem! Daj sobie i innym czas, bądź cierpliwy, towarzyszy, wspieraj, okazuj zrozumienie, jest to wszak klucz do serca uczniów, ich rodziców i nauczycieli.
8. Nie przejmuj się jak nie uda ci się przeprowadzić wszystkich zabaw, podążaj za uczniami, ich potrzebami, wierz w nich.
9. Wspieraj każdy przejaw chęci zaangażowania, bądź uważny, dostrzegaj nawet najdrobniejsze starania uczniów.
10. Stosuj naprzemiennie zadania ruchowe oraz stolikowe.
11. Baw się z uczniami, ciesz się chwilą!

12. Chwal, doceniaj, motywuj.
13. Pamiętaj także, że motywacja nauczyciela jest wprost proporcjonalna do motywacji uczniów.
14. Kończ zajęcia w taki sposób, aby uczniowie chcieli jeszcze – trochę jak oglądany dobry odcinek filmu, na którego kontynuację czekamy z niecierpliwością.

Narzędzia „wytyczne”

NARZĘDZIA „WYTYCZNE”

Mają wspomóc moderatora w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć, w tym jak zaprosić rodziców oraz nauczycieli do współpracy, utrzymać ich zaangażowanie. Wytyczne na etapie testowania innowacji przygotowane były wspólnie z rodzicami i nauczycielami, z wykorzystaniem idei „trój- wzajemnego” zaangażowania w pracę na rzecz realizacji wspólnych celów pod okiem moderatora.

Z relacji nauczycieli w szkołach wynika, iż jedną z trudności we współpracy z rodzicami uczniów jest ich niska frekwencja na warsztatach organizowanych w szkole. Podobne doświadczenia mają autorki niniejszej innowacji. Codzienne obowiązki, pośpiech, zmęczenie, nie sprzyjają angażowaniu się w dodatkowe zajęcia w szkole. Przyczyną tego stanu rzeczy bywa także brak wiary, że takie wspólne warsztaty rodziców z nauczycielami mogą coś zmienić w funkcjonowaniu uczniów. Z jednej strony mamy rodziców, dla których – i tak być powinno – ich dziecko jest jedyne i najważniejsze! Z drugiej jednak strony mamy nauczycieli, którzy stają codziennie przed grupą uczniów, bywa nie małą i muszą poradzić sobie z wyzwaniem, jakie stają przed każdym dzieckiem, indywidualizować pracę, co w dużej grupie, nawet przy obecności nauczyciela wspomagającego, bywa niełatwe. Po stronie nauczycieli po latach pracy bywa, że dochodzi do przeciążenia bycia w ciągłej gotowości, związanej nie tylko z chęcią przekazania wiedzy, rozliczania z realizacji podstawy programowej, ale także zwyczajnie zadbania o bezpieczeństwo wszystkich uczniów w dużej grupie.

W efekcie często tworzą się w szkołach dwa odrębne środowiska dorosłych – nauczycieli i rodziców – a przecież każda z tych grup ma wspierać dzieci. Dlatego tak ważne jest, aby dla dobra dzieci, optymalnego wspierania ich rozwoju, te dwie grupy weszły ze sobą w dobrą relację, opartą na zrozumieniu wzajemnych wyzwań. Oczywiście nie jest to proste, gdyż każda z tych osób ma już swoje doświadczenia, swoją osobowość, temperament, charakter, często nieuświadomione nawyki i mechanizmy obronne. Ponadto ludzie różnią się także poziomem empatii, a to wszystko wpływa na ich postawy względem drugiego człowieka. Stąd tak często rodzice oceniają negatywnie nauczycieli, a nauczyciele rodziców. Istnieje niebezpieczeństwo utrwalenia się tych wzajemnych przekonań na swój temat, a wówczas współpraca rzeczywiście częstokroć staje się prawie niemożliwa.

Stąd propozycja wspólnych warsztatów dla rodziców i nauczycieli, opartych na idei „trój- wzajemności”, gdzie pierwsze warsztaty odbywają się tylko z moderatorem, osobno z rodzicami i nauczycielami, służąc zebraniu informacji na temat trudności, potrzeb, wyrażeniu emocji związanych często z niesprawiedliwym osądem, poczuciem wykluczenia, a bywa i krzywdy (np. odczuwanej przez rodziców dzieci z niepełnosprawnością, którzy czują się niezrozumiani). Na tych pierwszych warsztatach jest zatem przestrzeń na wyrażenie emocji, przyjęcie ich przez moderatora, okazanie przez niego zrozumienia. Kolejne warsztaty – wspólne dla rodziców i nauczycieli – służą wypracowaniu zasad współpracy, ale także w obecności moderatora przedstawieniu własnej perspektywy. Ponieważ lepiej uczymy się będąc samemu aktywnym, moderator oddaje podczas tych warsztatów prym uczestnikom, to oni pod jego czujnym okiem, prowadzą część warsztatów, służącą wymianie doświadczeń, podzieleniu się opiniami, oczekiwaniami, pomysłami, jak najlepiej wspierać rozwój uczniów. Warsztaty te służą także pogłębieniu wiedzy na temat zindywidualizowanych potrzeb wszystkich uczniów, w tym z niepełnosprawnościami, przyjęciu perspektywy – jak to jest być rodzicem dziecka z niepełnosprawnością. Temu służą pomysły ćwiczeń na „doświadczenie” trudności, przed jakimi stają tacy rodzice. Z kolei rodzice, prowadząc fragment zajęć, mają szansę poznać jak to jest być nauczycielem i jaka jest jego perspektywa. Zamieszczone w niniejszym opracowaniu scenariusze zawierają pomysły na omawiane podczas tych warsztatów treści oraz aktywne ćwiczenia. Są to wskazówki, które pomogą moderatorowi w budowaniu szkolnego środowiska wspierającego rozwój uczniów, w tym o specjalnych potrzebach. Ważne, aby warsztaty zachęcały do aktywnych ćwiczeń, zabaw, które sprzyjają rozluźnieniu atmosfery, wprowadzają w dobry nastrój, zwiększają otwartość na drugiego człowieka.

Proponujemy, aby biorąc pod uwagę częstą trudność w organizacji czasu na dodatkowego zajęcia w szkole przez rodziców i nauczycieli, wykorzystać zebrania szkolne – na początku roku, po I semestrze oraz na zakończenie roku. Być może te pierwsze warsztaty już dają szansę na lepsze poznanie i obu stronom łatwiej oraz chętniej będzie przyjść na kolejne dodatkowe spotkanie. Warsztaty powinny nie być zbyt długie, zdecydowanie aktywne. Warto zmienić układ ławek w klasie, np. usiąść w kole. Wierzymy, że formuła propozycji ćwiczeń przedstawiona w scenariuszach będzie sprzyjała budowaniu wzajemnej współpracy.

DODATKOWE WYTYCZNE

Pomocne moderatorowi w pracy z uczniami, w tym z uczniami z zaburzeniami emocji i zachowania.

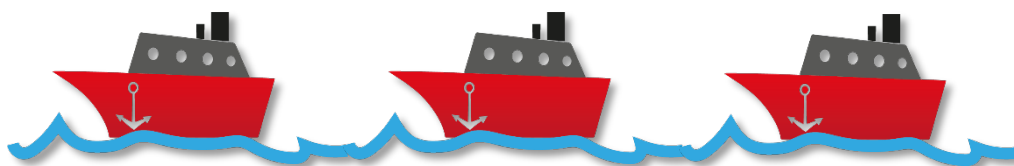
Moderator/nauczyciel może pomóc dziecku z trudniejszym zachowaniem, w tym z zaburzeniami emocjonalnymi, jeżeli:

1. **Stara się ucznia zrozumieć**, próbuje traktować zachowanie ucznia jako wyraz jego problemów, a nie złej woli.
2. **Postępuje tak, aby uczeń wiedział, że może mu zaufać i czuć się z nim bezpiecznie**. Znajduje czas na indywidualny kontakt, okazuje swoje zainteresowanie jego problemami, potrafi wysłuchać bez wygłaszania potępiających uwag i jest w stanie zachować pełną dyskrecję. Dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi często wykazują znaczną nieufność w stosunku do innych ludzi i unikają kontaktu, do nauczyciela należy wyjście z inicjatywą. Przełamanie nieufności wymaga od moderatora wiele taktu, serdeczności, a niekiedy dużo cierpliwości;
3. **Pomaga dziecku odkryć jego wartość**. Dziecko czuje się bardziej wartościowe przez sam fakt, że dorosły potraktował je poważnie i nawiązał z nim przyjazny kontakt. Uczeń z zaburzeniami emocjonalnymi **łatwo zraża się trudnościami**, dlatego nie wystarczy odkryć jego możliwości, ale trzeba je wspierać w działaniu, aby nie zrezygnowało i nie odniosło porażki;
4. **Pomaga dziecku w odnalezieniu miejsca w grupie rówieśników**. Niektóre zachowania dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi są dla ich kolegów trudne do zaakceptowania, zwłaszcza ich drażliwość, wybuchy złości, przeszkadzanie na lekcjach. Najtrudniej jest im zaakceptować to, że uczniowie ci są traktowani inaczej, że poświęca się im dużo czasu, nauczyciel ma zwykle większą tolerancję na ich „złe” zachowanie, daje im większą możliwość odpowiedzi w korzystnych warunkach, bez obecności klasy itp. Nieco odmienne traktowanie jest niezbędne w pracy z dzieckiem, które ma problemy emocjonalne, i trzeba przekonać o tym jego kolegów. Niniejsze warsztaty mają m.in. dać szansę poznania specyfiki zachowania różnych osób, które wynikają z ich indywidualnych trudności/zaburzeń/niepełnosprawności, a nie ze złej woli.
5. **Potrafi nawiązać współpracę z rodzicami ucznia**. Moderator/nauczyciel powinien tak prowadzić rozmowy z rodzicami, aby były one wspólnym poszukiwaniem rozwiązania problemu. Należy unikać sytuacji, kiedy moderator/nauczyciel wyłącznie krytykuje zachowanie ucznia, mówi tylko o problemach, jakie on sprawia, i formułuje oczekiwanie, że rodzice „coś z tym muszą zrobić”. Istnieje niebezpieczeństwo, że rodzice nie wiedząc, co mają robić, albo zaczną unikać kontaktu z moderatorem/nauczycielem, albo podejmą chaotyczne, często polegające jedynie na zaostrzeniu kar sposoby oddziaływania na dziecko. W dobrze przeprowadzonych rozmowach powinno dojść do stworzenia

konstruktywnych pomysłów na to, jak postępować z dzieckiem w szkole i w domu, aby te oddziaływania uzupełniały się i służyły rozwiązaniu problemu.

Najważniejsze ze strony dorosłych jest:

1. Wykazanie szczerego zainteresowania dzieckiem i przeżywanych przez niego emocji.
Nazywajmy je, gdyż w ten sposób dziecko uczy się nazywać własne emocje i je akceptować („widzę, że coś Cię zdenerwowało; rozumiem, że to cię zawstydziło, rozumiem, że to jest dla Ciebie trudne, zauważyłam, że nie masz ochoty”, itp.).
2. Pokazanie jak dziecko może poradzić sobie z uczuciami trudnymi (jeśli coś Cię złości możesz mi o tym powiedzieć, narysuj co cię złości, potargaj kartkę na małe kawałki, idź do toalety i tam pokrzycz, itp.).
3. Kiedy dziecko przejawia zachowanie agresywne, krzyczy lub atakuje inne dzieci, należy odizolować go od reszty klasy i dopiero kiedy się uspokoi, porozmawiać o tym co czuje i jak może sobie poradzić następnym razem.
4. Nigdy nie moralizujemy, nie obwiniamy dziecka, nie porównujemy do innych.
5. Nie zawstydzajmy dziecka, tłumacząc przed innymi jego zachowanie;
6. Nie wymagajmy od dziecka panowania nad swoimi emocjami, powiedzmy mu że rozumiemy jego emocje, znajdziemy dobre rozwiązanie;
7. Pokażmy dziecku jak może kontrolować emocje i ograniczać złe nastroje – bardzo ważny jest nasz własny przykład!
8. Uczmy dziecko dobrego myślenia o sobie, pokazujemy, co w nim dobre, jakie ma talenty, co potrafi już osiągnąć; to budzi przyjemne emocje.
9. Starajmy się stworzyć dziecku świat bez konfliktów – brak poczucia bezpieczeństwa, nadmierne wymagania, krytyka, częste kary – nie sprzyjają prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu.
10. Wykażmy się cierpliwością – nic nie przychodzi szybko i łatwo, a każdy nawyk potrzebuje czasu na jego przyswojenie.

Narzędzia p/pożarowe

Narzędzia p/pożarowe to wskazówki jak radzić sobie w pojawiających się podczas warsztatów sytuacjach trudnych. Najważniejsze jest dobre przygotowanie do zajęć moderatora.

Na początek będzie to zapoznanie się z informacjami na temat uczniów dostępnymi w szkole (np. orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinie w sprawie funkcjonowania ucznia, IPET, WOPF), czy też rozmowy z wychowawcą. Łatwiej wówczas będzie przygotować się na konkretne trudne zachowania, które np. już wcześniej się zdarzały. Ponadto może się okazać, że pewne metody pomocne były już stosowane i nie zadziałały – to informacja, że nie warto ich powtarzać, tylko poszukiwać innych alternatywnych sposobów.

Jeżeli wiemy już wcześniej, że w klasie są dzieci z zaburzeniami zachowania (m.in. ADHD, zaburzenia opozycyjno-buntownicze), zaburzeniami rozwojowymi (spektrum autyzmu), czy niepełnosprawnością intelektualną, warto przygotować system motywujący dla uczniów oparty na nagrodach oraz konsekwencjach, rozumianych jako „umniejszenie nagrody”.

WSKAZÓWKI POMOCNE W OPRACOWANIU SYSTEMU MOTYWACYJNEGO:

1. Jeżeli wprowadzamy system motywujący w klasie, należy zadbać o wszystkie dzieci, pamiętając jednak o tym, że każde z nich jest inne i potrzebuje innych rodzajów motywatorów.
2. Nagroda powinna być spójna z zainteresowaniem danego dziecka, wszak to, co nas interesuje, tym samym motywuje nas najbardziej.
3. Ponieważ u dzieci w klasach I-III dominuje myślenie konkretno-obrazkowe, nagroda musi być „widoczna”, odczuwalna – może to być obrazek lub przedmiot.
4. Należy także pamiętać o specyfice funkcjonowania dzieci, wynikających z ich specjalnych potrzeb, w tym niepełnosprawności, np. u osób ze spektrum autyzmu dominuje pamięć fotograficzna, a osoby z niepełnosprawnością intelektualną mają mniejsze umiejętności kontroli emocji aniżeli osoby w normie intelektualnej, osoby z ADHD są impulsywne i nadrucliwe oraz szybko się dekoncentrują (szczegółowe wskazówki znajdują się w narzędziach „wytucznych”).
5. Należy pamiętać, że zawsze w systemach motywujących zmierzamy do nagród społecznych (np. pochwały ustne), jednak zwłaszcza w przypadku uczniów z trudniejszym zachowaniem, warto wzmocnić pochwały innymi nagrodami. Ponadto

należy pamiętać, że dzieci w klasach wczesnoszkolnych rozwoju uczą się jeszcze przyjmowania perspektywy drugiej osoby, jej potrzeb, w tym np. wspólnego wykonania jakiegoś zadania, zaś dzieci ze spektrum autyzmu zawsze w pewnym stopniu będą potrzebowały w tym obszarze wsparcia drugiej osoby

CO MOŻE BYĆ NAGRODĄ I JAK ZBIERAĆ NAGRODY?

1. Nagrodą mogą być wydrukowane i zalaminowane obrazki z ulubionymi dinozaurami, postaciami z bajek, samochodami, itp., mogą to być punkty, znaczki, makaron wrzucany do słoika, który po wypełnieniu go do określonej kolorowej linii przekłada się na nagrody. Nagrodą może być także zostanie asystentem pani nauczycielki w kolejnej zabawie; poprowadzenie jakiejś zabawy samodzielnie; zaproponowanie własnej krótkiej zabawy; ulubiona zabawa ruchowa dziecka. W praktyce długoterminowych, systematycznych lekcji zawsze warto wejść we współpracę z rodzicami, którzy mogą wzmocnić pożądane zachowanie dziecka dodatkową, własną nagrodą w domu.
2. Należy pamiętać, aby doceniać każde staranie dziecka, nie oczekując, że wytrwa całą lekcją.
3. Należy skupiać się na docenianiu i chwaleniu starań dziecka, nie na tym, co mu nie wychodzi, z czym ma trudność;
4. należy wystrzegać się przed negatywnym ocenianiem zachowania dziecka, zwłaszcza na forum klasy – nikt z nas nie chciałby być w taki sposób oceniany.

POZOSTAŁE STRATEGIE P/POŻAROWE POMOCNE W ZAPOBIEGANIU ZACHOWANIOM TRUDNYM:

1. **„Strategia odwrócenia uwagi”** – w trudnych chwilach można spróbować odwrócić uwagę dziecka poprzez np. zachęcenie do opowiedzenia o czymś, co lubi, czym się interesuje lub „zagadania” dziecka czymś pozornie nieistotnym, oderwanym od lekcji – np. „spójrz, co ja tu mam!”, „wow – mam zaczarowany ołówek!” – takie krótkie, dowolne, często zaskakujące zwroty potrafią odwrócić uwagę niejednego ucznia od zachowania trudnego, czekania na swoją kolej, czy w sytuacji jak coś mu nie wychodzi;
2. **„Strategia zabrania uwagi”** – gdy dziecko próbuje zwrócić naszą uwagę trudnym zachowaniem, np. wchodzi pod ławkę i szczeka, możemy próbować go zignorować. Często taki sposób zabrania uwag z dziecka, zachowania spokoju, wygasa jego zachowanie. Odwrotnie – nasza uwaga, zdenerwowanie, podniesiony głos, zdecydowanie wzmacnia zachowanie trudne.
3. Gdy chwalimy dziecko, róbmy to z energią, radością, dużą ekspresją.

4. Gdy konieczna jest interwencja w sytuacji trudnego zachowania dziecka, należy zachować spokój, wręcz ściszyć głos, aby wygasić zachowanie trudne (zazwyczaj jest odwrotnie – gdy jesteśmy zezłoszczeni na dziecko podnosimy głos, gdy chwalimy, robimy to bardzo spokojnie!).
5. Należy pamiętać, że nasza reakcja na zachowanie trudne ma kluczowe znaczenie – możemy bowiem je wzmocnić, często nieświadomie lub wygasić.
6. Pamiętajmy, że naszemu zachowaniu przyglądają się także inne dzieci – wszystkie one uczą się poprzez modelowanie zachowań – podnosząc głos, okazując złość poprzez krzyk, oceniające negatywnie komentarze, etykietowanie uczniów z trudniejszym zachowaniem, uczymy sposobu reakcji w podobnych sytuacjach uczniów.
7. Warto przygotować na końcu klasy wydzielone małe miejsce na okoliczność, gdy któreś z dzieci będzie potrzebowało odpocząć od nadmiaru bodźców, wyciszyć się – może to być kącik wydzielony przez regał odsunięty od tylnej ściany w klasie. Można w nim ustawić pufę, miękkie krzesło, powiesić hamak, postawić mały stolik z dostępem do słuchawek, muzyki wyciszającej, piłeczek do ściskania oraz z kolcami – do stymulacji czucia głębokiego, mas plastycznych, kuleczek żelowych. Warto także pomyśleć o szalu lub kamizelce obciążeniowej, która dostymulowuje dzieci z zaburzeniami czucia głębokiego (propriocepcji), tym samym ograniczając zachowania trudne tychże dzieci. Warto również zaopatrzyć się w dysk z wypustkami, na którym może usiąść dziecko, kartki i kredki, pluszaki do przytulania, matę do wytupania emocji nieprzyjemnych, poduszkę do boksowania.
8. Należy chodzić po klasie mając bezpośredni kontakt ze wszystkimi dziećmi, powtarzać polecenie w razie potrzeby, aby nie narazić uczniów na frustrację z powodu niezrozumienia polecenia.
9. Należy unikać sprowokowania przez ucznia – bardzo ważna jest tu umiejętność regulacji własnych emocji.
10. Czasem w sytuacji zachowania trudnego wystarczy na chwilę wyjść z uczniem z klasy, aby dać mu szansę na wyciszenie się – ta strategia bywa pomocna np. w przypadku uczniów ze spektrum autyzmu – należy mieć przygotowany wariant, na okoliczność potrzeby wyjścia z klasy – umożliwi to obecność na warsztatach drugiego nauczyciela wspomagającego, który zgodnie z przepisami prawa oświatowego przysługuje uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

11. Pamiętajmy, że nasza otwarta postawa, radość, energia i zaangażowanie zachęca uczniów do aktywnego, twórczego udziału w zajęciach – przeciwnie nuda podczas warsztatów, nasze zmęczenie, zniecierpliwienie – może nasilać zachowania trudne.
12. Należy także zadbać, aby uczniowie ze zwiększonym ryzykiem zachowań trudnych siedzieli w ławce przed moderatorem/nauczycielem, aby mógł szybko reagować w razie potrzeby.
13. Przyczyną trudnych zachowań może być również ograniczenie ruchu – należy naprzemiennie stosować zabawy ruchowe, ćwiczenia, np. kinezylogii edukacyjnej P.Denissona.
14. Nuda również bywa wyzwalaczem – należy obserwować uczniów, czy dane ćwiczenie jest dla nich ciekawe.
15. Przyczyną zachowania trudnego może być złość, ale także lęk – należy zadbać o atmosferę w klasie tak, aby wszyscy uczestnicy czuli się bezpiecznie, akceptowani, nieoceniani, aby mogli aktywnie uczestniczyć w zajęciach.
16. Należy uczyć dzieci co mogą zrobić, gdy czują nieprzyjemne emocje, jak w sposób akceptowany społecznie mogą je wyrazić.
17. Należy budować pozytywną motywację poprzez dostrzeganie pozytywów, stosowanie nagród, systemów żetonowych.
18. Wzmacniać zachowania prospołeczne.
19. Wprowadzać jasne zasady zachowania.
20. Wyciągać stałe i sprawiedliwe konsekwencje.
21. Dotrzymywać danego uczniom słowa!
22. Gdy nadmiernie rozmawiają – dać im się „wygadać”. Dobrą propozycją jest zabawa z wykorzystaniem metody „dyskusji w akwariu” – dzielimy klasę na dwie grupy, kapitanami zostają dwie największe gadułki, które sadzamy na krzesłach naprzeciwko siebie. Mówimy, że to będzie wyścig, kto w ciągu np. 5 minut powie jak najwięcej słów na wybraną literę, albo słów w ogóle – decyzja zależy od moderatora. Zadaniem członków drużyn jest liczenie liczby słów, jakie wypowiedzą ich kapitanowie. Oczywiście ta zabawa jest tylko pretekstem do ekspresji słownej uczniów. Po 5 minutach takiego gadania, cisza w następnych minutach gwarantowana. Możemy zmotywować drużyny dodatkowo nagrodą, np. tą, która wygra wymyśla następną zabawę.
23. Nie należy zakładać, że uczniowie z trudniejszym zachowaniem wynikającym np. z ADHD celowo nie wykonują Twojego polecenia lub nie kończą zleconego zadania. Często spowodowane jest to objawami i zamiast konsekwencji potrzebna jest Twoja pomoc.

24. Gdy uczniom trudno jest zachować ciszę, kiedy inny kolega/koleżanka mówi, można zastosować pluszową zabawkę (innovatorki wykorzystały pluszowego słonia), która jest towarzyszem podróży. Moderator wyjaśnia dzieciom, że kiedy pluszak znajduje się do góry (podniesiony przez moderatora), wówczas w sali zapada cisza, kiedy jest posadzony na ławce można rozmawiać. Pluszakiem można dowolnie operować, z kolejnymi warsztatami dzieci przyzwyczajają się do jego „wspomagającej” obecności, a nawet, jak wskazuje doświadczenie z warsztatów inoowatorek, dzieci dopytują, czy jest dziś z nami nasz „słonik”?

25. Objawy nie są winą dziecka, nauczyciela czy rodzica. Są wyzwaniem, nad którym stale trzeba pracować.

JAK PRACOWAĆ W KLASIE Z UCZNIAMI Z PROBLEMAMI EMOCJONALNYMI I POWAŻNYMI TRUDNOŚCIAMI Z ZACHOWANIEM?

Nauczyciele pracujący w klasach, w których uczą się dzieci z problemami emocjonalnymi i trudnościami z zachowaniem często spotykają się z następującymi sytuacjami:

- wybuchy złości;
- rzucanie przedmiotami;
- skakanie po ławkach;
- niszczenie czyjejs własności;
- agresja słowna i fizyczna wobec dorosłych i rówieśników, oraz autoagresja;
- używanie wulgaryzmów;
- odmowa wykonywania poleceń i pracy na lekcji;
- uniemożliwianie innym uczniom pracy itp.

Praca w klasie, do której chodzą dzieci z problemami emocjonalnymi i trudnościami z zachowaniem nie sprowadza się tylko i wyłącznie do indywidualnego oddziaływania na tych uczniów. Z uwagi na ich zaburzenia i deficyty najbardziej skuteczne okazuje się uporządkowanie tego, co się dzieje z pozostałymi uczniami w klasie. Nie oznacza to oczywiście, iż całkowicie rezygnujemy z oddziaływań indywidualnych, jednakże warto je wesprzeć systemowymi rozwiązaniami w klasie, które uporządkują zachodzące w niej procesy na tyle, aby uczniowie z trudnościami mogli się w niej odnaleźć.

STRATEGIE ZARADCZE OBEJMUJĄ ZATEM TRZY OBSZARY:

1. Obszar klasy – budowanie ładu i harmonii.

2. Indywidualna praca z uczniem z zaburzeniami emocjonalnymi i poważnymi problemami z zachowaniem.
3. To, co mogą zrobić rodzice dziecka, które ma poważne problemy emocjonalne, lub inne trudności z zachowaniem – stąd tak ważna jest współpraca z nimi nauczycieli.

OBSZAR KLASY – BUDOWANIE ŁADU I HARMONII

Praca z zasadami. W większości klas funkcjonują zasady, które w teorii mają pomagać uczniom w realizowaniu ich celów. Niestety z reguły zasady te są zbyt ogólne dla dzieci oraz jest ich zbyt wiele. Dlatego też proponujemy, aby wspólnie z dziećmi porozmawiać o tym, co im w klasie przeszkadza (pilnując, aby nie koncentrować się tylko i wyłącznie na zachowaniu dzieci z problemami) i na bazie tej rozmowy wspólnie z dziećmi stworzyć nowe zasady, które będą funkcjonowały w klasie. Zasad nie powinno być zbyt wiele (dwie lub trzy w młodszych klasach, a nie więcej niż sześć w przypadku starszych uczniów). Warto je sformułować tak, aby konkretnie pokazywały właściwe pozytywne zachowanie (np. zamiast szanujemy się – słuchamy wypowiedzi innych, pomagamy sobie itp.). Istotnym jest to, aby na każdej lekcji nie tylko przypominać dzieciom o zasadach, ale też formułować na koniec każdej lekcji i dnia informację zwrotną, która pokazuje uczniom, w których aspektach ich zachowanie było pozytywne, a w których warto je poprawić.

Wprowadzenie w klasie informacji o czasie wykonania danego zadania, aby dzieci orientowały się, ile czasu mogą poświęcić na daną aktywność. Można w tym celu wykorzystać zegar znajdujący się w klasie i może wyglądać to tak, jak w podanym poniżej przykładzie:

Źródło: [Film o Szkole Podstawowej ABiS "Szkola dla dziecka"](#)

Wiedzę na temat tego ile ma trwać dane zadanie, można wzmocnić poprzez pokazanie czasu, który pozostał na jego wykonanie. Można w tym celu użyć klepsydry dla nauczycieli np. takich:

Źródło: [strona internetowa educol](http://strona.internetowa.educol)

Zakupić je można w księgarniach z artykułami edukacyjnymi (każda z klepsydr ma inny czas).

Ewentualnie, aby zminimalizować koszty można do odmierzania czasu użyć rzutnika multimedialnego i dostępnych w internecie programów do domierzania czasu (warto jednak pamiętać o tym, że obraz lub szmer rzutnika może być dla uczniów rozpraszający):

Źródło: [źródło grafiki dekoracyjnej zawartej powyżej](#)

Świadomość upływającego czasu działa mobilizująco na uczniów, ale także unikamy pytań typu "ile jeszcze?", których zazwyczaj jest bardzo wiele – utrudniają one pracę nauczycielowi, który mógłby więcej czasu poświęcić na inne rzeczy. Dla uczniów z trudnościami to też ważna informacja, ponieważ dzięki temu mogą oni wytrwać w działaniu wiedząc, ile dokładnie czasu im zostało. Jeżeli tego nie wiedzą, to od razu sobie odpuszczają i przestają pracować, lub/i zaczynają przeszkadzać innym uczniom.

Ustalenie zasad komunikacji przy wykonywaniu zadań. Kolejnym pomysłem, który warto wdrożyć jest tablica z informacją, czy i w jaki sposób uczniowie mogą się komunikować z kolegami lub koleżankami z klasy w trakcie wykonywania zadań. Taka plansza może zawierać w sobie pracę w ciszy, pracę w parze, ale po cichu, lub pracę w parze lub grupie używając zwykłego natężenia głosu. Plansza może wyglądać podobnie jak na fotografii poniżej:

Źródło: [Film o Szkole Podstawowej ABiS "Szkoła dla dziecka"](#)

Klips informuje, który rodzaj komunikacji jest zalecany przy wyborze tego zadania. Uczniowie mają więc wizualną informację, czy zadanie wykonują w całkowitej ciszy, czy się komunikując z kolegą/koleżanką bardzo cicho, czy pracują w parze lub grupie używając standardowej głośności rozmowy.

Procedura podniesionej ręki i sterowanie energią w klasie. Zamiast uspokajać uczniów za pomocą gwizdka czy tamburynu, co powoduje dodatkowe nakręcanie energii uczniów w klasie, proponujemy wprowadzić tzw. "procedurę podniesionej ręki". Gdy w klasie robi się zbyt głośno, lub nauczyciel chce coś powiedzieć, a dzieci są zajęte pracą, nauczyciel podnosi rękę i czeka (nic nie mówiąc). Jak któryś z uczniów zauważy, że nauczyciel stoi z podniesioną ręką, to też podnosi swoją rękę, ale jednocześnie przestaje mówić. W ten sposób dość sprawnie bez wprowadzania dodatkowych dźwięków i wzmagania chaosu można uspokoić klasę. Gdy zapanuje cisza, nauczyciel mówi "dziękuję" i prowadzi lekcję dalej. W procedurze podniesionej ręki ważnym jest, aby nauczyciel zaczął mówić dopiero wtedy, gdy w klasie jest cicho a uwaga uczniów jest skupiona na nim. Aby skupić uwagę na sobie można też powiedzieć "popatrzcie na mnie". Sterowanie energią w klasie obejmuje też umiejętność dostosowania głosu do tego, co się w niej dzieje. Im uczniowie mają więcej energii i są głośniejsi, tym my bardziej przyciszamy głos oraz zwalniamy tempo mówienia. Gdy uczniowie są senni możemy przyspieszyć i mówić głośniej. Na lekcji WF warto stosować więcej ćwiczeń uspokajających i relaksujących niż pobudzających w miarę upływającego czasu, aby na kolejnej lekcji energia

W związku z tym premiowane nie powinny być osoby, które zakończą najszybciej swoją pracę, ale wszyscy uczniowie, którzy ją ukończyli (niezależnie od czasu wykonania) z uwzględnieniem jej jakości (biorąc pod uwagę kryteria sukcesu/oceny).

Zachęcamy też do wprowadzania uczenia kooperatywnego, które wymusza współpracę (praca w zespołach powinna być rzeczywista a nie pozorna, gdzie dzieci pracują niby w grupie, ale tak naprawdę każdy pracuje osobno). Tutaj także premiuje każdą grupę, która ukończy pracę i jest jakościowo do zaakceptowania (tzn. spełnia kryteria sukcesu). Uczenie kooperatywne nie tylko integruje klasę, ale też pozwala obniżyć poziom lęku przed porażką, który paraliżuje młodych ludzi lub powoduje ich negatywne zachowania. Uczniowie do pracy zespołowej powinni być dobierani losowo, tak, aby za każdym razem pracowali w różnych konfiguracjach (np. wspomnianymi patyczkami).

Ustalenie wraz z dzieckiem "wyjścia awaryjnego". Warto porozmawiać o tym, co uczeń może zrobić, gdy zacznie się złościć – może np. pójść na chwilę na dywan z tyłu klasy, lub zrobić coś innego, co mu pomoże w opanowaniu emocji (powolne kontrolowane oddechy, liczenie – odejmowanie od 100 co 17 itp.).

Pozytywny język. Warto zamiast sformułowań "nie rób tego" lub "przestań" używać języka pozytywnego: np. „usiądź proszę na swoim miejscu” (zamiast „nie chodź po klasie”). Zamiast „nie kiwaj się na krześle”: „cztery nogi krzesła na podłodze” itp. Dzieciom z problemami zdecydowanie łatwiej rozpocząć jakąś czynność niż zatrzymać tę już wykonywaną. Dlatego też pozytywne polecenia mogą być łatwiejsze do wykonania.

Narzędzia: „jak nie wracać do starych nawyków”

Aby podtrzymać pożądane zachowania dzieci, należy dbać o stałe modelowanie tychże zachowań przez nauczycieli i rodziców. Warto także na koniec warsztatów opracować kontrakt, opracowany wspólnie z dziećmi pod czujnym okiem moderatora. Łatwiej będzie dzieciom zaakceptować zasady, w których tworzeniu brali udział.

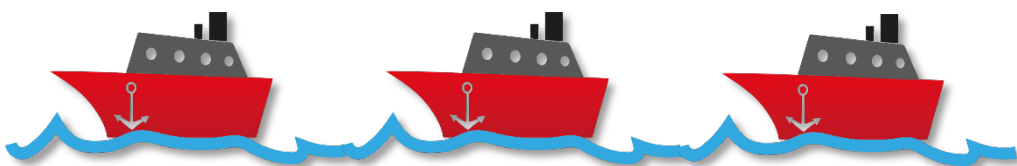
Kontrakt powinien zawierać zasady panujące w klasie, a dotyczące zachowań dzieci, w tym okazywaniu szacunku dla potrzeb kolegów i koleżanek, także z niepełnosprawnością. Powinien być oparty na wzmacnianiu pożądanych zachowań, zatem zawierać nagrody, pakiety przywilejów klasowych, pomysły na aktywne włączanie i angażowanie w życie klasy, pomoc nauczycielowi. Powinien zawierać także „zaplecze”, zatem pomysły na konsekwencje w razie nieprzestrzegania zasad kontraktu. Należy pamiętać, że kontrakt powinien obowiązywać wszystkich w klasie, zatem także nauczycieli. Oni także, gdy się z niego nie wywiązują ponoszą konsekwencje. Modelowanie, poczucie sprawiedliwości ma tu kluczowe znaczenie! Należy pamiętać o wzajemnym wpływie uczniów na siebie, angażować ich do wzajemnej pomocy sobie, podkreślać ich wartość, wzmacniać samoocenę, tworzyć środowisko sprzyjające poznawaniu oraz wyrażaniu swoich mocnych stron oraz ocenianiu swoich realnych możliwości. Nowe zasady mają każdemu uczniowi umożliwić zaspokojenie potrzeby samorealizacji. Kontrakt może także „podpowiadać” jak rozwiązać konflikt, jak do siebie mówić i jak nie mówić; jak się wzajemnie słuchać, co zrobić, gdy ktoś potrzebuje pomocy, albo ma gorszy dzień i potrzebuje więcej spokoju. Kontrakt powinien być przejrzysty, zrozumiały dla wszystkich uczniów, zawierać grafikę – obrazki są ważne, pomagają zapamiętać i zrozumieć zasady!

KIEDY UCZNIOWIE WRACAJĄ DO STARYCH ZACHOWAŃ MOŻNA ODWOŁAĆ SIĘ DO KONTRAKTU, DO NOWYCH, WYPRACOWANYCH ZASAD:

- Wychowawcy mogą być dla ucznia „skarbnicą wiedzy o nim samym” – przypominać, że w takich sytuacjach potrafił się zachować inaczej.
- Pokazanie uczniowi, że złe zachowanie nie pasuje do jego nowego wizerunku:
np. „Antek, wiem, że potrafisz się opanować. Takie zachowanie mi do ciebie nie pasuje.”
- Mogą wyrazić swoje uczucia lub oczekiwania:
np. „Widziałam jak krzyczałeś na Anię używając brzydkich słów. Domyślam się, że byłeś zdenerwowany, ale chciałabym, żebyś powiedział jej, o co chodzi, bez obrażania.”

- Ważne jest wyrażanie zaufania do ucznia:
np. „Wiem, że mogę na ciebie liczyć i że będziesz starać się więcej tak nie zachowywać.”
- Odwołanie się do kontraktu:
np. „Razem ustaliliśmy kontrakt, który zaakceptowałeś, a Twoje słowo jest dla mnie ważne, dlatego wierzę, że dotrzymasz zobowiązania.”

POWODZENIA!

ROZDZIAŁ 4.

INSTRUKCJA DO WYKONANIA PLANSZY

„3D WYPUKŁA”

INSTRUKCJA DO WYKONANIA INTERAKTYWNEJ PLANSZY „3D WYPUKŁA”

Interaktywna plansza „3D wypukła” – wykorzystywana jest podczas warsztatów z uczniami i powieszona w klasie do ich użytku. Jej celem jest zachęcenie uczniów do aktywnego działania podczas zajęć. Plansza zawiera kontury krajów, do których załoga marynarzy (uczniowie wraz z kapitanem/moderatorem) wspólnie płynie.

Wyprawa zaczyna się w Świnoujściu, gdzie marynarze zapoznają się z zasadami pracy podczas warsztatów – *patrz kodeks marynarski zawarty w scenariuszach zajęć*, pakują bagaże oraz wyruszają w drogę. Ten pierwszy warsztat dedykowany jest poznaniu potrzeb uczniów z niepełnosprawnością intelektualną. Marynarze/uczniowie pracują z wykorzystaniem swoich kołonotatników, wycinają postacie, bagaże, wklejają je na pustych stronach przynależnych do danego warsztatu. Dodatkowo wszystkie etapy podróży odnotowywane są na interaktywnej mapie „3D wypukła”. Moderator przed każdymi warsztatami wycina potrzebne mu obrazki ze swojego kołonotatnika, laminuje i przykleja do magnesów. Podczas warsztatów marynarze/uczniowie samodzielnie przymocowują postacie, wyzwania na szlaku morskim (m.in. góry logowe, skały) na interaktywnej mapie. Płynąc wspólnym statkiem przemieszczają się na mapie do kolejnego portu – Ystad (warsztat drugi), gdzie poznają potrzeby uczniów z niepełnosprawnością ruchową. Kolejny port to Helsinki – dedykowany potrzebom uczniów ze spektrum autyzmu. Na koniec powrót do Polski, do Gdańska, w którym poznajemy wyzwania osób z niepełnosprawnością wzroku i/lub słuchu oraz mowy.

Cała podróż odnotowywana jest na interaktywnej mapie, dzięki czemu marynarze/uczniowie mogą aktywnie śledzić etapy podróży.

Duża liczba graficznych postaci, znaków, symboli, daje moderatorowi możliwość elastycznego dopasowania korzystania z interaktywnej mapy, wg potrzeb w danej klasie.

Z kolei prosta instrukcja do planszy umożliwia jej wykonanie uczniom klas starszych np: na lekcjach plastyki, co przyczyni się dodatkowo do pobudzania ich do empatii, robienia pomocy do zajęć dla młodszych kolegów/koleżanek, w tym dla uczniów z niepełnosprawnościami.

Materiały do wykonania planszy to ogólnie dostępne, tanie elementy, które mogą być wykorzystane w każdej szkole.

MATERIAŁY POTRZEBNE DO WYKONANIA PLANSZY:

1. Karton o bokach 100/80 cm.
2. Klej.
3. Nożyczki.

4. Farby: czerwona, żółta, niebieska lub kolorowy papier do wyklejenia krajów i morza.
5. Gruby biały/szary sznurek.
6. Folia do laminowania, laminarka.
7. Nakrętki plastikowe od butelek.
8. Pistolet i klej na gorąco.
9. Wzory postaci oraz pozostałych elementów wykorzystanych w podróży – *patrz: kołonoatnik*.
10. Plastelina.
11. Małe magnesy, mieszczące się w nakrętkach od plastikowych butelek.
12. Karton po butach – do przechowywania wykonanych postaci/obrazków.

INSTRUKCJA DO WYKONANIA PLANSZY:

1. Wyciąć z dużego kartonu prostokąt o bokach 100 cm/80cm.
2. Korzystając z mapy świata zaznaczyć za pomocą ołówka kontury krajów: Polska, Szwecja, Finlandia. Celem zadania nie jest wierne, perfekcyjne odtworzenie tychże krajów, jedynie ogólny zarys konturów krajów i odległości pomiędzy nimi.
3. Zakreślone ołówkiem kontury należy wykleić białym sznurkiem.
4. Przestrzeń poza konturami krajów pomalować farbą na niebiesko (oceany, morza).
5. Kraje powstałe wewnątrz konturów pomalować wg wzoru:
6. Polska – na czerwono;
7. Szwecja – na żółto;
8. Finlandia – na niebiesko.
9. Wyciąć pomoce do planszy w formie obrazków, korzystając z elementów zawartych w kołonoatniku.
10. Zalaminować poszczególne wycięte obrazki.
11. Wkleić za pomocą kleju na gorąco małe magnesy w nakrętki po butelkach (w część wklęsłą).
12. Przykleić za pomocą plasteliny lub kleju zalaminowane obrazki do nakrętek od butelek.
13. Przykleić klejem na gorąco pojedyncze magnesy wg wzoru zamieszczonego na planszy – załącznik nr 2.
14. Przykleić z tyłu kartonu sznurek, aby można było za jego pomocą zawiesić mapę w sali.

POWODZENIA!

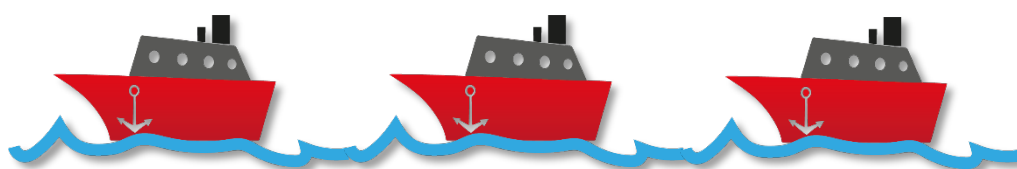
ZAŁĄCZNIK NR 1. Wzór postaci, symboli oraz mapy dołączony jest do kołonoratnika.

ZAŁĄCZNIK NR 2. Wzór zrobionej mapy wraz z propozycją miejsc na mapie do przyklejenia magnesów.

Moderatorka Iwona podczas warsztatów z uczniami

PODSUMOWANIE

„Wszystko zależy od tego, jak widzisz rzeczywistość. (...)

Kiedy zrozumiesz jak myślą i poznają świat, to, co wydaje się skazą,
może pewnego dnia okazać się talentem lub szczególnym darem.”

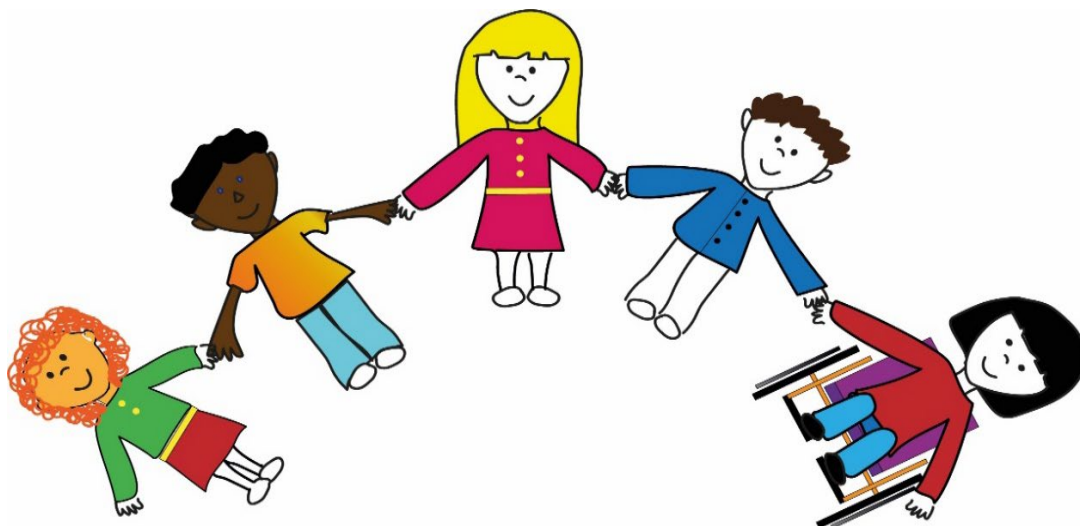
P. Szatmari

Edukacja włączająca, działania od lat wprowadzane w szkołach – uruchamia różne emocje zarówno u rodziców, jak i nauczycieli oraz samych dzieci – radość z integracji, lęk o bezpieczeństwo, obawy – czy moje dziecko nauczy się czegoś, skoro w klasie są także dzieci z niepełnosprawnościami, którym należy poświęcić więcej czasu, obawy nauczycieli – jak sobie poradzić z edukacją w takiej klasie, jak indywidualizować lekcje, złość i poczucie bezsilności. Niewątpliwie wiele jest jeszcze do zmiany, wiele jest jeszcze wyzwań. Marzy nam się mniejsza liczba uczniów w klasie, miejsca do odpoczynku w czasie przerwy, czy lekcji – wg potrzeb uczniów, większa liczba pedagogów i psychologów w szkole, wsparcie superwajzora dla nauczycieli, specjalistów pracujących w szkole, zaplecze infrastruktury dostosowane do potrzeb wszystkich uczniów.

Niniejsza innowacja nie rozwiązuje oczywiście tych wszystkich problemów, nie daje także gotowego przepisu, nie daje gwarancji, ale daje szansę na integrację, przeciwdziałanie wykluczeniu uczniów z niepełnosprawnościami, szansę na zdobycie przez uczniów, ale również nauczycieli, rodziców wiedzy i umiejętności pomagającej w zrozumieniu specyfiki różnych zachowań wynikających z niepełnosprawności, pobudzeniu do empatii, wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka. Szkoła wszak to nie tylko miejsce, gdzie zdobywamy wiedzę przedmiotową, to także miejsce, gdzie uczymy się kompetencji kluczowych, które są tak ważne dla dobrej jakości życia każdego człowieka. Wszystkim tym, którzy zapragną skorzystać z naszych pomysłów życzymy dobrej podróży, pełnej przygód, wzruszeń, poznawanych i doświadczanych wartości.

Z marynarskim pozdrowieniem AHOJ!

Autorki innowacji ☺

S – szacunek

T – tolerancja

E – edukacja

R – rozwój

